

310242 ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును.

Vol. 9. } చెన్నపట్టణము 1922 వ సం॥ నవంబరు నెల 4-వ తేది శనివారము No. 180

చెన్నపట్టణము క

చుండుతివాడు సంవత్సరము, శాస్త్రకమాస సుదృశ్యము ౧౮.

సంపాదక ౧౮౦

లోకమయహర కస్తూరిమాత్రలు

పిన్నలు మొదలు వయస్సైన పెద్దవారివరకు సాధారణ వ్యాధులన్నిటికిని వాడతగినది.

250-300 మాత్రలుగల సీసా 1-కి ధర 0-4-0 1 మొదలు 6 సీసాలవరకు రూప 1-4-0

1. మలేరియా జ్వరమునకు మీ లోకమయహర కస్తూరిమాత్రలు మంచి గుణమిచ్చినది.

లక్ష్య సరికొనాజోవ్య సోమవారపేట, హన్మట్టా.

2. మీ లోకమయహర కస్తూరిమాత్రలు అతి ఉపయోగకరమైనది. మరల దేహబుద్ధుల పంపకోరికన.

బాలరామాచార్య, శిరస్తానార, తిక్కడి బెత్తగామ.

3. మీ లోకమయహర కస్తూరిమాత్రల గర్భిణులకు మిక్కిలి ఉపయోగించినది. 6 బుద్ధుల వెంటనే పంపకోరికన.

ఎన్. ఆచార్య, నూత్నమాస్టరు క్రికనవార్, బెంగళూరు.

విద్యార్థులకు, వ్యాధివాదులకు, ఉపాధ్యాయులకు, సంగీతజ్ఞులకు, వారు, పితృ యనశేల మొదలు సంబంధమైన పనిగలవారి పాలిటికి గంజీమ.

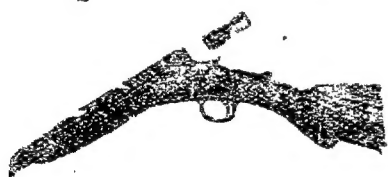
20 దినములకు సరిపోవు బొవధ వెల 1—0—0 వి. పి. ఖర్చు పేరు.

ప్రాంతి అఫీసు, నెం 881 తంబుకెట్టిపిడి మద్రాసు. వి. పి. ఆర్డరు మద్రాసు నండి పంపబడవు.

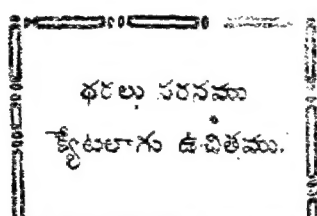
చాళ్యపు వెంకటాచల చండితులు శ్రీ కీతారాఘవ వైద్యశాల మైసూరు. (1)

301-594

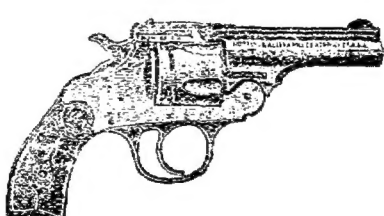
అంజనాశాంతి తాగుచున్న ప్రసిద్ధమగు కంపెనీవారిచే వాణిజ్యములను నివార్యము. అరుణక విమలకోలాలు యొక్క పుస్తకం. (3068) ముద్రాపత్రం. [స్థాపితము ౧౮౮౩ సం

౧౨ సంవత్సరం.

ధరలు సరసము
కేటలాగు ఉచితము.

వాణిజ్య కి. ౨, 3, ౩౬ అంశములలో దొరకును.

అన్నది. కేసులో పెట్టాకోరికనని కాదని వాదించు.

యాక. వి. రామారావు కంపెనీ, నెం. ౧౨, బ్రాడ్వే, మద్రాసు.

LAWRENCE & MAYO Ltd.

(Incorporated in England)

PREMIER OPTICIANS IN THE EAST.

MOUNT ROAD - MADRAS.

మీ కండ్లను గురించి మీరు కష్టపడ నవసరము లేదు!

మీ కండ్లను పరీక్షించుకొని పురాతనమైన నట్టిదియు, చాల అనుభవము గడించినట్టిదియు,

అన్నిరకముల కంటి అస్థిముల సామానులు క్రయమునకు కొరకునట్టిదియు వైస

వారివద్దనుండి సులభములను కొనుడు

కాగితపత్రాకలో మా ప్రకటనను చూచినట్లు వెలుపునట్టివారికి

వేతపనికి ఉచితముగా చేయబడును.

లారెన్సు ఆండ్ మేయో (లిమిటెడ్)

ప్రీమియర్ ఆప్టిషియన్సు, 9౯ కి. బి. రోడ్.

మాంటురోడ్డు - మదరాసు.

యంపిశుములు! వేదశాస్త్ర కర్మపడినవి!! వాడక దొరకవు.
మేలైన జపాక పట్టు పంచలు.

అనేక పంజాబి కర్మపడినవి!! వాడక దొరకవు.

ప్రస్తుతం భరణ తగ్గించియున్నాము.

వాడకులా! కృంగారమున్ను

వాడకతయన్ను గలమేలైన అక

పట్టుపంచలు పండుగినముల అం

దముకొరకు తెప్పించి విక్రయించి

పోగా మిగత కొద్ది పంచలుమార్తెల

యన్నుది. ఇందులో ఎరువు, పన్ను

అడవచ్చు, రోజు, మేళువర్లు, ఇత్యాదిరంగులు గలవు. కొలు

నీకుమైట్టివి. త్వరపడు. తేపాలపువ్వులు వేరు.

5½ మూనిడిన్ని 2½ మూర నెడల్యుల పట్టుపంచ 1-కి 8.4౦

చిరునామ:— రాజలక్ష్మి కంపెనీ, నెం 44 నంబులమార్గ పిడి, మద్రాసు.

980

రిజిస్టరు చేయబడిన మేలైన లక్ష్మి బ్రాండు

జపా ఆయిలు

సర్వరోగ నివారిణి.

ఇందువల్ల జ్వరము, దగ్గు, పిత్తము.

గొంతునొప్పి, కలరా, యిన్ ఫ్లుయెంజా,

పల్లు నొప్పి, చివలు నొప్పలు యింకా

యితర వ్యాధులకున్ను, ఉపయోగము.

తల బుడ్డి 1-కి రు 0—6—0

దజన 1-కి రు 2—12—0

గ్రోసు 1-కి రు 80—0—0

అర్థరతో అద్దాన్సుపంపించబయును.

8 గ్రోసులు పి. కే. వి. బి. రియవారికి

రైలుచార్జి ప్యాకింగు కర్మలు యింక

మా యొక్క కామా అయిలు లక్ష్మి

బ్రాండు అడను. చూచి తీయవలెను.

అమర్ చెంక, సోగా చెంక

యంగ్లీషుమందు పలకరుకు

కల్పం, వైట్ మురాటిక అసిడ్డు, వ్యాపారస్తులు.

నెం 88, వైస్ పువాయునిపిడి, మదరాసు.

అపూర్వ జ్యోతిష గ్రంథ రాజము

పినిని గురించి 28-7-21 తేదీల "ఆంధ్రప్రభ" యొక్క

ప్రాముఖ్యత "జ్యోతిష ఆస్ట్రోలజీ" ఇత్యాది సర్వజనోప

యోగ్యమగు పుస్తకముగా ప్రకటించబడినది. ఇందలి శ్రుతివచనములు అ

మూలము. శాస్త్రములను ప్రవచించుచు మాయావలకు

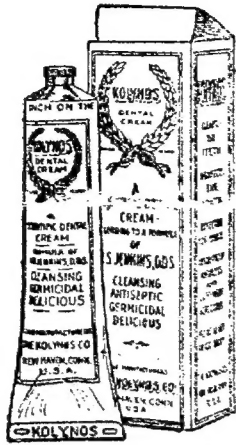
నోరే శరీరమునకు ద్వారము

నోటియందును, కంఠమునందును, లెక్కలేని చిన్నపురుగులు తిరుగుచుండును.

నోటిగుండా శరీరములోను ప్రవేశించుటకు యత్నించును.
మొదట వ్యాధిని కలుగజేసి, తరువాత నాశనము చేయును.

ప్రతిసారి భోజనము చేసినపిమ్మట మీ దంతములను కొలిసిను టూత్ పేస్టుతో శుభ్రము చేసికొనుదు; ఆది దంతములను తెలుపుగా నుంచుట, దంతములు క్రుల్లిపోవకుండుటకై అప్పటికప్పుడే పాచిని తీసి వేయుట మాత్రమే గాక, మీ నోరును శుభ్ర పరచును. చిన్నపురుగును చంపును. వ్యాధి మోకు రానియక ఆటంకపరచును.

నేడే కొలిసిను గొట్టము నుకట్టిని కొనుచు.
అందరియొద్దను విక్రయమునకు దొరకును.

KOLYNOS

డెన్టల్ క్రిమ్.

ఒక క్రొత్త ఉద్దేశ్యము. శ్రేష్ఠ మైన పండ్లపాడి యొక కొలిసినును. మంచి ప్యాకింగు ఉండుట అవశ్యము. ఎవరైనా ఒకమాత్ర గొట్టమునకు కట్టియుండునట్లు కనిపెట్టితిమి. మూతపడిపోదు. అది గొట్టమునకు కట్టబడియున్నది శ్రమ యిందదు. క్రిము చాలకామువరకు బాగుగానే యందును.

The Kolynos Company New Haven, Conn, U.S.A.

Representatives for India :

MULLER & PHIPPS (India), Limited.

Madras

Bombay

Calcutta

Karachi

Rangoon

వేమూరు వేంకటకృష్ణమ నెట్టి అన్డ్ సన్స్ వారిచే ప్రకటింపబడిన

భాస్కర రామాయణం రూ 4-0-0

ఎ. కణ్ణన్ నెట్టి అన్డ్ కంపెని వారిచే విక్రయింపబడును.

నెం. 286, అప్పా బిల్డింగు, చైనాబజారురోడ్డు, మదరాసు.

క్యాటలాగు ఉచితము

స్వేచ్ఛగానుండి

గడించుదు!

గడించుదు!!

గడించుదు!!!

మా నిట్టింగు మెషిన్లలో దొరకాని వాడుక. ఎక్కడైనా వానితో అతిసులభముగా పనిచేయవచ్చును. మీరు రోజు 1 కి రూ 3 లు మొదలు రూ 50 లు వరకు గడించగలరు. అనుభవ మనసరములేదు. ఉపయోగించువిధము ఉచితముగా నేర్పబడును. మీరు తయారుచేయుటకు సామానులు మీరుగారు మేము విక్రయింతుము. సంపాదనకు మేము పూచీచెప్పదము. బనీసులు తయారుచేయు మెషిన్ 1 కి ధర రూ. 2500. దీనివలన రోజు 1 కి రూ. 16 వరకుల బనీసులు తయారుచేయుటకు వీలుగానుండును. "బి" మైపు బనీసు మెషిన్ 1 కి ధర రూ. 4700. దీనివలన రోజు 1 కి 27 వరకుల బనీసులు చేయ వీలుగానుండును. అలాగే నిట్టింగు మెషిన్ 1 కి ధర రూ. 320. ఇవిగాక ఎ. బ్రాయిడర్, సానునాలు కొయ్యలో చిత్రపువడియు సామానులు, హెమిస్ట్ బాలింగు, రింకింగు మెషిన్లు, గృహమునకు, కర్మాగారమునకు కావలసిన అన్నిరకముల మెషిన్ల నిట్టింగునాలు, నూలులు, తరికడములు, నేత మెషిన్లు, వర్గములు, బాద్లు, పటుల్స్, స్టేషనరీ, హోనెరీ, ఇనుపసామానులు, కెమికల్స్ మొదలగునవి కలవు. హెమిస్ట్, బర్లిక్, స్క్విట్ బర్ లాంప్, ఫిలడెల్ఫియా మాంచెస్టరు, లండన్, న్యూకాజిల్ మొదలగునాగాల నుండి కొని, ఎగువతిచేయునట్టి, దిగువతిచేయునట్టి ఏజంటువ్వారు. ప్రపంచమునందున్నట్టి వ్యాపారసంబంధము గల ప్రతిముఖ్యపొట్టుతోను మాకు ఉత్తరప్రత్యుత్తరములు గలవు. వివరములకు ఒక అలాగ్ డిస్క్ పంపగోరెదము.

Asiatic Knitting Corporation, 27, Dhurrumtolla Street, Calcutta.
The Asiatic Knitting Commercial Corporation, 303, Hornby Road, Fort, Bombay,
The Asiatic Knitting Commercial Industrial, Karachi.

ఇంద్రజాల కుమేంద్రజాలము

(2118-688) ఈ అశ్రుర్యగ్రంథములో జర్మనీగారడి, యా వృక్ష వాస్తవము, ఇంగ్లీషు ఇంద్రజాలము, మంత్రకాస్త్రము, భూతైద్యము, యంత్రములు, ఆమెరికావారి చీట్లపేజీ తమా సులు విచిత్రవిశేషవిద్యలు గలవు. ఇంగ్లీషు మనుష్యుని మాయముచేయుట, మామిడిచెట్టును పుట్టించుట, తీముతో సమాధియగుట, శరీరములేని తలకాయచేత మాటలాడించుట భూమిపైన గజముయెత్తున గాలిలో మనుష్యుని నిశాధారముగా నిట్టుట మొదలగు విచిత్రములు అనేకము లున్నవి. ఈ పుస్తకము తెలుగుభాషలో అతి సులభమైన తెలిని వ్రాయబడి యున్నది. ఈ గ్రంథమును చదివిన అత్యుత్సాహముగా మేజిక్ చేయగలరని గ్యారంటీ యిచ్చుచున్నాము. దీనికల రూ 4-0-0. క్వరటగుడు.

1. ఆర్. జనార్దనంనాయుడు, ఇంగ్లీషు, సుంటూరుజిల్లా

పుటల 180 పుస్తకము ఉచితము

ఆరోగ్యమును శాశ్వతశుభమును పొందుట స్వాభావికమైన కొన్ని విధులను అనుసరించుటవలననే కలుగుచున్నది.

ఈ ఉత్తమమైన పుస్తకము ఆరోగ్యమార్గమును కలగజేసి శరీరసౌఖ్యమును దృఢపరచును ఆయుర్విద్ధిని ఇప్పించును.

ఈ పుస్తకము ఇశాముగా నీయబడును. పోస్టుచార్జియూ మేమే భరించి పంపెదము. కంటకే వ్రాయుడు.

వైద్యశాస్త్ర మణిశంకర్ గోవిందజీ, ఆలంక నిగ్రహ జ్యోతిషశాస్త్రము.

26. బ్రాడ్వే, మద్రాసు

డయబిస్

మిక్కిలి పనికివచ్చునది.

అతిమూత్రము ఎంతకాలమునుండి యుండి నను, ఈడయబిస్ పోగొట్టును. నేటికిని గొప్పవైద్యులచేతను పొగడబడుచున్నట్టియు, అనాదిప్రసిద్ధముగ సిద్ధమునందు దొరకుచుండెడి యమూల్యములైనట్టియు, స్వచ్ఛము లైనట్టియు మూలికలతోను, దినుసులతోను వైద్యశాస్త్రసారముగ చేయబడినది. దీనిని కొంచెముపయోగించిన మాత్రమునకు వెడలు పర్యాయములసంఖ్య తగ్గును. మూత్రములోని తీపి పరిమాణమును తగ్గించును. ఈమందునే మరికొంతకాలము తీసికొనుచుండిన, మంచియారోగ్యము కలుగును. సీసారు 4-8-0.

శ్రీకృష్ణన్ బ్రదర్స్,

323, తంబు శెట్టిపేటి, మదరాసు.

Are you in the Full Glory

OR Manly Strength

If not, you are in urgent need of radical remedy to regain your strength and Manly Power

TRY BRISHYA JOGA

Prepared on the basis of Makaradhwaj Gold, Musk, Etc., in assimilable form.

It Guarantees Results.

It quickly renews VIGOUR and VITALITY and restores power of SUPERB-MANHOOD.

Price one Phial (to last 30 days)

Rs. 6 4. Per V. P. P. Rs 6-10.

THE

Kalpataru Ayurvedic Works

(Hd Office) 94 Grey Street,

173/1, Harrison Road,

Bara Bazaar Branch

CALCUTTA.

వైద్య విషయములందు దీర్ఘ అనుభవమును గడించినట్టియు, ఇదివరలో కలకత్తా మెడికల్ కళాశాల బోధకులయిన
మండు గృహవైద్యుడుగా నుండినట్టియు, కలకత్తాలో నుండుట్టి ఎన్. ఎస్. పి. గవర్నమెంటు బోధకులయిన
రెసిడెంటు సర్జనుగా నుండినట్టియు డాక్టరు బి. ముఖర్జీ, బి.పి. ఎల్. ఎస్. ఎస్. గారి ముత్యసిద్ధ బోధకులు.

దైయా బిటోను (201)

దీనిని నేవించుటచే అన్ని విధముల అతిమాత్రవ్యాధులు అత్యద్భుతముగా కుదురును. ఎక్కువగా పోవుమాత్రమును
అమిత దాహమును, చికిత్స పోవుటను, బలహీనతను, మున్నగువాటిని కుదిర్చి, మూత్రముయొక్క పెన్సిఫిక్ గ్రావిటీని
తగ్గించును; మూత్రమునందు తీపుచేసేయును. ఒకవారమునకు సోపాపు బోధము ధర రూ. 4; ఒకమాసమునకు రూ. 15;
పూర్తిగా కుదురునంతవరకు కావలసిన బోధము ధర రూ. 20. తపాలాఖర్చులు ప్రత్యేకము.

హైడ్రోసల్

ఒకటిబిటోను, వాటోయోనీల్, ఆర్బిటిన్, బూరగకాలు మొదలగువాటిని
వైశ్రాళిక జ్వరమునట్టి క్రమమున బోధముగా "హైడ్రోసల్" ఒకటిబిటోను. జబ్బుగా మున్నగుమును దుండు బాధను, అసౌఖ్యమును పార
ద్రోలి సదరు భాగమును మృదువుగా చేయును. తరువాత స్వాస్థ్యమునుబట్టి,
బ్రెసికోమీద పోవుటకు, సాధారణముగా నడచుటకు మున్నగువాటికి
సౌఖ్యముగా నుండును. ఇతరబాధకరమైనట్టియు, శస్త్రచికిత్సమైనట్టియు,
చికిత్సల కంటెను ఈ స్వభావకమైనట్టియు, శస్త్రచికిత్సమైనట్టియు,
సులభమైనట్టియు చికిత్సకంటె అత్యధికముగా అద్భుతమైన గుణ మగునట్లును.
ఈ చికిత్స సమయముందు మిగుల మౌనములు పడుటకు ముగించునట్టియు.
గుణములేదని ఋజువుచేసిన మిగుల చెల్లించిన వైద్యులు వాదనలను పరిహరించు
చుండును. ఈ విషయములు తెలుపు ప్రకరము ఇవ్వముగా పంపిండును.
2 బిటోనులు బుడ్డి 1-కి ధర రూ. 8. 8 బిటోనులుగల బుడ్డి 1-కి ధర రూ. 10.
(ఇవి పూర్తి చికిత్సకు కావలసిన బోధము) పోస్టుఖర్చులు ప్రత్యేకము.

ఈ బోధమును వాడుటచే ఆరోగ్యము చెందినట్టి వారి నామధేయములు
ఈ క్రింద తెలుపుచున్నది:- డాక్టర్ డబ్ల్యూ. ఫింగ్ లాస్, హెచ్. హెచ్.
డి నైజాము గవర్నమెంటు (డెక్టరు) డాక్టర్స్ నిస్ ఎన్సైక్లెడ్, పీసాంకు,
సి.గవూరు; మ-రా-రా-శ్రీ ఎస్. శేషద్రీ ఆశ్రయంగా, వర్తమాలు,
నీడమంజరీ; మ-రా-రా-శ్రీ ఎస్.క. మూర్తి, కరుణ త్రిపురణి, తంజావూరు.

A. CHATTERJEE & CO.,
THE RELIANCE RESEARCH LABORATORY.
27, College Street Market, 2nd Store, Calcutta.

Telegrams—Remedies Calcutta.

మహాభగవంతుని హిత

ఇదియొక గొప్పవాడిగ్రంథము. ఇది పూర్వకాలమున మహాభగవంతుని వ్రాయబడినది. మహాభగవంతుని జన్మించిన త్రి
మాసపునయుక్కు జాతకము వానియొక్కజానం లగాదురు ఆయుర్ధాము అభివృద్ధి జరుగు ఫలితములన్నియు ఆయా
గ్రముగా సంస్కృత్యోక్తి పూర్వకముగా వ్రాయబడినవి. లక్షలలోని జాతకచక్రములను ఆయా జాతకచక్రముల ననుసరించి
ప్రతిమహాభగవంతుని జాతకఫలములను అత్యద్భుతముగా వ్రాయబడినవి. జన్మ కాలం, తారీఖు, జననకాలపుదియలు, జాతక
చక్రము (కుండల) యొక్క నక్షత్రము. ఇది మాకు వానివలనయెడల వాని జాతకచక్రమువెదకి వానిచక్రము ననుసరించి
వ్రాయబడిన ఫలములను వ్రాసి వి. పి. గా పంపెదము. జాతకచక్రము వెదకుటకు 1-0-0
ఫలిత్యోక్తిములయొక్క నక్షత్రములను 1-0-0 ధ్వజములు తెలుగునాటియొక్క వ్రాయబడు 1-0-0
మొత్తం రూ. 3 లు అగును. వి. పి. ఖర్చులు 0-4-0 అగును. ధ్వజములు + రూ. అనంతరం దేనివారికి రూ. 2 లు మాత్రము
అగును. కావలసినవారికి వి. పి. గా పంపబడును.

ఆకెళ్ళ మొకటశాస్త్రి, గోపాలపురం, కొత్తపేట పోస్టు. (గోదావరిజిల్లా)

త్వరపడుము! కొద్ది టిక్కెట్లుమాత్రమే!! మించిపోవుము!!!

ఏలూరులో గొప్ప మేడలాటరీ

మాటూరి బ్రహ్మన్నగారి కుమారుడు సర్వేశం తొలూకా మేడ రూ. 16,500 లకు లాటరీ.
మొత్తము 3,300 టిక్కెట్లు. టిక్కెట్లు 1-కి రూ. 5 లు మాత్రమే.

అయ్యలూ! కృష్ణజిల్లా ఏలూరు పెద్దబాగులో మునిసిపల్ నె 148 కిగల వాస్కోవిక్ కమిషనులో నేను
1918 నవంబరులో కట్టించిన రుదురీకమును గలిగిన బామేడను అడ్డా. బీరువాల్ ఫిట్టింగు సహా గవర్నమెంటువారికి తెలియ
పరచినవిషయం లాటరీయొక్కవిషయం విక్రయించుచున్నాను. ఇప్పటికే చాలా టిక్కెట్లు ఖర్చుబడినవి. ఇంకను కొన్ని
టిక్కెట్లు కలుగజూగవు. టిక్కెట్లు కావలసినవారు త్వరపడినట్లు లభింపజేయవలెను. 2. టిక్కెట్లన్నియు పూర్తియైన వెంట
నే 100 రూపాయలకు కలిపేదియు, లాటరీ వేయబడినప్పుడు, తప్పకుండా ముందు యాభివృద్ధి, స్వరాజ్య ప్రతిభలోను
ప్రభుత్వ పీఠముల గొప్ప ఉద్యోగులు, పెద్దపాములు ముఖ్యులు యెడల ఏలూరులోనే లాటరీ కలుగును.
3. టిక్కెట్లన్ని వసులయ్యే సామూహిక ఏలూరు విమానములపై వా ఖర్చులపాను ముఖాసాను లాటరీ టిక్కెట్లు
పూర్తి అయ్యే వరకు యెలూరు సెంట్రల్ కో ఆర్డినేషన్ బ్యూరోలో నుంచి లాటరీ అనంతరము దీక్షింపబడును.
4. ఈ మేడను లెనగాలు వగైరా ఆ వ్యాకాంత... జేమి కేసియందేలేద. నువ్వు మేడకు ఎవరికైనా యేతగాదాలువచ్చినా
వా స్వంత ఖర్చుతో పరిష్కరించి యా మేడి... నివారణకలవాడను. లాటరీలో కావలసిన వారలు వారి
స్వంత ఖర్చులతో గలపొందిన 15 శాతంలో వేరకు... ప్రస్తుత వస్తావేజు వ్రాయించుకొని యెలూరు సుబరిజ
స్ట్రారు ఆఫీసులో రిఫ్టయి చేయించుకొనుచును. ఆ... వాడవచ్చు మేటిబడియ, యెస్సంప్రెయ్య సర్టిఫికెట్లు వై
రాలు రిజిస్టరీ కాలకుండు యిచ్చి ఆర్టి సాఫ్టిక పరచబడును. 5 టిక్కెట్లు కావలసిన వారు తమ ఆద్రెమును స్పష్టముగా
వ్రాయుచు, టిక్కెట్లు 1-కి రూ. 5 లు... నాపేర మనియ్యదగు చేసినయెడల అదివ వెంటనే లాటరీ టిక్కెట్లు తిరుగు
టపాగా పంపించబడును. 6. తది టిక్కెట్లు ఒకసారి కొనుగోరి ఒకటి టిక్కెట్లు కమిషనుగా యిచ్చబడును. 7. ముందు
టిక్కెట్లు వి. పి. గా పంపబడును. 8. పోస్టు ఖర్చులు పంపించే జవాబు యిచ్చబడును.

మాటూరి సర్వేశం, మేడ హక్కుదారుడు, ఏలూరు, కృష్ణజిల్లా.

పానుగల్లు రాజుగారు

ఆర్థిక పరిస్థితులను గురించి ముచ్చటించుట
గ. పానుగల్లు రాజుగారు దక్షిణదేశమునందు పర్యటన
మొనర్చుచు తిరుచిపావల్లిలో మంగళవారమున ఒక కొత్తబిడ్డ
ప్రారంభమహోత్సవము జరిపిరి. ప్రారంభమహోత్సవమును
జరుపవలయు నని మంత్రిగారిని కోరుచు సర్ జి. దేశకాచారి
గారిని చెప్పిరి.

“రష్ట్రపు అధ్యక్షులనుండి వచ్చిన ఖాతాము ఇండియా
ప్రభుత్వమువారికి చెల్లించవలసి వచ్చుటచే ఎన్నియో ఇబ్బందులు
కలుగుచున్నవి. తమ ఖర్చులకు కావలసినంతవరకు రాష్ట్రీయ
ప్రభుత్వము వారికి తేనెవ్వరకు స్థానిక సంఘములకు తగు గ్రాం
టుల నిచ్చుట అసంభవము. ప్రభుత్వముగారికి లభ్యమగు
ములను వినియోగించుటకు వీలు లేకున్నది. జిల్లాబోర్డువారు
క్రిందగోడులకొరకు ఖర్చుపెట్టి మొత్తములను కూడ ప్రభు
త్వమువారు ఆలస్యముగా నిచ్చుచున్నారు. ఇట్టి పరిస్థితులలో
స్థానిక సంఘములు కావలసినంతవరకు మిగుల కష్టమునకునున్నది.”

మంత్రిగారి ప్రత్యుత్తరము
మంత్రిగారు బిడ్డ ప్రారంభమహోత్సవము జరిపి రాష్ట్రీ
పు ఆర్థిక పరిస్థితులను గురించి ముచ్చటించుచు ఇట్లు చెప్పిరి.
“సర్ జి. దేశకాచారిగారు చెప్పినవిధమున రాష్ట్రీయ
ప్రభుత్వమువారి బడ్జెట్ పరిస్థితులు మిగుల అసంతృప్తికరముగా
నున్నవి. ఇట్లంటే బడ్జెట్ పరిస్థితులు చక్కబడు ననియు, యీ
విషయదిశ తొలగి రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వము అనుమతమున ప్రభుత్వ
ములను గలిపించుట వీలు ను ననియు నమ్ముచున్నాను.”

ఆయన కేమి తెలియును?

ఈవై ప్రభుత్వమును వివర్ణించుచు మద్రాసు మొయి
లు పత్రిక ఇట్లు వ్రాయుచున్నది:

ఇండియా ప్రభుత్వమువారి మనసు మారిందో పానుగల్లు
రాజుగారికి రవాణావర్తమాన మేమైనను వచ్చినదా? బిడ్డవైవా
న్యత్రే తేనెవరకు సంబంధించినవా రెవరైనను మంత్రిగారి
చినిలో ఈవైవాన్యమాదిరా? చెప్పవలసి సంతోషము కలుగ
జేయు యావర్తమాన మెవరు తెలిసిరి. లేకున్న రాష్ట్రీయ
ఆర్థిక పరిస్థితులగురించి మంత్రిగారు చెప్పు ఆచూకములు. ఎటు
మాచినను లోటు కనుపడుచున్నది. పాతకాలాలు, వైద్యకాలాలు
ఇతరప్రజావియోగకరము లగు ప్రతిష్ఠాపనలు తగుభవనము
యు లేక వృధాగా చుటలేదు. భవము లేనందున ప్రభుత్వమువారు
లాభకరములగు పనులను పాంథించుటకు వీలులేకున్నది.
భావిస్థితి నిరుత్సాహజనకముగా నుండే మంత్రిగారి మాటల కిం
మేమియో తెలియకున్నది. చెప్పవలసి కృపించుచున్నది, బిడ్డ
ఆరోగ్యము లిది ఆభివృద్ధి చెందుచున్నది. వానాటికి మన
ఆర్థిక పరిస్థితులు చక్కబడుచున్నవి చెప్పటకు పానుగల్లు
రాజుగారు విశేషములేని ఆల్బుమంతోషికాడు. ఇంతవరకు వీరు
నిజము తెలిసి మాట్లాడుచుండెడి. ఇండియా ప్రభుత్వపు దుర్భర
నిర్లక్ష్యములకు మనకు ఇట్లుండే సంతోషవదులు తమకే మేము
న్నదో తెలియకున్నది.

సర్ మాల్కాము పోయిలిగారు బిడ్డనుండి పోవు
నప్పుడు చెప్పవలసి వ్యాయము కలుగజేయువలయు నను ఉద్దేశ
ముతో కొద్ది ఏర్పాటులేమైనను చేసివారా? మాకు నమ్మక
ములేదు. ఆయనను రాష్ట్రీయ ఆర్థిక పరిస్థితులు చక్కబడగలనని
యు త్వరలో అభివృద్ధిగరము లగు పనులను ప్రారంభించుటకు
వీలుండు ననియు పానుగల్లు రాజుగారు రీయంగవారమే తిరు
చిపావల్లిలో చెప్పిరి. గవర్నమేమి ప్రజలకు కూడ ఈరహస్య
మును స్థానిక స్వపరిపాలనకాళి మంత్రిగారు త్వరలో తెలి
పెదవని నమ్ముచున్నాను. అట్లే ప్రజలకూడ మంత్రిగారిలో
గలిసి సంతోషించుచున్నాను. సామ్యపరిస్థితు లేర్పడుటకును
భాగ్యవశమిదే తొలగుటకు కాలము వచ్చిన దని పశ్చాత్తుక
ముగ నిరూపించుట కొంచెము నిష్టయని మాత్రము మేము
లేలచుచున్నాము. ఆయనను నిజము చెప్పవలసి వచ్చును విజ
యము గాంచినదా? చెప్పవలసినది తమకవాయములను లాము
ఖర్చు పెట్టుకొను కాలము వచ్చినదా?

మద్రాసునాథివైట్ గారు ఆరోగ్యముగనుండుట
కలకత్తా, నవంబరు 2:—ము. మద్రాసునాథివైట్ గారు
గిండుక ఆరోగ్యముగా నున్నారు. ప్రమాదావస్థ తప్పింది. సర్వ
రము సంపూర్ణారోగ్యవంతు లగుచున్నందున, అచిరకాలముననే
అధికారిము బూనెడ రినియం తెలియుచున్నది.

అ మె రికా దేశ ము నం దు తయారు చేయబడి

ప్రపంచమందు అంతటను అత్యుత్తమమైనదని

పేరు పొందిన సేప్టిమంగల కత్తితో (1)

మీరే ఔరము చేసికొనుడు

Brownie

ప్రసాది

ధర రూ. 4-8-0 లు మాత్రమే.

ఇంతవరకు గిల్టెట్ రేజరులు

రూ. 12-0-0 కంటే తక్కువ ధరకు

విక్రయించబడలేదు.

సులభము!

మంచి గిల్టెట్ కత్తిని శేజరులో మంచి
సబ్బు తడవి, ఔరము చేసికొనుడు.

సుఖముగా నుండును!

సులభముగా ఔరము చేయును, ముఖ
ము శుభ్రముగాను, చల్లగాను, అంద
ముగా నుండును.

అపాయము లేదు!

గాయములు కలుగ నీయకుండును, చర్మ
మునకు మంటలు లేకుండునట్లును, శుభ్ర
ముగా వెంట్రుక లన్నిటిని పూర్తిగా
తీసివేయును.

ధర సులభము!

ధర అతివశ కత్తి (బ్లైడు) అనేక
ఔరములకు ఉపయోగ పడును.

క్రొత్తగా అభివృద్ధి చేయబడిన గిల్టెట్ రేజరు

ధర 1-కిర్రు. 21-8-0 అంతకు పైగా యుండును.

Gillette Safety Razor Co.,

BOSTON, U. S. A.

Representatives: Muller & Phipps (India) Limited, Calcutta, Bombay, Madras, Karachi, Rangoon

ఆంధ్ర పరిశోధక మహామండలి పితాపురము

చిరవిభవశతకము - అముద్రితము

ఈ శతక రాజమును రచించిన మహానాయకుడు మౌళిమ చి
రిత్యుకవి. ఈతనినామము వినినయెడల వాంఛదేశముని మాన
స ముప్పొంగక మూడు. అగు నీత డట్టి యశేక ఘోర రాంధ్ర
ప్రబంధగ్రంథకర్తయే. ఈతని నివాసము కర్నూరు. రసికజన
మనోభిరామాదికృతికర్త యాతడే. కావున నీతనిపుటపూర్వో
త్తరములు మరలమరల నిచ్చట విశేషింపబడుట యసమంజసము.
ఇతడుభయభావలయందు గొప్పప్రాణుడు. ఇతడు రచించిన
శతకములు గూడ ప్రబంధమువంటి వని చెప్పవచ్చును. ఈతడు
రచించిన కుక్కురేశ్వర శతకము, శతక సంపుటములో ప్రక
టించితిమి. ఇప్పుడీచిరవిభవశతకమునది వ లు వురు ఇద్దరు
కుక్కురేశ్వరముగా నేర్చుకొని కంఠస్థము లగువాని నచ్చట
చ్చట జరుపుచుండుట మాత్రము నేను వినియుంటిని. ఇట్టిది
సంపూర్తిగా దొరుకుట చాల ప్రయత్నించితిని. ఇప్పటికి
భాగ్యవశమున నిట్టియముద్రితశతకము లభించినది. ఈ శతక
కల్పకము 101 చంపకపుష్పములతో భాగిల్లుచున్నది. (చిరవి
భవా! భవావిజితచిత్తభవా యభవా మహాభవా) యని ప్రతి
పద్యముకును చరణాదినుండియు మకుట మేర్పడుటకే నేక
ప్రాసశతక మనబడును - ఏకప్రాసముతో శతక మంతయు
రచించుట బహుశ్రమయని యనుభవజేద్యులకు తెలియజూపెను.
ఇట్టిదియే యిందుశతక మొకటిదికరకు ప్రకటించితి మది న్ను
పూము - ఇయ్యది శతకము. మ రి యు నత్యంతయశశాంతు
లతో రచించిన యీ మహానాయుని భాషాపాండిత్య మంతయు
నిత స్ఫుష్టింపచుచున్నది. ఇందలిపద్యములందట్టి యాతడ
దీక్ష్యరతవృత్తయ్య మొందె ననవచ్చును. తత్తిత్వసూపములు
పాఠశాలములకుం గూడ బాడగట్టునని నాయాశయము. ఇట్టి
శతక రాజమును శ్రీకావ్యనిధి దెలికాని లచ్చారావుగారు పరి
శోధకమండలి తరపున ద్వితీయశతకసంపుటమున ప్రకటింపఁ
జేయుచున్నారు. తనబోవుచు రుచి యొందుకనునట్లు గాక ఇందలి
పద్యములు మృదుమధురపదపల్లవికలబులును, భక్తిజ్ఞాన
వైరాగ్యభావగంభీరములు నగునవి యశేకములు గట్టియు
న్నవి. శైలికై రెండు పద్యములు బాహుళ్యముచే న్నాను.
చి. కరలు పారల్ నమామలు గాటపు మేల్ నగరలోక దానిబం
గరలు నరుల్ తిలొదలు గంభవిశ్ న్ముగనాభి చందనా
గరులు విరుల్ జగతియు గల్గినభి త్రవ్యతీయు కానకుల్
చిరవిభవా భవావిజితచిత్తభవా యభవా మహాభవా.
చి. తిరిగి రథియుగా శ్రుతితాపము వాజులు గా రమానో
హయము శంఖుగా మరుదహర్యము శిరిగి గా విలేయే
శ్వరుడు నుజుం గా నలువ సారథిగా దిక్ప్రొల్లనుల్పితో
చిరవిభవా భవావిజితచిత్తభవా యభవా మహాభవా.
ఇట్టి యద్భుత భును ఏకశ్లోకార్థ్య కంఠయమును
పూర్ణివపాలెము నివాసమును నాబంధుమిత్రులు నగు మౌళి
మంచి వె కక్రూణ గారు మాపరిశోధకమహామండలి కొంగి
తను పితృ పితామహుల యశోవికాసమున, దేశభాషాభి
మానమును వెల్లడించుందులకు, నాకృత్యభిరంజనము ల్పించు
చున్నాను. ఈప్రతియందే తిన్నకవి రచించిన యింకొక భగ్గ
శతకముగూడగలదు. దానినిగురించి ముందు వ్రాయుదును. ఈ
ప్రతియంత ముందు కుక్కురేశ్వరశతకములోని 92 పద్య
ములుమాత్రముగాక తక్కినవి 10 యును సంపూర్తిగా 101 ను
గలవు. కె.డవ సంపుటమున శ్రీ లచ్చారావుగారు ప్రకటింతురు
అత్యలార! తమతమస్నేహితుల యిండ్లలో స్థిలించు
చున్న చిరకాలసంచికలు లగు నముద్రిత తాళపత్ర గ్రంథ
ములు దేశభాషాభిమానమున నీపరిశోధక మండలి కొంగి
పరిశ్రమానుబంధ ప్రకటింపజేతురుగాక యని కోరుచున్నాను.
సత్యనోలు రాధామాధవరావు,
ఆంధ్రపరిశోధకమహామండలి - కార్యదర్శి.

కాంగ్రెస్ అడిషనల్ జడ్జికోర్టు

జోనాబాదు పిచ్చివారు కాదని తీర్మానము
- కర్నూరు, నవంబరు 2-ధర్మకలాకాంగ్రెస్ అడిషనల్
జడ్జి కుండన్ లాల్ గారు లాహోరు జిల్లా మేజిస్ట్రేటుగారి తీర్మా
నమును రద్దుజరిపి, రిటైరుపోలీసు ఇన్స్పెక్టరు జనరలు డగ్లస్
జోనాబాదు పిచ్చివారు గాకనియు, నిమ్మదిగానే యుండి
రనియు, తీర్పుజెప్పిరి.

మహాభూతహత్యాశాసనము

దేశీయులెల్లరు మిగుల శ్రద్ధతో జనువ బ్రాహ్మణులు
 స్వస్తి శ్రీ విజయాభ్యుదయ శాసనము శకాబ్ద
 1844 సం॥కు సరియైన పూజా శకాబ్ద 1922 సం॥ది 26-2-22
 తేదీకి సరియగు దుర్గతివాసులసంకల్పన, మాఖ, బ 30 లు,
 భానువారమురోజు పగలు ౧౨ గంటలకు. ఈ గుంటూరు
 జిల్లా కలెక్టరు వర్మక దొరగారు వాక్తో ఆపరేషన్ ను
 ఆణ్ణాద్రోక్త కంకణముగట్టి పల్నాడు తాలూకాకు వచ్చి వై
 రోజున కోలగట్ల శివారు మించాలపాడు గ్రామమునకు ఛా
 న్నెట్టు పుల్లరి కట్టించుటగాను సదరు గ్రామపంచులను నిర్బంధిం
 చుటకు కొంత ప్రయత్నమును యిచ్చి దుర్గి గవర్నమెంట్ కు వ్రా
 రావుభక్త్య నాయకుగాని పంపగా వారలు సభల నిర్వహణ
 మునకు ప్రయత్నముచేసెను. అంతలో సదరు గ్రామ కాపురము
 దు కన్నె కంటి హనుమంతులను అగ్గిపర్చుటకు, కొంత వాగ్వా
 దముగాగా వైవారలు సదరు హనుమంతులను ముహూర్తతో
 కాల్యుగా కొంతముతో వారలను యెదిరించి నిర్వహణలో తు
 పాకి గుండును 26 రక్తమును కలిపి మలలోలిచి దామెలా 1½
 గంటలకు రాత్రి వాగ్వాదముచేసి రాత్రి 12 గంటలకు వీర
 స్వర్గము చేరినాడు.

1922 ది 26 మ. తేదీన స్థాపితము

ఇది కోలగట్ల గ్రామమునకు తూర్పువైపున దండెల, వారు
 బద్దిన లోకలో ఫండు రోడ్డుకు ప్రక్కన అతినిశ్చయచే కట్టించ
 బడియున్న కన్నె కంటి హనుమంతుల గుహాధియెద్ద కోకి
 నలైరాతిపలక వైచేక్కి స్థాపించబడియున్న కల్యాణసమయముగ్గ
 సరియైన శకము. నేను ఆంధ్రరాష్ట్ర చారిత్రాపరిశోధకులమువారిచే
 నిమిషమిచ్చిన పల్నాడు దురంతముల విచారణసంఘసభ్యు
 డగుగా మించాలపాడు గ్రామమునకు బోవుచు 27-10-22 వ తేదీ
 ఉదయము 7 గంటలకు స్వయముగా కోలకానమును చూచి,
 దీర్ఘవాసీని. ఈ మించాలపాడు దుర్గిపాలన స్థాపక యిలాకా
 కోలగట్ల గ్రామమునకు 5 మైళ్లదూరమున కొండలప్రక్కను
 ఆణ్ణాద్రోక్తమునకు నోకి చిన్న పల్లెటూరు. ఈ గ్రామకరి
 ణము కోలగుట్టయందును, మునగలు దీనికి 8 మైళ్ల దూరమున
 నున్న కాకిరాల గ్రామమునందును నివసించుచున్నాడు. కోల
 గుట్టవరకు మాత్రము లోకలో ఫండు రోడ్డుకలదు. అచ్చటనుండి
 మించాలపాటికి రాళ్లతో నిండియున్న అతికష్టకరమగు కాళి
 దారి ఆరణ్యభయమున నడచిపోవలయును. ఈ దూరమున ఏ
 విధమైన బండ్లను నడుచుటకు సాధ్యము కాదు మిక్కిలి భయంకర
 మైన ప్రాంత. ప్రాంతవ్యవసాయములు మెండు. ఈ గ్రామ
 మున మహాన 80 గృహములుగలవు. అందరి వాడవ్రాసెను. తెల
 గాలు, గొల్లలు, కర్ణాట, మలలు, చూడితల వైయున్నారు. వీరిలో
 తెలగాలసంఖ్య ౫౫౫౫ మును మించియుండును. వీరిందకి వ్యవ
 సాయముపాలనమే తీవ్రము. వేరుకృష్టి చేయలేవు కొండవనా
 లు, మాడిలు, కర్ణాట తప్ప యిక్కడనుండునది పొడిపంట
 లతో విరాజిల్లు సంపన్న గృహస్థులే. ఒక వైపున గృహమిం
 గలదు. కాని అతడును కష్టములే. ప్రాంతమున దీనియారలేరు.
 ఇచ్చట శ్రీపురుషులందరు దీర్ఘవృక్షకాయమును వైవ్రసాహ
 సాది సద్గుణసంపత్తి గలవాగును. ఇందుకు యిచ్చట భూజల
 సామర్థ్యం కావలసింది యిది. ఆయా భూజలసాగ ప్ర
 భావముల గూర్చి కరణము యంతవల్ల విచారణముగారు మా
 లోముచ్చటించుచు ఆయా భూజలము 3 దినములు త్రాగిన
 మీకు శ్రీలక్ష్మి వ్రాంతి బాడమి పరుగు లివనగని పరిహారము
 గా బలికెన పలుకుతే నిద్రవము. మేమాగ్రామమున విచారణ
 గలుపుచు నొకడగు, నొకరాత్రియన ఆహారమున లేకయుం
 డరలసి వచ్చిన గ్రామమునకు వెలుపల కొండలపర్వతమున
 బావివీటి పట్టుకొనుచే మునుము 8 మైళ్లదూరము నడచివచ్చి
 దుర్గి గ్రామమున మధ్యాహ్నము భోజనము చేయవలె యిందు
 కైన సలహా దొందవలెనట మరెయ్యో నిద్రవము. హనుమం
 తుగారు తెగగూర్చున్నాడు. అతివీ కామమున, ఆహారా
 హువులను, వికారములను, గతిని నిజముగా హనుమంతుని
 బోలిన బలముగలవాడై సకలజగత్తునకు రాకాడుగ గమగట్టు
 టయే కాక, త్రివిధ దొంగలమువారి అపరాధములన్నికాకాదు
 లగు పాపము, పోలీసు, రివెన్యూ ఉద్యోగిగలవలె నిందాకారము
 గా దోచుచుండెడి వాడని యాప్రాంతముల ప్రసిద్ధిగలదు. ఆ
 ప్రాంతపు పల్లెటూరివాసు లందరు విద్యాంధులై యిందు
 కిప్పు జనులు. ఈ హనుమంతు తన గ్రామమునకు గాక చుట్టుపట్ట
 నందు కొన్ని ఇతర గ్రామములకు కూడ వాడుకడై జనల
 వై యధికారులు చేయ దుండగముల పట్ల ప్రజలకుమిశుల సహ

వర్తకవిషయములు

మద్రాసు - మార్కెటు

మార్కెటు.

బాంకి తెల్లగాడి మారకము	15 19/22 పెన్సిలు
బాంకి డిమాండు డ్రాఫ్టులు	15 5/8 పెన్సిలు
లండను డిమాండు డ్రాఫ్టులు	15 8/4 పెన్సిలు
బాంకి కొనుగోలు రేటు	
మాడు సెలవాయికా డ్రాఫ్టులు	15 29/31 పెన్సిలు
జరుసెల వాయికా డ్రాఫ్టులు	16 1/14 పెన్సిలు

కలకత్తా మార్కెటు

కలకత్తా నవంబరు 2 గురువారము

బాంకుకంటి మారకము	15 21/22 పె
డిమాండు రేటులు	15 11/16 పె

గవర్నమెంటు సెక్యూరిటీలు

6 0/0 యుజిఎఫ్ రేటులు 1926	రూ. 100/10
6 0/0 యుజిఎఫ్ రేటులు 1927	రూ. 100/15
6 0/0 " 1930	రూ. 100/12
6 0/0 " 1932	రూ. 100/0
6 0/0 యు. పి. బాంకులు 1926/41	రూ. 98/8

బొంబాయి - మార్కెటు.

బొంబాయి, నవంబరు 2 గురువారము

ఇంగ్లీషు బాకర్ నోట్లు.	రూ. 27/0/0
కమిషన్ వైలూ మింబుగోల్డు.	రూ. 26/11/0
డిసెంబరు తీర్మానము.	రూ. 26/12/0
(జనవరి) తీర్మానము.	రూ. 26/12/9
కమిషన్ వైలూ బాకర్ నోట్లు.	రూ. 88/13/0
డిసెంబరు తీర్మానము	రూ. 88/13/0
జనవరి తీర్మానము	రూ. 88/11/0

మార్కెటు

బ్యాంకుకంటి మారకము	15 5/8 పె
డిమాండు రేటులు	15 21/22 పె
వి. సి. టి	15 19/22 పె
వి. సి. టి	15 6/8 పె

ఇది మొన్నమండెడివాడని కూడ ప్రతీతి గలదు. ఇది దొంత
 భయంకరముగాను అంత సామ్యమును, స్నేహపాత్రమును,
 భావ్యమును, సహాధికారియై నైదుండెట్లును చెప్పెదరు.
 ఆప్రాంతమున అతని ప్రతిభకు ఏ కొద్దియిదియో తప్ప అతని
 తమ ప్రభావమున చింతించినవా యందరు. అతని వైరసాహ
 సాది సద్గుణములు స్వభావ వచ్చినపుడు శత్రువులైన నతని
 ప్రతిభక మానరు. అతని ప్రతిభలని మేము తెలిసికొనిం కొంద
 రెరినినముల మాయముల గొనియాడ నిండెమి. ఇట్టి సాహస,
 వైర్య, వాద్య, బాధ్యక భోగవాదాది సద్గుణముల కాకర
 మైన యావీర్యమునసంపాత్తు దుర్మణము అతని బంధువుతా
 దులకు, తత్పూరితవానులకే కాక ఆంధ్రదేశమున కంకెకు
 గొప్ప కొరక కలిగించిన దని చెప్పక కష్టము. మునున్న దక్షిణ
 ఆఫ్రికన్ గాత్ర సోనంగునాక. ఈరని సాహసాత్మక కాణ
 మిరిని వైరసాహసముల వ్యాధులగుటల ప్రతిభతోన
 సాధ్యమక సురక్షితమైన వైర ఆధికారము దుర్మణ్యమున
 చెప్పెదరు. హనుమంతు వైరసాహసములకావ్యులయ
 మున ఆరటనున్న హనుమంతు వేరగాని కొక గుండును, ఉలకల
 మాటనై త్రి వైర్యులొని డొడ్డ ప్రయండి వచ్చుచు గుంపుగానిల
 చియలడగా పోలీసు గవర్నమెంట్ కు గురవువానికి వదియొక
 గుండును తిరిగివాద్యరాక్షసులనై వచ్చుతైట్లు చెప్పిరి. కను
 వులను బండెదొడ్డికి తోలకొనిపోవుపుడు హనుమంతులకు
 డొడ్డ జనులు పాపములని, పోలీసు వారి పుల్లరికి వైరము
 పశువులను విడువుచేసి కాంతముగా నడిగివేసి వైర్యమేమి
 యు జరిగెనుడై లేదనటకువాడ సమృద్ధిని సాత్వము గలదు.
 ఈగుంరికాణమును ఆమూల్యముగా మేము విచారిం
 తిమి. విచారణపరిత స్మృతంతసంపూర్ణ నివేదిక కొద్దిదియు
 లుగా ఆంధ్ర రాష్ట్రసాహిత్యసంఘమువారి యామోదమున
 బడసి ప్రచురిత మగును.

గవర్నమెంటు సెక్యూరిటీలు

విచారణ సంఘసభ్యుడు.

చెన్న పురి బజారుధరలు

నవంబరు 4-వ తేదీ శనివారము

(1) భాన్యములు

బిరియాని	రూ 1-3 రు 58	మొదలు. 68	నరకు.
బిరియాని	రూ 1-3 రు 58	మొదలు. 68	నరకు.
బిరియాని	రూ 1-3 రు 58	మొదలు. 68	నరకు.
బిరియాని	రూ 1-3 రు 58	మొదలు. 68	నరకు.
బిరియాని	రూ 1-3 రు 58	మొదలు. 68	నరకు.
బిరియాని	రూ 1-3 రు 58	మొదలు. 68	నరకు.
బిరియాని	రూ 1-3 రు 58	మొదలు. 68	నరకు.
బిరియాని	రూ 1-3 రు 58	మొదలు. 68	నరకు.
బిరియాని	రూ 1-3 రు 58	మొదలు. 68	నరకు.
బిరియాని	రూ 1-3 రు 58	మొదలు. 68	నరకు.

(2) పప్పు భాన్యములు

చింతలు	రూ 1-3 రు 58	మొదలు. 68	నరకు.
చింతలు	రూ 1-3 రు 58	మొదలు. 68	నరకు.
చింతలు	రూ 1-3 రు 58	మొదలు. 68	నరకు.
చింతలు	రూ 1-3 రు 58	మొదలు. 68	నరకు.
చింతలు	రూ 1-3 రు 58	మొదలు. 68	నరకు.
చింతలు	రూ 1-3 రు 58	మొదలు. 68	నరకు.
చింతలు	రూ 1-3 రు 58	మొదలు. 68	నరకు.
చింతలు	రూ 1-3 రు 58	మొదలు. 68	నరకు.
చింతలు	రూ 1-3 రు 58	మొదలు. 68	నరకు.
చింతలు	రూ 1-3 రు 58	మొదలు. 68	నరకు.

(3) నూనె వస్తువులు

చింతలు	రూ 1-3 రు 58	మొదలు. 68	నరకు.
చింతలు	రూ 1-3 రు 58	మొదలు. 68	నరకు.
చింతలు	రూ 1-3 రు 58	మొదలు. 68	నరకు.
చింతలు	రూ 1-3 రు 58	మొదలు. 68	నరకు.
చింతలు	రూ 1-3 రు 58	మొదలు. 68	నరకు.
చింతలు	రూ 1-3 రు 58	మొదలు. 68	నరకు.
చింతలు	రూ 1-3 రు 58	మొదలు. 68	నరకు.
చింతలు	రూ 1-3 రు 58	మొదలు. 68	నరకు.
చింతలు	రూ 1-3 రు 58	మొదలు. 68	నరకు.
చింతలు	రూ 1-3 రు 58	మొదలు. 68	నరకు.

(4) చిల్లర వస్తువులు

చింతలు	రూ 1-3 రు 58	మొదలు. 68	నరకు.
చింతలు	రూ 1-3 రు 58	మొదలు. 68	నరకు.
చింతలు	రూ 1-3 రు 58	మొదలు. 68	నరకు.
చింతలు	రూ 1-3 రు 58	మొదలు. 68	నరకు.
చింతలు	రూ 1-3 రు 58	మొదలు. 68	నరకు.
చింతలు	రూ 1-3 రు 58	మొదలు. 68	నరకు.
చింతలు	రూ 1-3 రు 58	మొదలు. 68	నరకు.
చింతలు	రూ 1-3 రు 58	మొదలు. 68	నరకు.
చింతలు	రూ 1-3 రు 58	మొదలు. 68	నరకు.
చింతలు	రూ 1-3 రు 58	మొదలు. 68	నరకు.

(5) ఇనుము

చింతలు	రూ 1-3 రు 58	మొదలు. 68	నరకు.
చింతలు	రూ 1-3 రు 58	మొదలు. 68	నరకు.
చింతలు	రూ 1-3 రు 58	మొదలు. 68	నరకు.
చింతలు	రూ 1-3 రు 58	మొదలు. 68	నరకు.
చింతలు	రూ 1-3 రు 58	మొదలు. 68	నరకు.
చింతలు	రూ 1-3 రు 58	మొదలు. 68	నరకు.
చింతలు	రూ 1-3 రు 58	మొదలు. 68	నరకు.
చింతలు	రూ 1-3 రు 58	మొదలు. 68	నరకు.
చింతలు	రూ 1-3 రు 58	మొదలు. 68	నరకు.
చింతలు	రూ 1-3 రు 58	మొదలు. 68	నరకు.

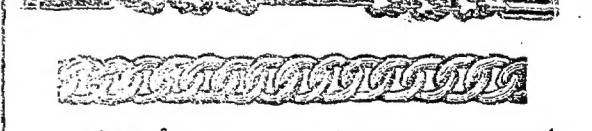
(6) లోహములు

చింతలు	రూ 1-3 రు 58	మొదలు. 68	నరకు.
చింతలు	రూ 1-3 రు 58	మొదలు. 68	నరకు.
చింతలు	రూ 1-3 రు 58	మొదలు. 68	నరకు.
చింతలు	రూ 1-3 రు 58	మొదలు. 68	నరకు.
చింతలు	రూ 1-3 రు 58	మొదలు. 68	నరకు.
చింతలు	రూ 1-3 రు 58	మొదలు. 68	నరకు.
చింతలు	రూ 1-3 రు 58	మొదలు. 68	నరకు.
చింతలు	రూ 1-3 రు 58	మొదలు. 68	నరకు.
చింతలు	రూ 1-3 రు 58	మొదలు. 68	నరకు.
చింతలు	రూ 1-3 రు 58	మొదలు. 68	నరకు.

(7) రంగులు

చింతలు	రూ 1-3 రు 58	మొదలు. 68	నరకు.
చింతలు	రూ 1-3 రు 58	మొదలు. 68	నరకు.
చింతలు	రూ 1-3 రు 58	మొదలు. 68	నరకు.
చింతలు	రూ 1-3 రు 58	మొదలు. 68	నరకు.
చింతలు	రూ 1-3 రు 58	మొదలు. 68	నరకు.
చింతలు	రూ 1-3 రు 58	మొదలు. 68	నరకు.
చింతలు	రూ 1-3 రు 58	మొదలు. 68	నరకు.
చింతలు	రూ 1-3 రు 58	మొదలు. 68	నరకు.
చింతలు	రూ 1-3 రు 58	మొదలు. 68	నరకు.
చింతలు	రూ 1-3 రు 58	మొదలు. 68	నరకు.

ఇదివరలో గమనించకుండున

తప్పక దీనిని గమనించ ప్రార్థింతులు కానులందఱు
 అవకాశులందఱు, గజుల పట్టెడలు, పలుకరముల గడియారము
 గాలులు, అడ్డెలు, మొల్లతాదులు, వంటలు, కట్టెలు, మున్న
 గుర్రుల సాకి చారి కోరికమేరకు అతిక్రమలో తయారు
 చేసి యివ్వబడును.

మొదటిరకం పెండికి బంగారుకు పూచీ యివ్వబడును.
 ఉమ్మడి రామయ్య శైలి గురుస్వామి శైలి కంపెనీ,
 నల్లనర్రులు, 25 వైవారబారు, మద్రాసు.

తెల్లకుప్పము

పూర్తిగా మదుడును. లేనిచో పెండితలు వేకడు వావ
 నీయబడును. ఎప్పుడును మదురకపోయినది లేదు. ముడ్డి 1.కి వి.
 వికో సహా యు. కి-8-0 ఉత్తరములు ఆంగ్లమున వ్రాయ
 కలెను.

N. Banerji, Hulaganj, Cawnpore (A

శాసనసభల నిరర్థకత

సంస్కరణముల సంపూర్ణావజయము.

“అసోసియేటెడ్ ప్రెస్” అధికారి యగు కే. సి. రాయగారు “ఇండియన్ రివ్యూ” క్రిందివ్యాసమును వ్రాసిరి: “ప్రస్తుతము భారతదేశమున నవలంబించెడి నిరర్థక విధానము ప్రపంచమునందు చురచుటను నున్నట్లు తోచదు. .... బ్రిటిషువా రిండియాలో వెక్కువమందిపయచేసి, వానిని స్వరించుకొని యావి గర్వించుచున్నాడు. వాని భారతభాష దేశమగూర్చి మౌనము వారు సుకుసేమలులేరు. వారు మాత్రము వహించి కాంతిమును పడువారేనీతి క్రిందను ముద్దించి, వైదికముగ హెచ్. జి. వెల్సుగారు వాషింగుటనుండి వ్రాసెను.

ఎవ్వడైనను అవసరమైనవలనగూర్చి కాసనకథలు విధాన్య చేసినను, భారతప్రభుత్వమువారి రాజధాన్యలను అంగీకరింపకు. విధిలేక పీఠై నొక సందర్భమున నంగీకరించినను వైటుహాలు మంత్రివర్గము తూడ్కికొనును. కనుక నిష్పటికి సంస్కరణముల ఫలితము కూన్యముగ నే యున్నదని నేను భారతదేశమునందును, ఇంగ్లాండునందును స్వానుభవములను కనుగొంటిని.

వా కిట్టియభిప్రాయము గలుగుటకు నొచ్చిన యంశములను తెలుపుచు, సంస్కరణములు సంపూర్ణమై యెంతవఱకు లాగున చేయవలెనో, వానినిగూడ నుచుచెప్పెను.

సంస్కరణములు మనస్సునందు నొసరినవియు, ఏమియు నొసరలేదనియు నేను మొదటినుండి తలంచుచుంటిని. సంస్కరణముల నమలులో బ్రెటింపువారియాదేశమువైసే అంతయు శాధారణమై యుండును. మాంటాగు - చమ్మిఫర్డు విధానము నమలులో నుంచినపుడు బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారి కుండిన సదుద్దేశ్యము నెఱయను శిక్షింపబాలగు. దానిని ప్రవేశ పెట్టిన సందర్భములను గమనించిన చాలును. సార్వభౌమునిరక్షకులను, కానాటు ప్రభుత్వమువారి కుండిన మరెయ్యక సంతకము, కిట్టికాసనకథల ప్రారంభించినపుడు చమ్మిఫర్డు ప్రభుత్వమువారి యుపన్యాసమును బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారి ద్వేషములకు తార్కాణములుగ నుండినను, ఇవన్నియు రాజ్యాంగ ప్రతిపక్షములను చూపగోరెను. చమ్మిఫర్డు ప్రభుత్వము మూడువందల సంవత్సరములను సార్వభౌముని ప్రతినిధి, భారత ప్రభుత్వమును నిరక్షింపగలదు. అతను సార్వభౌముని ప్రతినిధి, భారత ప్రభుత్వమును నిరక్షింపగలదు. సంస్కరణముల కర్తలలో నొకడు. కనుక అతనినొసిన యుపన్యాసము మిక్కిలియాయుజ్యమైనది. “నిరంకుశాధికారములను సంపూర్ణముగ నిరక్షింపవలయునని విరమించుటచేసి, బ్రిటిషు ప్రభుత్వము ప్రజానామకాలనిరంకుశవిధానమును నుండగూడదని నిశ్చయించుటచేసి, వానినిబలు, సామ్రాజ్యము సార్వభౌమపాలనమునకు నదేవులనున్నననదుగులనిదానట్లు సాయపడునాధికారము మేల్కొలుచుచుండెడిది. ఈ కార్యమును సాధించుకాలమున, పరిశీలనాధికారమును, అవసరమైన ప్రవేశాధికారమును మౌనమున మోగింపబడుచు, ప్రభుత్వమువారు గావించిన వాగ్దానములను సాధ్యమైనంత శీఘ్రమున చల్లించుకొనుట కరకాళములు గలిగింపబడును.” నూతనపరిస్థితులను వైవాక్యములు చక్కగ వర్ణించినవి. పరిశీలనకును, ప్రవేశమునకును భారత ప్రభుత్వపు చట్టము వైటుహాలును అధికార మధికముగ నొసరినను, ఆయన కాళములు పలుమా రుపయోగింపబడవలసినవిగా నైవాక్యములందు స్పష్టముగ కన్పించును. కాని యట్లు జరుగలేదు. వైటుహాలు గవర్నరు-జనరలుయొక్కయు సభాయుక్తుడగు గవర్నరు-జనరలుయొక్కయు కార్యములందు అవసరముగ జోక్యము కల్పించుకొని ప్రజలయొక్కలను భగ్నపఱచుచు యున్నాను. నిరక్షింపవలసినవిగా నైవాక్యమునందే చూచెదను.

వైన నేను వ్రాసినట్లు, కానాటు, చమ్మిఫర్డు ప్రభుత్వపు యుపన్యాసమును నూతనకాసనకథల ప్రోత్సాహమునందు నేను, అధికార ప్రభుత్వములకును దాక్షిణ్యము చక్కగ నిరక్షింపించినవి అందరను గుర్తించుచున్నాను. వారు ప్రభుత్వము వారి సెక్రటరీయు తొందరపెట్టక, ఇంకను పీఠై నొక ప్రజాపితా కార్యములయెడలనే మాంత్రికము చేసించిరి. ప్రభుత్వమువారు తమకు అంపబడినయూగోచరమును కనుగొని బదులుగ ప్రజాప్రతినిధులయొక్కలను నష్టమొంద నొందిరి కనుకనే అనేక సంవత్సరములనుండి యాజీతువేత్తలను, ప్రతిభాధిపతులను అంతోకసంపాదించుచున్న ముఖ్యవిషయము లనేకములు పరస్పర స్నేహభావమున చర్చింపబడెను. నిరర్థక చట్టములను,

ముద్రాణములకాసనమును బాగుగ పరిశీలించియుచు నమార్పుల గావించుటకును, ప్రభుత్వమువారు చెందు ఉపసంఘముల నియమించుట కంగీకరించిరి. నియమముల సంవత్సరములలో మోటులును సుపయోగింపబడుచుండులాగున జూచెద మనియు నంగీకరించిరి. ఎన్.ఎ.వేదాంత్ యొక యుపసంఘము నియమింపబడెను. పంజాబు గవర్నరుయొక్క కమిటీలై ఎంబుడుకొని ప్రస్తుతము భారతదేశమునకు ప్రతిపాలముగ ఇంగ్లాండుకుండు కృత్రిమాం దోశ్చకావించుచు నుఖముగ జీవించువారినిగూర్చిన భాగమును అధికారతర సభ్యులు తమ పంజాబు తీర్మానమునుండి తీసివైచుట కంగీకరించిరి. బ్రహ్మత్వమువారిలోను దీక్షకుటకు పదునెనిమిదికొట్లు అధికముగ పన్ను విధించుటకును అధికారతర సభ్యులు అంగీకరించిరి. తాము జేయుచు నైవత్తులక మౌన భారమునకు ప్రత్యాఘ్నముగ భవిష్యత్తునందు లాభము చేకూరునను అంతుతోనే వారట్లు చేసిరి. రానురాను ప్రతిపక్షత్వమును లోటు జాస్తియును ననియు, ప్రభుత్వమువారి లో విధానములేక యున్నందునట్లు ప్రకటించు రియు వారు మొదటి బడ్జెటు సభాంగీకారము తెలుపుటకు ప్రోత్సాహము మాటలాడిన ప్రతిభాసనసభ్యుడును నైవత్తులకను మొదటముందు ముగ విమర్శించెను. ఇంతటియధికారము నుండుటకు యధికారాధిపతియనువారి ప్రేరణయై యుండవచ్చుననియు వారు సంకేపించిరి. కాని రాజీనామ ప్రభుత్వముల గల్గెను, లేదని యనెను. “నేను మోసపరుడను. యుద్ధ కార్యాలయమువారు నన్ను జేరించినను నూతన కిట్టికాసనకథను విధముగ రాజీనామ ప్రభుత్వమునూ ధాన మొనగెను. ఎవరు నిజమేకనై గావించబడిన తీర్మానము లన్నియు నైవత్తులక విధానమును తీరముగ విమర్శించెనని కనుగొని నైవత్తులక విధానమును సూచించునో నొసగుటకు ప్రభుత్వమువారు, రాజీనామ ప్రభుత్వములకుగా నొకయుపసంఘమును నియమించెను. ఈయుపసంఘము సంపూర్ణముగ పరిశోధనచేసి భారతదేశములో బ్రిటిషునైవత్తులక కొలదియందిమా? మే తీగ వేయవచ్చునని నిశ్చయించెను. నేనానాడుండే అధ్యక్షుడును: నుండి యుపసంఘము నైవత్తులక యవసరమును పొందింపలేదని ఎవరను సంకేపించవలెను. ఆయనను ఈయుపసంఘము నైవత్తులక వారములను బాగయూతతో పొందింపలేదనియు అందుచేత అనూచలను నిరాకరింపవలసినదనియు బ్రిటనులోని కొన్ని పత్రికలు అనూయాపతులను బ్రిటిషుమంత్రివర్గమునకు సలహా నొసగుట తలపించెను, వారి సలహానినిధించుటయు నైవత్తులక యను తెరిగి బోవుటయు జరిగెను. లండను బ్రిక్మస్టన్ లో కన్వెన్షన్ ప్రతిగూడ సిమ్లావైటుహాలు స్వర్ణము అసహ్యముగ నుండెననియు భారత ప్రభుత్వమున కెక్కుడు స్వాతంత్ర్య మొసగవలెనని మందలించెను. కనుక నేనానాడుండే డెంతోటిక లేదనినను, భారత నైవత్తులక విధానమును నదేవుండి యుద్ధ కార్యాలయ మేగాని భారత ప్రభుత్వము గాదని విడితనుగుచున్నది. భారతదేశాధికారి తగినట్లు నైవత్తులక ముండలేను. నీతిగ గమనించుటలేదు. సామ్రాజ్యవాదములను బట్టియే భారత నైవత్తులక విధానము నడచుచుండెదలయును.

నిరర్థక చట్టములను ముద్రాణములకాసనమును అలాగించుట కేర్పడిన యుపసంఘముల రెండింటిని బరికింపెను. కొన్ని పురాతన చట్టములు తెక్కులు రద్దుచేయబడినవి వాస్తవ మేగాని ద్వీపాంతర చాసపు తెక్కును రాజ్యదోహా సభా శాసనము క్రిమిన్ లానవరణచట్టము లోని రెండవభాగము వానిని స్థానముల దట్టే నిలిచియున్నవనియు మనము గుర్తొంగవలెను. ముద్రాణములకాసనము (సభాయుక్తుడగు సార్వభౌమునిచే ప్రోత్సేజి అబడినట్లు) గడ్డగుట మంచిదేగాని దానికి అయిదు మరొకభాగమును వింటెయొకటి నూతనముగ కల్పించుచుండెను. స్వదేశసంస్థానాధీశుల సంగత్యములనిబట్టి వారు ప్రతినిధి సభికికేటు తొసగి విధములను సంపూర్ణవిధానమునందలి అంశములు ములభముగ తెలిపి వచ్చుట యున్నది. క్రిత్తిమక కాళములందు విధానము లిగి యుండినవారి యాశల నికార్యము భగ్నమైన సుస్థానాధీశులకు మాన్యపుట్రులును, వైటుహాలు, ప్రేరణయు ఇందుకు తోడ్పడినవి నేను తలంచుచున్నాను. ప్రభుత్వమువారు సుదీర్ఘమైనను గావించిన ప్రజలను బుద్ధిధాన్యమును చూచుచున్నది. రాజసభ ప్రభుత్వమువారి యభిప్రాయములను

విజ్ఞప్తము చేయుట నైవాక్యముగ నున్నట్లు ఈ ప్రకటనను మందలి భావము. నియమ గడ్డవిధము జరిగినపుడు చుపాటులు కాలుటకు ప్రోత్సాహము అకలంబించవలసిన సాధనములను నిరూపించుచు ప్రవేశపెట్టబడిన బిల్లు స్టేటుకౌన్సిలును దామోదించుటచేసెను, సామ్రాజ్యకాసనసభయును, ప్రవేశపెట్టబడలేదు. కనుక డిల్లీలో మొదటి పర్యాయము గూడిన కాసనసభ గావించిన ఫలితము కూన్యము యనియున్నదైన ఫలితముండెను. ఇదిగూడ దుష్టగు మగు పన్నులు చల్లించుచుండిన దేశము ప్రోత్సాహమునెనిమిది కొట్లును చల్లించవలసి కచ్చుట దక్కవేరెమయు లేదనియు స్పష్టముగుచున్నది.

క్రిమిన్ చట్టములో జాతినిభేదముల తీసివేయుటకు 1921 వ సం. సిమ్లా నూతనేక మొక యుపసంఘమును నియమించెను. ఉపసంఘము కొన్ని మానముల క్రిందటనే నొకని వేదికను ఏకాభిప్రాయముతో బంపించు: అనివేదిక ఏనీతిలో నున్నదనియు, శిఫాన్యలను అంగీకరించు బిల్లు ఎక్కుడు ప్రవేశపెట్టినదియు ఇబ్బటికి తెలుపలేదు. ఎరిగిన తెలియదు. ఇందులోను వైటుహాలు గావించిన తప్పే. సరిహద్దు ప్రాంతముల స్థితిని గూర్చి తెలుపుట కొక యుపసంఘము నియమింపబడెను. నిజమేక యుగము తయారు గావచ్చును సంఘనిర్మాణ మెవరయందును ఉత్సాహము గలిగింపబడినది. దీనివలన పన్నులధికము గావచ్చుననియు తోచుచున్నది. సిమ్లా సమావేశమున దుముఖ్యముగ గావించబడినది. భారతస్వాతంత్ర్యవాదమునకు సంబంధించినది. నర విలియంవిన్సెంటు నవరించిన తరువాత ఆ తీర్మాన మేకగివముగ జామొందింపబడినది. సంస్కరణములందు మోపబడిన పదిసంవత్సరముల గడువుకొత్తు, నే భారత స్థితిని గూర్చి విచారణ సలిపి భాగ్యకాముక పరిపాలనమునందు విధిస్థితి మార్గముల తెలిపి మని ఆ తీర్మానముగోరినది. దురదృష్టవశమున ఈ తీర్మానమునకు ను అంగీకరణము జరిగిన పై యొందవచ్చును. ఉద్యోగములందు భారతీయుల కెక్కువ భాగ మొసగ వలె నని భారతాభిప్రాయముగ నుండ లేదును బాగిగాక తన ‘ఉత్పన్నత’ యుపన్యాసము నొసగెను. భారతీయుల సంఖ్యను వృద్ధిచేయుటకు మారుగ మన మీ యుత్పన్నతను నికర గౌరవించి అధికక్రద్ధతో పోషింపవలయునట! 1922 వ సం. డిల్లీ సమావేశము ఇరువది కొట్లు అధికముగు పన్నును వేయుచు దక్కదేశమునకు లాభకరమగు పని నించుకొని కావించలేదు ఈ విధముగ ఒక సంవత్సరమునకాలము లోపుగ నిగి కొట్టి భార మధికముగ దేశమునై బడినది. సంస్కరణములకు ప్రవేశ పెట్టినది మొదలు ప్రభుత్వము వారు పుచ్చుకొనిన ఋణములను గూర్చి యింకను ప్రత్యేకముగ చెప్పబడే అవసరము. ఇప్పుడే ముగిసిన సిమ్లా సమావేశచర్యను గమనింపగా, అట్టవోసముతో ప్రారంభించబడిన సంస్కరణములు ప్రజలకు సంకల్పిని నుఖమును నొసగుటకు మారుగ ననేకమాన్యముల లోన గుచ్చు దని తేటపడుచున్నది.

కనుక సందర్భము లిట్లుండ కర రెండుసంవత్సరములలో కేంద్రకాసనసభను గావించిన మహత్కార్య మేమి? ఆపజయములతో నూడిన నాటకము తత్వ మేమియు లేదు. ముఖ్యమగు పాత్రలలో రంగాచారి గిన్యాలాగారు నిజము చెప్పివారు. సంస్కరణములను గూర్చి వారు మొదట లేననీని అభిప్రాయములు పలికిరియు, తమ ఆశ లన్నియు భగ్నములయ్యెననియు వారిరువురు నిష్కలముగ బలికిరి. అయితే జన సామాన్య మేధముగ నీగోత్తవిధానముగూర్చి తలంచునో? సామాన్యవాదమున కన్నక్రిత్తిమభావమున నధికముచు పన్నులను చల్లంపవలసి వచ్చునని అతని కేవలంపుగ నున్నది. పోట్టుకాడ్లు, నిష్పవెట్టె చట్టపు ఖరీదైనవి. రైల్వేకార్మికులు జాస్తియైనవి. కాసనసభ్యులు రాబోవు ఎన్నికలసమయమున తమ తమ నియోజకవర్గములతో జెప్పుకొనున దీవార్తము నేనా? కలిపిపాడనాటక మింతటితో ముగిసిన దనియు తెలుపరాదు. క్రిత్తిమక కంపత్సరము సమీపించుచున్నది. మరల నాటక కన్పించుట ప్రయము ఇంచి కేపు సంఘము దినిని గమనించునని నవకాళల నొల్పుచున్నారు. ఈసంఘ మేమిచేయునో, ఏమి చేయనో, తెలియదు. వీరు రాజ్యాంగమార్గములను గడుపించి ప్రభుత్వప్రభుత్వము నందలి దండులను దైర్ఘ్యముగ గొలిచిరి, మంచికే.

రాజ్యాంగమార్గములకావలయును నీగిని జడత్వము వలన కారణము తెల్లము, మార్గము. నిద్రాస్థానము, ఓడ్యము వలన మున్ను నువారు భారతాభివృద్ధికి ప్రతిపాలముగ జేయు నాందోళన మొట్టమొదటిగావలెను. ఇంగ్లాండులోని కన్వెన్షన్ టిప్రు పత్తుమువారి కృత్రిమముల వలనను, వెల్సు యువరాజు కాకసందర్భమున జరిగిన విషయములను మాంటాగుగారి యపజయమునకు తోడ్పడినది. అతనితోపాటు, భారతదేశమును

గూర్చిన అనుకూలవాతావరణమును తోలగిపోయెను. ఇప్పుడు చాళుక్యస్థానమున నుండి యిరువురు ప్రభువులును మంచి వాతావరణమును సాధించుచును. అయినను వారు ప్రాతఃక్రీడలనే నిదానముగ నడుగు లిడెడువారు. ఇంగ్లాండులో కాలగ్రామ అందోళన, ప్రచారము కాపియుండుట పొరబాటుని మొదటి నుండియు నేను తలచుచున్న యుంటిని. గాంధీ నిర్బంధానంతరము ఆలస్య లేదు జరుగనందున, దానిని బట్టి భారతప్రభుత్వము దుష్టముగ నుండి ననియు, భారతదేశమునందు దృఢమైన విధానము అవసరముగ నుండి ననియు ఇంగ్లాండు నందలి ప్రజలు తలంప మొదలిడిరి. అదియును గాక భారతదేశస్థితితో ననుభవము గలిగినవారు బ్రిటిషు చరిత్రవర్ణనకు దొక్కరై నను నుండినారుగాను. ఈ యజ్ఞాసమువలననే ప్రధాన మంత్రి అట్టి యావస్థాపకము నొసంగుట యయ్యెను. భారతము అభివృద్ధిచూడమన వెట్లు ప్రతి యడుగును, తమ దేశమునకు హానికలిగించుచుండి నని బ్రిటిషువారు భయపడ జొచ్చిరి. వైరభావముతో నుండిరి భారతమున కన్న స్నేహభావమున నుండిరి భారతము తమకే క్రేయస్థులనుని వారు గుర్తింపక. ఈశకునపక్షు లన్నియు వేరెను. మాంటానూన పదయ్యతుని చేసి, లానుడుగార్జుగాని తమ యజ్ఞము నచ్చివట్టించెను.

అయినను, పొరబాటు నింక నైనను నడవించుచున్నదియే నేను తలంచెను. నియోజకవర్గమునందు భావన సభ్యులు ముని విశ్వాసము నెలకొల్పుటకు తగినట్లు చేసిరి ప్రభువు యొక్క ప్రభుత్వమువారు కాననభ్యులకు చక్కని ఆవకాశముల నొసంగెనటెను. మంత్రివర్గమునకు భారతప్రభుత్వమువారు తమ పట్టుదలను, స్థైర్యమును నిరూపించెను. కాననభ్య యంగీకరించినట్టివాని కడ్డుపడిన ప్రభుత్వము సాగుట దుష్కరమని భారతప్రభుత్వమువారు మంత్రివర్గమునకు నచ్చజెప్పినవారు. పక్షపాదముగూర్చినట్టియు, ఉద్యోగములనుండు భారత యధికారుల ప్రమాణమును గూర్చియు భారతప్రభుత్వమువారి శిఫార్సుల నంగీకరింపవలెను. ఇంచితేపు సంఘమువారు చక్కగ గమనించి నివేదికను తయారుచేసి, ఆ నివేదికలోని శిఫార్సుల నమలులో బెట్టి గాని ప్రొత్తపన్నులను ఎట్టి సంవత్సరములలో నైనను విధించునాడను. గానల యెన్నికల లోవుగ రాజకీయ నిష్పంఘుల నుండవలె నగుట జేయవలెను అయితే కాలగ్రామ కానన సభ్యులనుగూర్చి సాధనముగ మిదలనుగూర్చవలయును కానన భావన సభ్యులనుగూర్చి వారును ప్రకటించి లానుక నరకాశముల నెలకొల్పవలయును.

అన్నిటికన్నను ముఖ్యమైనది మరెయొకటి. భారత స్వాతంత్ర్యమును గూర్చి కేంద్రకాననభ్యయం దింపవలసిన తీర్మానమును వెంటనే యాచరణలో బెట్టవలెను. నూతన విధానము వాచరణలో బెట్టినంతవఱకు కనిపించిన లోపముల నన్నిటిని వెంటనే సవరింపవలెను. ప్రభుత్వము ప్రజాస్వామ్యమును గుర్తించినట్లునుగూడ నుండవలయును, అప్పుడు రాజ్యాంగ విధానమున కడ్డుపడెడివా రుండరు. కాని నైటుసోను వర్గము నిగంతుకాదికామును దాల్చియున్న శకాలము, కష్టస్థితి తప్పదు. అందులకు బ్రిటిషు రాజ్యాంగవేత్తలే బాధ్యులుగ నుండగలరు.

శ్రీ ఆత్మూరి లక్ష్మీ నృసింహ సోమయాజులవారిచే ప్రకటించబడిన యావద్ద్రోగములు మానద్రోగమును. వాటి కాపీ రైటు కాని గ్రంథము లన్నియు నిర్దేశించితిమి నలయువారు అచాపీటితో వ్రాసిన కాటలాగు బడయగలరు ప్రతిద్విజ్ఞానుడు వుండుకొనవలసిన గ్రంథములు చీడకుర్తి సర్వస్వతి యను యువశ్రీమణిచే రచించబడిన "భక్తిసామ్యతము" మాడ మావద్ద దొరకును.

వైశ్యధర్మ ప్రకాశక	రు	3-0-0
భక్తిరసామృతము	రు	1-0-0
వైశ్యమెధికము రెండుభాగములు	రు	2-8-0
రెండుభాగములు ఒకే కర్మాయము తె	రు	4-8-0

పింఛుకొనువారికి

మదనకామేశ్వర లేహ్యము

దుష్టులపాలిటి సంతి:— మేహము, నిక్కాక, కుష్ఠ నవ్వుము, నిస్సమైక్య, అతిముక్తము, మొదలగు వాటిని హరించి మంచి బలమును, యశ్వనమును, కాంతిని, వీర్యవృద్ధిని, సంతాన పౌష్టిని, కలిగించు వర్ణప్రసాదము. 2 డబ్బిలు చాలును. 20 రు దబ్బి రు 1-4-0. వి. పి. చార్జి 0-8-0 (8851)

రోజువున్న లేహ్యము:— ఇది మలబద్ధమును పొగిటి కాల విరేచనమును చక్కగా కలిగించుటలో అమృతప్రాయము. 15 రు. డబ్బి రు 0-10-0, వి. పి. చార్జి 0-7-0. వి. పి. పి. అండుకో, ఆయుర్వేదసమాజం, సెరిగేపి, నెల్లూరుజిల్లా.

ఆంధ్ర దేశమందలి ఖద్దరు నిలయముల వారి కొకవిజ్ఞప్తి

ఆంధ్రదేశమందు ఖద్దరును ఉత్పత్తిచేయువారి యొక్కయు అమ్మువారి యొక్కయు డైరెక్టరీ యొకటి తయారుచేయబడుచున్నది. ఉత్పత్తిచేయువారు ఎన్ని మగములతో చేయుచున్నది, ఎన్నో నెంబరువరకు నేయగలిగినది, తయారు చేయుచున్న వస్తువుల వివరం, గజం 1 టికి ఎంత ఖరీదు గిట్టి నది. తప్పేలుగా దెలుపవలెను. ఉత్పత్తి చేయుచువారు అమ్మువారుకూడ తమ నామములను నివాసస్థలమును, తమ నిలయము యొక్క నామమును, వివరముగా నాకు తెలియచేయ ప్రార్థించుచున్నాను.

కా. నా గే శ్వ ర రా వు

ఆంధ్రరాష్ట్ర ఖద్దరుశాఖాధికారి, పోస్టుబాక్సు నెం212, మదరాసు.

సమాజ సంస్కారసంఘము

ప్రాచీనసంస్కారముల నూతనగా గాని యిప్పటియుగ మున మన సమాజమున మరల నిర్మించుకొనుట మన కెల్లరకును అవశ్యకర్తవ్యమై యున్నది. ఈ పని మిగుల పెక్కురక మైనదే యైనను దీనిని సాధించుటకు యు మెల్లరకును సిద్ధపడియే తీర వలెను. ఇందులకై సమాజసంస్కరణసంఘ మొకటి స్థాపించబడి నది. స్వాభావిక హేతుధర్మములకు విచిత్రములు కాని ప్రాచీన సిద్ధాంతముల కనుగుణ్యముగా నుండుట్టి ఇప్పటిసమాజమును సంస్కరించుటకు యత్నించుటయే యీ సంఘముయొక్క మఖోద్దేశము.

ఏకస్వచ్ఛమున జేరగోరువా రిద్దాని వ్యాపకముకొరకు పాటపడుటయే కాక దీనియందేక్షములను త్రికరణశుద్ధిగా ననుష్ఠింపవలెను. ప్రతిసాంఘికమునకు ఈ కర్తవ్యమును సాధించి తీర వలెను. పరస్పరానురాగము, సహకారము, సభ్యులయందు నెల కొనవలెను. మాటలవలన మాత్రము కాక పనులవలననే తమ ఋజువర్తనమును లోకమునకు కల్పడిచేసి సాంఘికము సంఘ మును బలపరచవలెను.

సాంఘికము సాధించవలసిన కార్యములు

1. తాకుడుకలన దోషము గలదనుపీచ్చి తొలగించుట.
2. జాతిభేదము లేక నెల్లవారితోడను భుజించుట.
3. మంచిపనులచేయువారి నేర్పరచుటను గావహరించుట.
4. జాత్యంతరవివాహములు సుస్థిరంచుట.
5. కాల్యనివాహముల మాన్యుట.
6. జాలనిశంతు వివాహముల సమకూర్చుట.
7. శ్రీవిద్య బలపరుచుట.
8. ఘోషాపదధర్మని మాన్యుట.

శలయువిషయము లీదిగున నుదహరింపబడినవారిలో నెవరికై నను వ్రాసి తెలిసికొనవలెను.

1. శ్రీనరసింహ, బి. ఎ. రనూలుకోండ,
2. మల్ మోహానపట్నాయకు, బి. ఎ, బి. ఎల్, బరంపురము
3. ఉప్పదత్త కర్తవ్యవారాయణ, బి. ఎ., ఎల్. టి, ప్రధానోపాధ్యాయుడు, మురంగి ఉన్నత పాఠశాల ఇచ్చాపురము.
4. గవాక్ష విద్యాధూమణి, ఇచ్చాపురము.
5. ఎన్. జగన్నాథరావు, బి. ఎ, బి. ఎల్. బ్రహ్మపురము.
6. ఎన్. రామకృష్ణారావు, బి. ఎ. "
7. దయానిధిపట్నాయకు, బి. ఎ. "
8. ఎ. కేమణ్రి, బి. ఎ. "
9. ఎమ్ సాంబశివరావు, "
10. జి. కోదండరామయ్య, "
11. ఆర్. బాలకృష్ణారావు, "
12. చక్రపాణి బెనర్జి, ఇచ్చాపురము.
13. బాణికింకరశేషశర్మ, "
14. జయమంగళకర్ణి, "
15. హరిహరపట్నాయకు, "
16. వి. రంగారావు, "
17. జగన్నాథపాణి, "
18. క్యానసుందరకంఠాయకు, బి. ఎ, పల్నాకిమిడి.
19. హరిదాస్ పట్నాయకు, "
20. రాజశంకరపట్నాయకు, "
21. సింహాద్రిపట్నాయకు, "
22. సింహాద్రిపాపూ, "
23. లక్ష్మీకాంతిపాత్ర, "
24. ముఖర్జీకపట్నాయకు, "
25. జగన్నాథపండా, పుకటి.
26. నారాయణపండా, "
27. నారాయణబెనర్జి, "
28. గణపతిచాదరి, ఇల్లెపురము.
29. బ్రహ్మచారిస్వామి, కల్లికోట.
30. రామమూర్తి శరవతి, లెక్కలి.

ఆంధ్రదేశము -

జాతీయ విద్యాలయములు

బంగాళావిభజన అందోళనమునాడుకూడ ఆంధ్రదేశము జాతీయవిద్యగూర్చి కొంచెము ప్రయత్నము చేసినది. అందు మూలమున బందరుకళాశాలయు రాజమహేంద్రవర దేశిక పాఠశాలయు నెలకొల్పబడి యవి తగురీతిని విద్యాదాకము జేయుచు కచ్చినవి. సహాను నిరాకరణోద్యమ ప్రారంభ దశలో నాంధ్రదేశమున నెక్కడునొట్ట జాతీయ విద్యాలయములు ప్రారంభింప బడినవి. ఇవి ముఖ్యముగ నెల్లూరు, గంటూరు, కృష్ణ, గోవాటి జిల్లాలలో వివిధగా నున్నవి. తక్కినచోట్ల సకృతుగా గలవు. వీనిలో బందరు కళాశాల మాత్రము ఎక్కువ యావత్త్యము నొంది పలుముఖములనుండి భవమును, విద్యార్థులను నాకర్షించుచు హిందూదేశమునఁ జేరించిన జాతీయపాఠశాలలలో నొకటిగఁ బరిగణించబడుచున్నది. ఇతరములైనవి వానివాని స్థానములలోఁ దగు సహాయము బడిసి, యాయా చుట్టుప్రక్కలనుండు గ్రామముల విద్యార్థులకు విద్యఁ గఁపుచున్నది. మొత్తమున నీవిద్యాలయములలో నైవారు మాత్రమే నాయుగకకు వాని యాదాయమును స్వతంత్రముఁ బట్టి యందులకుఁ దక్కున కాని కృషిఁ జేయుచున్నది. మిగత స్థలములలో గంటూరులోవలె పాఠుల యభిమానమును పురికొల్పలేక కాబోలును సంపూర్ణముగ విర మింపబడిగాని లేక మతికొన్నిచోట్లకలె చేపొ నేజో యను నట్లుగాని యున్నవి. ఉద్యమము అభివృద్ధిలో నున్నచో వీటి చరిత్ర చేరుగ నుండెడిదిని చెప్ప నక్కరలేదు స్పష్టము. ఖ్యాతిగ నున్న విద్యాలయములలో గూడ నన్ని తరగతులు కలిసి మొత్తముమీద విద్యార్థులసంఖ్య నుమారు రెండువంద లకు మించియుండు విద్యాలయములు మిక్కిలివరుదు. ప్రతి పాఠశాలకుఁ గావలసిన యాపాధ్యాయుల సంఖ్య యన్నదో లేదో యాలోచనీయము. ఉన్నచోట్ల నాపాధ్యాయులలో నెంతమంది సంపూర్ణాభిమానమును, బోధకాశక్తియుఁ గల వారలోఁ జెప్పఁజాలము. తరువాత పాఠశాలలకు సరియగు నట్టియు నరిపోవునట్టియు సాధనసామగ్రి యున్నటులఁ గను పించదు. ఉన్నదనియే పాఠశాల యజమాను లైనను జ్యేష్ఠ దలచిచో నది సాహజుమని నానుభవమున లట్టి స్పష్టముగఁ జెప్పఁగలను. ఇంక నమలులో నున్న జాతీయ విద్యావిధానము యోచనఁ జేసిన బాగు చేయుటకుఁ జాల వోటియైనదిగ నున్నది. ఇది నాదృష్టికి నాంధ్రదేశము నందలి జాతీయ పాఠశాలల ప్రస్తుతిస్థితి గఁ గానించుచున్నది. ఈస్థితియు యథార్థములైనచో క్రమక్రమముగ నీపాఠశాలలు తగువృద్ధిఁ బొందఁ యెడల జీవించగల దనుటకు సంతకము నుండ నక్కర లేదు. మహాత్ముడు "బాక్సోలి" అటుతరువాత యగు చిన్ని వ్యాఖ్యాన భాగము నొక దానిలో జాతీయవిద్య గురించి యీ తీరున వ్రాసియున్నాడు. "జాతీయ విద్యాలయములకు పొందిక పరచుట యన్న హాస్యాపదముగఁ గొందఱకుఁ గానింప వచ్చును. 1920 క సంవత్సరమున విద్యార్థుల జేరమునకై యోచన చేయబడుట యవసరమైనను 1922 లో విద్యార్థుల యభివృద్ధికై పాటుపడకుండుట దోషయుతమైనది. ఎక్కువ మంది బాలకులు బాలికలను జాతీయపాఠశాలలకు నాకర్షించ వలెన్న ప్రస్తావన పరిశ్రేయ విద్యాలయములను మంచి యాధారముగలవానిగాఁ జేయవలెను. సనము జయప్రద మగు శత్రుణుతో నడపిన మన బడులయొక్కయు కళాశాలల యొక్కయు నాధిక్యతను స్పష్టికరించ గలుగుదుము. ఏమలు తయారుచేయుట, నడుటకు, నేయుట, స్వేచ్ఛవాయువులను బీబుట్టు, జీవాభివృద్ధి కగుజ్జానబోధ నొసంగుటఁఇవి జాతీయ విద్యావిధానమున ముఖ్యభాగములుగ నుండవలెను."

భమిపాటి సత్యనారాయణ, రాజమహేంద్రవరము

ఆంధ్ర పత్రిక

1922-వ సం. నవంబరు నెల 4-వ తేది

శనివారము

తమిళనాడు రాష్ట్రీయ సమావేశము

నేటిదినిము తమిళనాడు రాష్ట్రీయ సమావేశము తిరువూరులో సమావేశమగును. తమిళ రాష్ట్రీయమునందు ధర్మ నిర్మాణమునకు తిరువూరు ప్రసిద్ధి పడెననియున్నది. అట్టి సలహానందు తమిళ కాంగ్రెసుసభ గూడు మొలయు సంభాషణముగ నుండును. సభాధ్యక్షులు వాసుదేవయ్యగారు. వీరు నిరాకరణోద్యమము కొరకై కారాగృహమునకు జని, అక్కడ చలుబాధలను ధైర్యముతో ననుభవించి ఇటీవలనే విడుదలయ్యెడి. రాష్ట్రీయ సభాధ్యక్షుడవడికి వీరన్న లనుటకు, వారి త్యాగమే నిదర్శనము. వీరి యధ్యక్షతక్రింద తమిళ రాష్ట్రీయ సభ జయప్రదముగ జరిగి, ప్రజలనిశ్చయమును బలపరచు నని భావించెదము. గాంధీ మహాత్ముని యుపదేశములను నిష్కర్షగ నిర్వహించుటకు మిగిలిన రాష్ట్రీయములవలె తమిళ రాష్ట్రీయమును విశేషతాపామును కనబఱచు నని నమ్మెదము. ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షులు లగు పి. డి. ఆషరుగారి యపన్యాసమును పేరొకచో ప్రచురించితిమి. ఆషరుగారు, మహాత్ముని సిద్ధాంతమును తేటపరచి, తమిళదేశమునకు చక్కని హితోపదేశము గావించిరి. సహాయనిరాకరణోద్యమమును గూర్చి కొందరిలో వ్యాపించిన దురభిప్రాయములను వీరు తొలగించుచు నిరి. నిర్మాణకార్యక్రమము కేవలము ప్రోత్సాహము గలిగించుటకు, ప్రదర్శనముకొరకును, నిర్మితము గాలేదు. జాతీయజీవితమును పునరుద్ధరించుట కీది యుద్దేశించబడినది. సత్యము, ధర్మము, అహింసయు వీనికి ముఖ్యాధారములు. స్వరాజ్య సిద్ధికి కొన్ని పరతులను గాంధీ మహాత్ముడు విధించెను. వానిని చెల్లించకుండ, స్వరాజ్యము లభింపలేదని కుండుట, భావ్యముగాదు. ప్రజలు ముందుగ తమ విధిని నెరవేర్చిన, స్వరాజ్యసిద్ధి తప్పక గలుగును. స్వరాజ్యసిద్ధికి బర్మోలీ కార్యక్రమనిర్వహణము ఎంత యవసరమో ఆషరుగారు స్పష్టపరిచిరి. ఆషరుగారు సూచించినటుల నిరాకరణోద్యమము ప్రజలలో జాతీయచైతన్యమును పుట్టించినది. సహకారమువలన గలిగిన చెడుగుల నది విశదపరుచగలిగెను. ఎవరిమోక్షము వాదిహస్తమునందే గలదని చాటెను.

ఆషరుగారు శాసనసభల భ్రమను వదలుకొనవలయు నని తమిళప్రజల నుద్బోధించుచున్నారు. ఆంధ్ర రాష్ట్రీయముతో బాటు తమిళ రాష్ట్రీయమును శాసనసభల భ్రమను వదలుకొని, శాసనసభా బహిష్కారమును కొనసాగింప నిశ్చయించు నని నమ్మెదము. నిర్మాణకార్యక్రమము కొనసాగిన కొలదియు, అహింసాధర్మము ప్రజల కలవడుననియు, గాంధీమహాత్ముడు బోధించిన అహింసాతత్వము తమిళ రాష్ట్రీయమునం దింకను బాగుగ నాటుకొనవలసిన యావశ్యకత గలదనియు ఆషరుగారు చెలిపిన వాక్యములను తమిళప్రజలు గుర్తించి, ఎక్కువ కృషి సలుపవలయును. ముఖ్యనాయకులు గూడ అహింసాధర్మమును తాత్కాలికలాభదృష్టితో పిట్టించుచున్నారు. అంతియ గాని, అందలి పరమార్థమును గుర్తించకున్నారు. నిర్బంధములవలన,

ప్రజలు భీతి జెందుటకు మారుగ, మరింత ధైర్యముతో ప్రవర్తించుచున్నారు. ఆషరుగారు అకాలి నిదర్శనమును చూపిరి. అన్ని జాతులలోను అన్ని సంఘములలోను హృదయసందోగము గురురవలసిన యవసరమును ఆషరుగారు వ్యక్తపరచిరి. దక్షిణదేశమున, ప్రభుత్వముతో కన్ను, ప్రజలలో నన్యోన్యముగ సహాయనిరాకరణ మధికముగ సాగుచున్నది. బ్రాహ్మణ బ్రాహ్మణేతర విభేదము, కార్మికుల యజమానుల పోరాటము, నిమ్మజాతుల సమస్య, మొదలగు విభేదములు సంఘమును వేరుపురుగువలె నప్టపరచుచున్నవి. వీరి నన్నిటిని తొలగించుకొని, ప్రజలలో నన్యోన్యసహకారమును బలపరచుట స్వరాజ్యసిద్ధి కత్యావశ్యకము. నిర్మాణకార్యక్రమమునకు ముఖ్యాధారభూతి మగు రాటపు మహిమను ఆషరుగారు వెల్లడిజేసిరి. ప్రధానవృత్తి వ్యవసాయముగ గల భారతీయులకు, రాటముకన్నను ఉపయోగకర మగు రైతవృత్తి యుండజాలదు. మిల్లులను నూర్చుకొని నెలకొల్పినను, రాటములు తయారుజేసినంత నూలును అంత చాకగను తయారుజేయుటవల్ల భము, చరకపుల్లక, సాంఘిక, నైతికలాభములను లెక్కింప తలముగా దని, ఆషరు గారు చెలిపిరి. వాత్సత్వనాగరిక ప్రభావమువలన, ప్రాచీన గ్రామజీవితస్థావర మడుగంటినది. మరల గ్రామజీవితమును బలపరచి, పంచాయతుల నేర్పరచి, వానిద్వారా గ్రామపరిపాలనము చక్కగ కొనసాగునటుల జేయవలయు నని ఆషరుగారు చేసిన సూచన నాచరణలోనికి దెచ్చుట శ్రేయస్కరము.

కర్దరు నిర్మాణమునకు ప్రస్తుతము పెద్దప్రయత్నములనెరములయినను, ఆషరుగారు నడిపినటుల ప్రతిగ్రామమును తనకు చాలినంతకర్దరును తానే తయారుజేయునటుల ప్రోద్బలపరుపవలయును. అప్పుడే ప్రతిగ్రామమును స్వరాజ్యగమనమును బాగుగ గ్రహింపగలుగును. గ్రామ, తాలూకా, మండల, రాష్ట్రీయ సంఘములు కర్దరు నిర్మాణముకొరకు, చురుకుగ బనిచేయవలసినయవసర మెంతయేని గలదు. దాసుగారు పంజాబు ప్రజల కొసగిన సందేశమునందు, నూటికి ఏబదిమంది ప్రజలు కర్దరును ధరించుచున్నందులకు తమసంతోషమును చెలిపిరి. కర్దరుధారణమునందు పంజాబు ప్రజలు చూపిన కార్యోత్సాహపాతము గనుపించుచునే యున్నది. శాసనోల్లంఘనమును అకాలీలెంత శాంతముగ జరుపుచున్నదియు, సువ్యక్తమే. మిగిలిన ఏబదిమందిగూడ త్వరలో కర్దరును ధరించునటుల, పాంచాళదేశము కృషిసలుపవలయు నని దాసుగారు హెచ్చరించిరి. ఇటులనే అన్ని రాష్ట్రములవారును, కర్దరువస్త్రముల నెల్లరును ధరించునటులను, విదేశవస్త్రధారణమున కెక్కడను అవకాశము లేకుండునటులను, దృఢనిశ్చయమై పాటుపడవలసినయవసర మెంతయేని గలదు. కర్దరు నిర్మాణము పూర్తియైనప్పటికీ, స్వరాజ్యసిద్ధికి ఆటంకముండనేరదు. ప్రజాశక్తియు, బలమును పెంపొందినకొలదియు, స్వరాజ్యము చేరువకు వచ్చుచుండును. కర్దరునిర్మాణము విషయమై ఆషరుగారు తమిళదేశీయులకు గావించిన హెచ్చరికను, వారు ఎంతత్వరలో సఫలపరచిన నంత మేలు. మహాత్ముని సందేశ మంతయు "కర్దరు" అను మాడు అక్షరములలో నిమిడియున్నది. గాంధీమహాత్ముడు యర్రవాడా కారాగృహమున స్వయముగ వడిన నూలును, నేడు తిరువూరుసభలో ప్రదర్శించుచున్నారు. గాంధీమహాత్ముని సందేశ మేది యని యడుగ నక్కరలేదు. ఎల్లవాడా జయిలులోనుండి, గాంధీమహాత్ముడు ప్రజల కేమయిన దారిజూపెనా యని యడుగ నక్కరలేదు. పవిత్రతమమగు నూలునే

గాంధీమహాత్ముడు తనయంత్యసందేశముగ బంపి యుండెను. ఇంతకన్నను వేరుసందేశ మేమి గావలయును? ఈ సందేశము ప్రోత్సాహకరము గానిచో మరి యేదియు ప్రోత్సాహము గలిగించజాలదు. వీరు వారు చెప్పెడి సలహాలకొరకు వేచియుండ నక్కరలేదు. శాశ్వతమై, ఫలదాయకమై, మోక్షదాయక మగు మహాత్ముని నూలు, తమిళప్రజలకు స్వరాజ్యమును ప్రత్యక్షముజేయగలదు. ఇట్టి మహాత్మునిదర్శనమును వారు వృథాగా వింపకుండురుగాక. స్వరాజ్యమును సంపాదించుట మనముఖ్యాశయమయినను, లోకశ్రేయమునకుగూడ మనము పాటుబడుచున్నార మను సంగతిని మఱవనలదని ఆషరుగారు హెచ్చరించుచున్నారు. హిందూదేశమునకు లభించెడి స్వరాజ్యము, ఇంగ్లండునందు తయారుగాజాలదు. ఈ దేశమునండియే, అది యుద్భవించవలయును. జాతీయాత్మ దానియందు ముద్రితమై వెలయుచుండవలెను. భౌగోళియుల సంకల్పము పవిత్రమయినది; ధర్మబద్ధ మయినది. భారతజాతి తన సందేశమునందు అకుంతితవిశ్వాసము జూపుచో అనతికాలములో సంకల్పసిద్ధి గలుగకమానదు.

వీటినునాయకుల చాటింపులు

పార్లమెంటు సభ కెన్నికలు త్వరలో జరుగనుండుటచే, నాయకుల చాటింపులు వెలువడుచున్నవి. పరస్పరదూషణములు బలమయినవి. బోనార్లాగారు శ్రీల కుపన్యసించుచు, లాయడు జార్జిగారు ఉప్పు కొట్టెడి కుర్రవాడని, పలికిరి. యుద్ధము నడుచుచున్నపుడు రణరంగమునందును, ఇంటియొద్దను ధైర్యమును పురికొల్పుటకు లాయడు జార్జిగారు పనికివత్తురు గాని, పోరాటము లేని శాంతిసమయములలో ప్రజలను నడుపుట కతడు పనికిరాడని బోనార్లాగారు చాటిరి. లాయడు జార్జిగారు శాశ్వతముగ ప్రధానిగ నుండజాలడని చెలిపిరి. ఒక్కొక్క కాలమున ఊరక కూర్చుని, నెమ్మదిగ నడుచుట లాభకర మని, బోనార్లాగారు హెచ్చరించిరి. బోనార్లాగారి రాజకీయవిధానము, ఉన్నచోటునే యుండుటయని తేటపడినది. కాని, మానవు డెప్పుడును ఇట్టి స్థితిలో నుండజాలడు. ప్రాణమునకు చలనమే మూలాధారము. నెనుక కయినను బోవలయును. ముందున కయినను బోవలయును. బోనార్లాగారు, సత్వరాభివృద్ధి గలుగవలసిన యిక్కాలమునకు బసికరారిని తెల్లమగుచున్నది. ప్రస్తుతసమయమున వీరి పక్ష మెన్ని కలలో జయమొందినను, మరల త్వరలో తన స్థానమును వీడికమానదు. ఇండియన్ టెబుల్స్ పక్షము వారికిని, లేబరుపక్షము వారికిని కలయిక యుండదని, ఆస్పిత్రుగారి ప్రసంగముబట్టి గ్రహింపవచ్చును. లేబరుపక్షపు కార్యక్రమమును ఆస్పిత్రుగారు పెయిన్టీలో ఖండించిరి. ఇంగ్లండులో నిపుడు జరుగుచున్న మ్యునిసిపలు ఎన్నికలు, పార్లమెంటరీ ఎన్నికల ఫలితమును సూచించుచో, లేబరు పక్షము తప్పక అపజయము గాంచును. మ్యునిసిపలు ఎన్నికలలో, లండనుబరోయందు లేబరు పక్షమువారు 220 స్థానములను పోగొట్టుకొనిరని తెలియుచున్నది. మిగిలిన ప్రదేశములలో గూడ నిట్టి యపజయమే గన్పట్టుచున్నది. 17 బరోలలో 200 స్థానములను వీరు కోల్పోయిరట. లేబరు పక్షమునకు తగినంత ధనముగాని, నిర్మాణముగాని లేకున్నది. ప్రస్తుతపు ఆంగ్ల రాజకీయ జీవితమునందు, ధనమే అధికారము నెసగుచున్నది. మధ్య తరగతివాడే ఎన్నికలందు జయముగాంచుట కవకాశము కలదు. నిర్గునులగు కార్మికులు అధికారపడ

విని నహించుట కవకాశములు చాల తక్కువ. ఆకారణముచే, అంగ దేశస్వరాజ్యము, మధ్యతర గతుల స్వరాజ్యము మాత్రమే సరి, దానుగారు పలికియుండిరి. అయినను ఇట్టి దాస్యమునందు, కార్మికులను చిర కాలముంచుటకు వీలుండదు. తగిన యవకాశము లుండనిచో, అంగ దేశ కార్మికు లయి నను ప్రత్యక్షచర్య నవలంబించుటకు తల పెట్ట వచ్చును. చచ్చిల్ గారి ప్రకటనమును, సర్ వెలం టునును ఛిరాలుగారు ఖండించుచున్నారు. తెనియా భారతీయులదురవస్థకు ఏరే కారకులని, ఛిరాలు గారు నిరూపించిరి. ఈతని అంగ నాయకు లొకరి వొకరు నిందించుకొనుచు, ఎవరి ప్రకల్పములను వారు చాటుచున్నారు. కాని వీరిలో నెవరును, బ్రిటిషుసామ్రాజ్యమును ఏకదృతులపై పునర్నిర్మింప వలయునో, గ్రహించినటుల దోచదు.

వాదదౌర్బల్యము

శాసనసభాప్రవేశముపై యభిరుచి గను బ్రతుచున్న జాతీయవాదుల యుద్దేశములు పర స్పరభిన్నములుగనున్నవి. వీనిని అమృతబజారు పత్రిక చక్కగ వివరించినది. మహారాష్ట్రపక్షము, రిస్పాంసేపు సహకారము నవలంబించుటకై, శాసన సభలకు జోవును. అధికారివర్గము సహాయమొనర్చిన తామును సహాయపడుటకును, వారు నిరోధించిన తామును నిరోధము జూపుటకును, ఈపద్ధతి నవలంబించువారు పూనుకొందురు. ఈ పద్ధతి శాసనసభ్యులు మామూలుగ నవలంబించెడిపద్ధతి కన్న భిన్నము గానెరదు. ఇక సేను గుప్తగారు, ఎన్ని కలకు నిలిచి, శాసనసభలలో బ్రవేశింపక స్థానము లనుమాత్రము భాగీనుంచవలయునని కోరుచున్నారని అమృతబజారుపత్రిక చెలుపుచున్నది. ఈపద్ధతి పాధ్యమయినను, ప్రభుత్వము వారి కార్యములకడ్డు గలిగింపదనియు, కొలది నుండి ఎన్నుకొనబడిన సభ్యులతోను నామినేటును సభ్యులతోను ప్రభుత్వమువారి వ్యవహారము నిరభ్యంతరముగ కొన సాగు ననియు, ఇదివరకు చెలిపియుంటిమి. సేను గుప్తగారు సూచించిన యుద్దేశముల గల జాతీయ వాదులు చేరకుండ, అధికారులు క్రొత్తనిబంధనల నేర్పరుప గలుగుదురు. దానుగారియుద్దేశ మేమియో ఇంతవరకు తెలియలేదు. అమృతబజారు పత్రిక గ్రహించిన ప్రకారము, జాతీయవాదులు కాంగ్రెసు సభలో బ్రవేశించి, స్వరాజ్యవిధానము సంగీకరింపునని ప్రభుత్వము వారిని ముందుగ కోరవలయు ననియు, అటుల వారంగీకరింపనపుడు ప్రభుత్వము వారి కార్యములు మంచినయినను, చెడ్డవియొప్పునను, వానికి ప్రతికూలముగ ఘోషజేసి ప్రతిష్ఠంభనల నవలంబింపవలయు ననియు, దానుగారియుద్దేశ శమట. ప్రతిష్ఠంభనలు కొనసాగినెరవనియు, వీనిని దాటుటకు ప్రభుత్వమువారి కధికారములు గలవనియు, ఈయుద్దేశము సహాయనిరాకరణధర్మమునకు విరుద్ధ మనియు, ఇదివరకు చెలిపియుంటిమి. అమృతబజారు పత్రిక చెలిపినటుల, శాసనసభా ప్రవేశవాదులలో తలలు గూడుటలేదు. నిశ్చయ మగు నొక పద్ధతిగాని, యుద్దేశముగాని వీరిలో గను పింపదు. వెంగాలు నాయకులలో నే, ఒకరి యుద్దేశ మింకొకరియుద్దేశమునకు సరికడలేదు. వీరెవరును తమయుద్దేశమును ఇద మి త్థ మని బహిరంగముగ తెలుపుటకు గూడ సంజేహించు చున్నారు. తమ భావములను దేశ మంగీకరింపదని వీరు భయపడుచున్నటుల, అమృతబజారు పత్రిక చెలుపుచున్నది. శాసనసభా ప్రవేశవాద మొత్తదృవమయినదో ఇందువలన గ్రహింపవచ్చును. నిరాకరణ ధర్మమునకును, దీని కిని ఏమాత్రము పాసగదని, గాలుడయినను

గ్రహించగలడు. గయలో జరిగెడి దేశీయమహా సభ, ఈవాదమును నిరాకరించి, దేశగౌరవమును నిలువజెట్టి, ప్రజలక్షితును బలపరుచుగాక.

నూతనదండనపద్ధతి

యుద్ధసమయమునందు జర్మనులు ఆశ్రయమునుండి బాంబుల విసరవద్దతినవలంబించిరి. ఈకద్ధతిని నాగరిక దేశములన్నియు ఖండించెను. యుద్ధము ముగిసిన పిమ్మట, ఈపద్ధతి ఇతర దేశములలోనికొకడైన బ్రాతను. పంజాబులో ఆకాశవిమానములు ప్రజలపై బాంబులను విసరెను. సరిహద్దు ప్రాంతములలో నివసతి యవలంబింపబడుచున్నది. మెసపొటో మియాలో కన్నులనిచ్చుటకు నిరాకరించినజాతులు బాంబులకు భయపడి కన్నుల నిచ్చుచున్నటుల విచేతవార్తలు తెలుపుచున్నవి. ఇండియా, ఈజిప్టు, మెసపొటోను యాలలో, అంతరింగికరక్షణకు ఈ పద్ధతి మిగుల లాభకరమని, అందును ప్రమ్ముఖత్రాకికు ప్రసావిలేఖ కుడు చెలుపుచున్నది. యుద్ధమునలన క్రూర కద్ధతులు తొలగిపోవుటకు మారుగ, ఇదివరకే వినగింపబడిన సాధనాలు మరిల నవలంబింపబడు చున్నవి. బలప్రయోగ మెక్కువను, ముంచి చెడ్డలను పాటించుడు. అహింసాధర్మము సర్వత్ర వ్యాపించు నపుడే, అమానుషకద్ధతులు తొలగిపోగలవు.

హిందూ దేశము : కన్నర్యేటిపుపక్షము

హిందూ దేశసమస్య విషయమై కన్నర్యేటిపు పక్షము దానియంతట యిది కదలబూనదని, తెలిసిన విషయమే. బాయింలు కమిటీ సభ్యులును, ఉదారాభిప్రాయులు నని తలంపబడెడి సర్ థాచు సు బెన్నెట్టుగారు కన్నర్యేటిపు అభ్యర్థిగ ఎన్నికలకు నిలిచిరి. వీరు సయితము, వొటరులకు వంపిన విజ్ఞాపనయందు, హిందూ దేశ రాజ్యాంగసంస్కరణములలో మార్పు త్వరలో గలుగగూడదని తెలిపిరి. బెన్నెట్టుగారి యభిప్రాయమే ఇటులుండ, తక్కుంగలవారి యభిప్రాయ మెటు లుండునో యూహించుట సులభము. రాజ్యాంగసంస్కరణములలో మార్పు గలుగ గూడ దనినను, నిమిలు సర్వీసు వేతనములు మాత్రము వృద్ధిగావలయునని బెన్నెట్టుగారి తలంపు. ఇట్టి సభ్యులతో గూడిన పార్లమెంటు సభ కెంత మొరజెట్టిన నేమి లాభ ముండును?

బెత్తపు శిక్ష

కలకత్తా యూనివర్సిటీను సంఘమునకు క్రొత్తగ కార్యదర్శిగ నేతెంచిన కిలనల్ క్రాఫ్టుగా రిటీవల, కావించిన ప్రసంగము జూచిన, యూనివర్సిటీనులదృష్టి పథము తేటపడును. నూరు సంవత్సరముల క్రింద తాము నాటిన బీజము ఇప్పుటికి మొలకెత్తుచున్నదట. అభివృద్ధి కనునొచ్చెడిగ జరుగవలయునట. ఇంతయిగాక, హిందూ దేశ ప్రతిస్థాపనలు క్రమముగ బెరుగవలయునో, యూనివర్సిటీనులు బెత్తపుశిక్షను వదలగూడదట. హిందూ దేశము శాస్త్రోత్పత్తిస్థ. దీనిని యూనివర్సిటీనులు గట్టిగ దండించినగాని లాభము లేదని, క్రాఫ్టుగారి యుద్దేశము. ఈశిశువు పెరుగవలయుననునో, ఏమాత్రమును లాలనజేసి లాభము లేదట. యూనివర్సిటీనుసంఘపు ధర్మ మిది యని క్రాఫ్టుగారు చెలిపిరి. నూరుసంవత్సరములు బెత్తముతో నేకరిన కొట్టుచున్నను, హిందూ దేశ శిశువుకు ఇంకను బుద్ధి రాలేదు గాబోలు!

నిన్ను జాతుల సేవారంఘము

చెన్నపురిలోని నిన్ను జాతుల సేవారంఘమునకు సహాయార్థముగ, ఈనెల 8 వ తేదీయందు సౌందర్య మహాలులో సంగీతపుకచేరి జరుగు నని నిన్నటి

దినము ప్రకటించబడెను. పలువురు నిపుణులు, గాన విశేషముల జూపెదరు. వీరిలో సరోజినీదేవిగారి సోదరులగు హర్షింద్రనాథ ఛటోపాధ్యాయు లొకరు. ఈసంఘమువారికి సహాయము జేయుట ఎల్లరధర్మ మని వేరుగ హెచ్చరింపబడిలేదు. జాతీయతథేదము లేక అన్నివత్సములవారును గానప్రదర్శనమునకు విచ్చేసి, నిన్ను జాతులకట్ల తమసానుభూతిని తెలుప గోరెదము.

ఆకాలిల సత్కార హము

రైల్వేక్రిందబడిన ఆకాలిలు

పంజాబ్ సాహెబు లేక హనుబ్దులు ఆను ప్రేషనపద్ధతిని ఆకాలిల కైకి నడుపుచున్నది. రైల్వేక్రింద పడిన 11 గురిలో భాయి కరంసింగుగారును యింగ్లీషును చూపించిరి. భాయి ప్రతాపసింగుగారు గూడ ప్రాకాపాదాస్థితలో నున్నారు. లిక్కినవారిని ఎవరునుగూడ కైద్యశాలకు పంపి వారిపై కేసు చేయుటకు నిశ్చయించబడెను. వారిని జామీను అయ్యగ వారు నిరాకరించిరి. ఆగిరైలు మేనేజరు హంజ సాహెబు గారిని గూడ అరెస్టు చేసిరి (హిందు)

ఆకాలిలకు శిక్షలు

2 వ తేదీని అరెస్టు చేయబడిన 180 మంది ఆకాలిలకు 3 వ తేదీని శిక్ష చేయబడెను.

గురునానకుదేవు వర్ధంతి

4 వ తేదీని గురునానకు దేవువర్ధంతి అగుటచే 8 వ తేదీని గురుగ్రంథసాహెబు సూరేంద్రులు ఆచార మైయున్నది. ఆచారము యానెల మూడవతేదీని మధ్యాహ్నము మూడు గంటలకు విద్యార్థులును యితిరులును వెయ్యిమంది పిఠులవెంట తిరిగి రాత్రిపడిన పిమ్మట స్వస్థ శాలయమున కేగి గురుగ్రంథ సాహెబును పాలకిలో నుంచి పురగించిరి. పాలకియంద్రి గురు సిక్కులు కృపాణులను కండ్లగుల పాడుగున వైకత్తి కావలియండిరి. (ఆ. తెను)

ప్ర్యానిటిపు పోలీసు పన్ను

గుంటూరులో వసూలు చేయుట

పోలీసు నిరాకరించుట

వంబురెల 1 వ తేదీనండి గుంటూరులో ప్ర్యానిటిపు పోలీసుపన్ను వసూలుచేయ వారంబించిరి. 100 మందికి పన్ను జేసిరి. జప్తువాంట్లు నమలు జరుపుచున్నారు. ముందుగా పోలీసు వంపకుండ నేతేతము పోయి చెల్లించవలెనని నిరోధించుచున్నారు. కాంగ్రెసు కార్యదర్శి 250 యాచారులను చెల్లింపవలెనని 1 వ తేదీని వారంటు పైబిరి. ఆయన నిరాకరించెను. కొంత సామ్యుక్తింద ఆయన చెడ్డబిడ్డను జప్తుచేసిరి. లిక్కినదాని కొరకు ఇల్లుతయ్య చాలసేపు గాలించిరి. దివాలాపాడు తిలక్ స్వరాజ్యనిధికి వసూలుచేయబడిన చిల్లరనందిని జప్తుచేసిరి. దానిలో వేదకానులు పావలాకానులు నుండెను. ఆసహాయవాదులు చాలమంది యాచన్నును నిరాకరించిరి. దేశభక్త కొండ వేంకటప్పయ్యరంతులుగాకి రిపి యాచారులు పన్ను వేయబడెను. ఇదియే హెచ్చు మొత్తము. ఆని స్పృహపిరిధిని గుంటూరు నుండి తిరివార్త నంపెను.

భారత కాంగ్రెసుసంఘము

సభ్యుల పట్టిలు

స్థాయిసంఘసభ 25 వ తేదీని కలకత్తాలో జరుగును భారత కాంగ్రెసు స్థాయిసంఘసభ్యులలో రాజీనామాల నిచ్చినవారు, చనిపోయినవారు, చెఱసాలలో నున్నవారు మున్నగువర్గముల స్థానమున మరిల నెక్కు కొనబడిన వారిపేర్లను చేర్చిన సభ్యులపట్టికలను నవంబరు 15 వ తేదీనాపుగా పంపకలెను. స్థాయిసంఘసభ కలకత్తానగరమున నవంబరు 25 వ తేదీని జరుగును. ఈపట్టికలలోనున్న పేర్లు గలవారికిమాత్రమే ప్రవేశ మిచ్చుటకునని భారత కాంగ్రెసు సంఘకార్యదర్శి రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసుసంఘములకు తిరివార్తల నంపెను.

శ్రీమాన్ కృష్ణస్వామి శర్మగారు

చెఱసాలలో భోజనము మానివేయుట

శ్రీమాన్ శర్మగారిని కడెలూరు చెఱసాలనుండి నెల్లూరు చెఱసాలకుట్టివల మార్చిరి. శర్మగారికి కడెలూరులో గోధుమకొట్టై నిచ్చుచుండిరి. నెల్లూరులో కొట్టై నిచ్చుచునుంటే శర్మగారు వారిముగ్ధులనుండి భోజనము మానివేసిరి ఒకవలేఖరి ఎక్సెస్సుకు ప్రాసెను.

విదేశ వార్తలు

సుల్తానును పదభక్తునిగ జేయుట

అంగారావారి తీర్మానము

తైస్తవులను వెదలగొట్టుట

తీర్మానము, అంగారా తీర్మానము 2:—తైస్తవులను తర్జిమానులను పదభక్తునిగ జేయుటకు అంగారా ప్రభుత్వము వారు నిశ్చయించుకొని యిది ప్రతికలయందు తిండివార్తలు తెలుపుచున్నది. అట్లే మాకా సామ్రాజ్యమును పేరును మార్చి తర్జిమానులను పిలుచుటకు గూడ నిశ్చయించుకొనిరి. దీనివల్ల వీరు రిపబ్లికన్ ప్రభుత్వము నంగీకరించినట్లులే యని యర్థము జేసికొనవలయు ననుచున్నారు. ఇట్లునుకుబడులుగ ఎవరిని రాజ్యమునకులుకు నేమనగో ఎవరినివారు పేర్కొనుటలేదని తెలియుచున్నది. తరహా మునుండి వంశాచారముగ వచ్చుచున్న వంశపారంపర్యపు హక్కుతో నిమిత్తము లేకనే తురుష్కు సామ్రాజ్యము కలువారిని ఎన్నుకొనెదరిని వినుచున్నారము.

ఈ వ్యవహారమునందు తర్జిమానులకు సంబంధించిన విషయమునుకుటలే వార్తాపత్రికలు వ్యాఖ్యానముజేయుటలేదు. మహమ్మదీయశాసనమునుకుటలే ప్రధానమున వని వాదించిన కెమిటీలును నేడు సుల్తానును పదభక్తునిగ జేయ ననుకట్టుట అందరకును అభ్యంతరముగ నున్నది.

అంగారా ప్రభుత్వమునా రికను ఎట్టినిశ్చయమును జేసికొనకుండుట

లండన్, నవంబరు 2:—రాత్రి 7-50 టైముపత్రికా విశేషం కాకస్టాంటినోపొలునుండి ఇట్లు తెలియజేయుచున్నాడు:—సుల్తానును పదభక్తునిగ జేయ యత్నించున వార్తయూధి కాదు. ఇంతవరకా నిశ్చయము చేకొనలేదు. అక్టోబరు 31 నేదని జేయుట ఎవరినివారు ప్రశ్నించునావేళకును జరిపిరి రాజునందును అంగారా ప్రభుత్వమునావేళకును సామీప్య ప్రావీణ్యముగూర్చి కాస్టాంటినోపొలు ప్రభుత్వమువారి కుట్రలు ఖండించిరి. కాకస్టాంటినోపొలును పరిపాలనాజిల్లాను మార్చి ప్రతిపత్తిని తగ్గించుట కంగీకరించిరి. గ్రామ్యపత్తిని తిరిగి ప్రభుత్వమునుకుంపవలసిరి. సుల్తాను అధికారమును కాలిపేటు అధికారమును విడిచియునుకున్నట్లు సభవారు అభిప్రాయించిరి. గొప్పచర్చ జరిగాన. 182 మంది అనుకూలముగ నభిప్రాయమును తెలియజేసిరి. నియమితసంఖ్య: లేనందున ఈయభిప్రాయమును నిశ్చితాభిప్రాయముగా జేకొనలేదు.

మరల సుల్తాను రాజ్యాధికారిమును జరిపియుచుండుటయు అధికారమును విడిచియు వినుచుండుట 1 తేదీనివరకు తీర్మానము జరిపించిరి. ఈసమస్య జూజిమల్ కమిషనువారికి అభిప్రాయము నిమిత్తము తెలియజేయబడినది. మరికొందరు సంధియంతరించున నిశ్చయించుచున్నది. ముస్తఫా కెమాలగారు సూడ కలిపాఅధికారము చేరుగను, సుల్తాను అధికారము చేరుగ నుండుటలే సాక్ష్యము గలదని యభిప్రాయమును తెలియజేసిరి.

సుల్తాను అంగారా ప్రభుత్వమువారు నేమనగో ఎవరిని పదభక్తుని జేసిని ప్రకటించుట వార్త అసత్యమని ఇంగ్లీషు వార్తా తెలుపుచున్నది.

అంగారా-కాకస్టాంటినోపొలు ప్రభుత్వము వారికి మైత్రి చెడట

కాకస్టాంటినోపొలు, నవంబరు 2:—ఇంతవరకు అంగారా కాకస్టాంటినోపొలు ప్రభుత్వమువారికి మైత్రి మరల కలియలేదు. విడియున్నది. కాకస్టాంటినోపొలు ప్రభుత్వము వారి ప్రతిపక్షము లాసానియాభక్తు వచ్చుట కెంతమాత్రము గూడదని అంగారా ప్రభుత్వమువారు గొప్పకట్టు పట్టివారు ఈ ప్రకారము మైత్రిని మొకప్రకటనమును గావించి తిరుపదపుట రాజీనామా నీయవచ్చును.

సంధి అంగీకరింపబడిన వెంటనే కాకస్టాంటినోపొలు ఆక్రమణము ఆగిపోవున హామీ:గ్లక నేనాని తెలియజేయ అందరును సంకల్పించిరి.

అసియామైనరులో నున్న తైస్తవుల నందరిని వెదలగొట్టెదనని అంగారా నేవనలు ఎవరినివారు అమెరికా సహాయ సంఘమువారికి తిండిములక:లుగ తెలియజేసిరి. దీనివలన 5,00,000 మంది పోలీసునివచ్చున అమెరికనులు లెక్కజేయుచున్నారు.

ముస్తఫాకలను ఎట్టియమేధము లేకుండ సంకల్పించుటకును ఎట్టియానోపొలుకొల్లెవచ్చున ప్రకటించెను. అల్గాచులసంబంధమున్న త్రాగుబ్రాతము లన్నియు ప్రభుత్వమువారికి జరిపరుచుకొనుటను.

కాయధాన్యములు ఎగుమతి చేయబడవు. పోలీసుభటులు సమర్థతతో కాపాడుకున్న గ్రామస్థులలో మంచివానిని సహాయము జేయుటకు నియమించెదరు.

ఇటలీ పరిస్థితులు

లండను పేటెలలో స్పాటికము వ్యాపించుచున్న దని ప్రజలు భయపడుచున్నారు. టికాలు చాలవంది వేయించుకొనుచున్నారు.

మరికొందరు రాజీనామాలు నిచ్చుట.

ప్రధానమంత్రి-బ్రెటను

తీర్మానము, అంగారా తీర్మానము 2:—ప్రతి ఇటలీ ప్రధానమంత్రి బ్రెటను, ఇటలీలకు సంబంధించిన సమస్యలను పూరించుటలో కనాకారముతో ప్రవర్తించెదనని బోనరాకర్లు గాగర్లు అభినందనపూర్వకముగ తిండి సంపెను. కాగర్లము ప్రపంచకాంతియా మిత్రమండలి ప్రభుత్వములు కనాకారముతో వనిజేసికొనె యభివృద్ధిగాంచుననియు ముస్సోలినీగారు సుస్పాన్యముతో ప్రవర్తించెదనని తెలియజేసిందులకు సంకల్పించుచున్నార మనియు బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు ప్రత్యుత్తర మొసరిరి.

కమ్యూనిస్టుల అవరణలు తగలబడుట

బ్యాంకో, సాంఫ్రానానా ఆవరణ అంత ను! ప్యాసిటీలు తగలబడెదరి. బ్యాంకోవ్యాపారము వీ రెరువును పోరాడుచున్నారు.

వీర శివోదామచే ఆంధ్రయాత్రగ ప్యాసిటీ కేసును వారును శాంతివాదులు ఒకరి నొకరిని కాల్చుకొనిరి. బాతీయ వాదులసంఘములు విప్లవమైన వెంటనే పోరాటముతరించెను.

క్రొత్తమంత్రివర్గమువారి విధానము

రోము, నవంబరు 2:—నవంబరు 10 తేదీని పార్లమెంటు మరల సమావేశము కావలయునని సుంత్రి నిశ్చయించుకొనిరి. జేమలలో పరిస్థితులు మాయముప్రకారము తొందరలేకనే యభివృద్ధి గాంచుచున్నవని ముస్సోలినీగారు తమ యువశక్తిని సందృఢమున తెలియజేసిరి.

ఇంతవరకు 42000 ల ప్యాసిటీలు ఇంగ్లండు మరలెను. బాతీయ క్రమశిక్షణమును, క్రమశాంతిని ఆధారముగ జేకొని క్రొత్త పార్లమెంటువారు తమ విధానము జేర్చుచున్నారనెదరు. అందుకును సంబంధించి కలుగజేయు ప్రయత్నములు వీరికి ఆమోదము. ముస్తఫాకల ఒక ప్రభుత్వము తప్ప ఇంగ్లీషు అధికారియును ప్రజలు అందరినాగవలయును ఒకే అధికారియుండవలయుననియు ప్రజలకు జూపెదరు. ఇటలీయంకములో నభివృద్ధిని కలుగజేయుటలే ప్యాసిటీ యద్యయమునకు గల్గిన దు:ఖిప్రాణములన్నియు శాంతివాదీయసంఘమువారికి తొలగినను బ్రునెల్సు, లాసానిభక్తులో కార్యభారమునుకొనించి ఉత్తరప్రభుత్వములను జరపుటకు ముస్సోలినీగారికి సంపూర్ణాధికారమియ్యబడెను. లాభములేని కార్యాలయములను, మంత్రివర్గములను తగ్గించుటకు గల్గిన ఆవసరమును గుర్తించిరి. ప్రతి ఫలములేని పనులన్నిటిని మైకేటుగ జేయించుటకు- లోపాయి కారిగ-ఆవశ్యకమనిరి.

వెల్పుయవరాజును గుట్టపుసవారి చేయిసయయన ప్రమాదవశముగ గుట్టము పాగుగానున్న రోడ్డుమీద కాలుబాదిపడుట కట్టి చెను. వీలందుకు దెబ్బ తగిలెను. కాని ఆయన చేసుకొన్న ఏర్పాటులకు అభ్యంతరముండదు.

ఈరాకు వ్యవహారములు

ఉత్తరభాగమున విమానములనుండి బాంబులను ప్రయోగించుట

టయమ్మ పత్రికావిశేషం బ్రసానుండి ఇట్లు తెలియజేయు చున్నాడు:— ఉత్తరపు సరిహద్దులలో వైమానిక బాంబుయధ్యక్షుల ద్వితీకరముగనే యున్నది. మునులు, కిరకు గల్లాలలో ఇరాకు పూర్వపురసాదులను కలుగ జేయుటకు దాడులు బాంబులు ప్రయోగించబడుచున్నవి. తురుష్కులు వెనుకకు మరలకునీ కచ్చెను. ఆగ్రాహముల సహాయము చేయుటకు నిరాకరించుటలే, తురుష్కులు, వెనుకకు పోవలసి వచ్చినది. వైమానికస్థానము బ్రద్రుగనున్న శత్రువులు మట్టిడి జేయుట కంతమాత్రము వీలుండదు విమానము లెతయు నుడ యొగకరములని స్పష్టమగుచున్నది. ఈసంగతులు ఇండియా ఈజిప్టు, ఇరాకుసంఘటనల ఎంతయలాభము. అగ్గోలునాటులు తమమీద బాంబులు ప్రయోగించబడునో యని భయపడుచున్నారు ఇప్పుడు తాము గట్టలపెనుసామును ఎవర గట్టుచున్నాడు మొత్తముమీద పరిస్థితులు ఇప్పుడు చాలబాగుగ నున్నది. ప్యాసిటీ అరబుదగ్గర 1000 మంది వైమానికదళముప్రవేశించినది.

బాతీయవాదులను అంతరింపజేయుటలే ఇప్పుడు ఇరాకులో ఒక్కపక్షమువారుమాత్రమే, లిబల్ ప్యాసిటీ, ఉన్నారు. బాతీయ ఒకతయులు నెకజేరునటుల జేసి ప్రయత్నములకును, అంగ్లో-ఇరాకు సంధి జేసికొన్నందులకు అమీరు ఫఖాలగారిని లిబరలుపక్షమువారు అభినందించిరి. బ్రిటిషువారియుండు సంపూర్ణాధికారమును గుడినది. అంగ్లోఇరాకు మైత్రి కాళ్ళతముగ నిలుచునని యనుకొనుచున్నారు. తర్జిమా బాతీయసభను సమాజము జేయవలె ననుచున్నది.

ముదేనియా ఒడంబడిక

కెమలిస్టులు భంగవరుముట

పాయింకేరుగారి సలహా

లండన్, నవంబరు 2:—ముదేనియా ఒడంబడికకు విరుద్ధముగ కెమలిస్టులు ప్రేమలో రెండుపటాలములను వెలకొల్పుటకు ప్రయత్నించుచున్నారని తెలియుటలే అంగ్లో-ఫ్రెంచివైస్యములు తుర్కీకి పోవలెనని పాయింకేరుగారు ఇర్జక్ గారిలో జెప్పినటుల డియరీ తెలిగ్రాపుపత్రిక తెలియజేయుచున్నది.

ప్రేమలో తురుష్కుభటులు

మెంచివారి ఆక్షేపణ

లండన్, నవంబరు 2:—రాత్రి 8-45 టైముపత్రికా విశేషం ప్యాసిటీనుండి ఇట్లు తెలియజేయు చున్నాడు:—ప్రేమలో 30000 మందిని తురుష్కుభటులుగ తయారుజేయుచున్నారని కాని అందరి భయపడవలసినంత కాదనెను కనిపించు. కాకస్టాంటినోపొలులో గాని, ప్రేమలోగాని తురుష్కులు వైస్యములను తయారుచేయ రాదని మెంచివారు ఆక్షేపించుటలేను. ఈ విషయమునుగూర్చి ఆచట నున్న వైస్యములను తెలియజేయవలెనని కాని పాయింకేరుగారికి కొన్ని కష్టములు గలవని మనము మరచుకొనదు.

తురుష్కు-వైస్యములు-తురుష్కు ప్రేమ

లండన్ నవంబరు 2:—తుర్కీ ప్రేమలో తురుష్కులు వైస్యములను తయారు చేయుటలే ముదేనియా ఒడంబడిక ప్రకారము నడచుకొనునటుల తుర్కీవై తగినచక్కను సర్ హాకేఫరంకొల్లు, ఫ్రెంచి ఇటలీ సహోద్యోగులు గలిసి తీసికొవలయునని ఆజ్ఞాపించిరి.

మెగిగోరు బ్యాంకి దివాలాదీనందులకు వేల్పు యువరాజుగారు సానుభూతిని జూపిరి. బ్యాంకు దివాలాలో నష్టపడినవారికి సానుభూతి నందిరి.

కెయిజరుగారి సతి

బాల్యానురాగము

లండను, అక్టోబరు 31:—పార్లెమెంతు రాచకన్య ఇట్లు తెలియజేయుచున్నది. నేను కెయిజరును ప్రేమించితిని. ఆయన ప్రపంచములోనున్న దేశాల్లో హృదయములలోను, దాశలలోను గొప్పవాడు. చాలమంది ప్రముఖుల గలమైత్రి లెందరో ఆయనను చేపట్టుటకు ఆలోచించినమాట ప్రపంచదినమే.

కాని ఆయన అనుకొన్నంత భాగ్యవంతుడు గాదు. శ్రీమంతుడని నేనిప్పుడు ఆయనను వెండ్లియాడుట లేదు. చిన్నప్పటినుండి కెయిజరునకు నాకును మైత్రి గలదు. ఇది తెలిసినవారు నన్ను ఖోగను కాహ్వనించిరి. అప్పుడు యువరాజు నాతో నిట్లుచెప్పెను:—

నాతో అతిమైత్రితో మాట్లాడిరి. నవ్వుదాటాలకు ఇట్లు నెను. మీరు మూర్ఖుడిగారిని ఎత్తినయిందరు. ఆయన చాలమంచివాడు. కాని కొన్ని సమయములందు ఆయనతో వేరుట కష్టము.

కొన్ని వారములైనపిదప మరల వాడకు వచ్చి యువరాజుగారిని కుడిగిరి.

నేటివరకు మిమ్ములకు కనిపెట్టి చూచినాడను. నేను మీకు ఇచ్చిన హెచ్చరికల్నియు తప్పని నేను మీతో జెప్పక తప్పదు. ఎవరితో ఎట్లు మెలకలయినో మీకు అంతయు తెలిసిన విషయమే. (ఇంగ్లీష్ వార్త)

చర్చిలుగారి సౌకల్యము

చిరాలుగారి విమర్శనము

లండన్, అక్టోబరు 31:—అధినేతపు కాన్యకన్య యగుటలే కెనియాబాతీయల ఆదరణకంతయు చచ్చియిగాకే బాధ్యులు. దీనివలన ఇండియాలో బ్రిటిషుపాలనమునకు శత్రువులను కలుగజేసినవారగుచున్నారు. బ్రిటిషువారి సహజేశముగూర్చి యాక్షేపణలకు పోటు ఇచ్చినవారగుచున్నారు. (ఇంగ్లీష్ వార్త)

కాగ్నరేవకాకు లాయిడ్ గార్జి గారు యభ్యర్థకులగుండెదరు. యూనియనులు వీరికి ప్రత్యర్థులుగ నిలువరు. కీమ్యానిస్టుల ఆక్షేపణలనుండి బోనరాగారిని లాయిడ్ గార్జిగారు కాపాడెదనని నమ్ముచున్నారు.

పింఛను మంత్రివర్గము

ప్రధానమంత్రి యభిప్రాయము

లండన్, నవంబరు 2:—పింఛను మంత్రివర్గమును ఎత్తి వేయుటచే పింఛన దారులకు నష్టము రాదని జోర్జియా గారు తెలియజేసిరి. కావచ్చునట్టివారు ఈ కృతకమును పూర్తిగ చూచుటకు అవకాశము నిచ్చిరి.

పూర్వము పంజాబ్ నాటికి యభిప్రాయమును పాటించినది. పరిపాలనములో కృతకము తగ్గించుటకు అవకాశము లున్నవనిరి. సర్.టి.బె. బెన్మెట్టుగారు కాకాసర్వేటిపు పక్షము తరపున యభ్యర్థిగనుండుటకు అందుకు ఏకగ్రీవముగ అంగీరించిరి. ఈయనకు కార్మిక ప్రత్యర్థి శ్వాసవాదియగు గొల్లిగారు యాలో నెమ్మదిగ సక్రమపద్ధతిగ (క్రొత్త రాజ్యాంగనిర్మాణము ననుసరించి) (న్యూకాస్ట్ బ్యూవర్క్) యభివృద్ధిరచుగు ఏర్పాటులను జేయుటకు పార్లమెంటువారు సదా కృషిసల్పురల యందు బెన్మెట్టుగారిని. కాని తొందరపడి 1919 అక్టోబరు ౧౫ నుండి యభ్యర్థి కలగకమానవని బెన్మెట్టుగారు నమ్ముచున్నారు.

ప్రస్తుతము ఇండియా ప్రభుత్వపు ఉద్యోగుల జీతములలోను ఉద్యోగములలోను తక్కువ కొన్ని లోపములను తీర్చుట నియమము చేసిరి.

వి. సి ఎస్. ఉద్యోగులు

అత్యున్నతము ఇండియాకు సివిల్ సర్వీసు ఉద్యోగులను తయారుజేయు ప్రయత్నములను ముగిసి.

క్రిందటి నెలలో ఇద్దరు ఆంగ్లేయులు ౩ భారతీయులు ౪ రిజర్వులో జనుచునొదిరి. విద్యావైద్యకాఖలయందు అసలే యభ్యర్థులు లేరు. చిన్నవయస్కులకు ఇ బిల్డ్ అపురూపముగ నున్నారు. అటవీకాఖలో 119 మంది కానరానియన్నారు. ఓడోనల్ సర్క్యులర్ పరిస్థితులు అస్థిమగ నుండుట అనుకూలముచే అత్యున్నత అధికారులు ఇండియాకు ఉద్యోగులను బంపుటకు ఇష్టపడుచున్నారు.

లాయ్డ్ బార్నిగారికి అవకాశము తక్కువగుట

ఆస్పిర్వత్తుగారి విజయస్థూరము

లండన్, నవంబరు 2:—ఉదయము 12-5 కాకాసర్వేటిపు లైలాండ్ బార్నిగారు ప్రతినిధులను జరుపు అవకాశము తక్కువగుటకు పార్లమెంటు లైల్స్ ప్రతికా విలేజర్ తెలియజేయుచున్నాడు. తమ చర్యను సేమాక్రము సంరక్షించు కొన నాచినను సేవలను లిబరలు ఎక్కువ కష్టముల పాలగుదురు. తుదకు సేవలలో లిబరలు పార్టీ రూపుమాసిపోవును. సేవలను లిబరలు పక్షమువారి బలము తగ్గిపోవుచున్నదని డెయిలీ మెయిలు నుడువుచున్నది. ఆస్పిర్వత్తుగారి కన్నియు అనుకూలముగ నేర్పడుచున్నది.

బోనర్లాగారి యువన్యాసము

డ్రూరిలేను నాటకరంగమున బోనర్లాగా రుపన్యసింబుచు తనకు స్త్రీలకు నియోజక నియోజితపు హక్కుల నిచ్చుట ఇష్టమే యని 2250 స్త్రీలను తెలియజేసిరి.

సంయుక్త ప్రభుత్వమువారు లాయ్డ్ బార్నిగారిని న్యాయముగనే ఆదరించి రియలు ఎంత గొప్పసేర జేసినను కాశ్యోతముగ తానే ప్రధానమంత్రి. లాయ్డ్ బార్నిగారు బుండ బాల రియలు నడిచిరి. లాయ్డ్ బార్నిగారు పాలనముగా ఏమి జరుగుచున్నదో ఏమి జరుగునో ప్రజలకు తెలియకపోవుటచే రియలును ప్రభుత్వము అంతమొందెను.

మంత్రివర్గములో 6 నెలల క్రితమే డిక్షన్మెన్ ప్రభువు డెక్లీప్రభువుగారు ఉద్యోగము ఇయ్యబడిరియు అపుడు వారు అప్పులని లాయ్డ్ బార్నిగారే తలచిరినియు వాకొనిరి

లాయ్డ్ బార్నిగారి మద్దెలవాయించు కిల్ల వానితో పోల్చెను. రణరంగములో గాని అంటివద్దగాని ఉత్సాహము కలగజేయుటకు ఆయన అవసరము. అనుకొన్నపని ఆభరైన పిదప ఆయన ఆదనము లేదు.

ఫ్రెంచివారిని మనకును ఉద్దేశ్యములు ఒకటే అన్నిటిలోను మనము ఎకాభిప్రాయముతో నుండవలెనన్నను స్నేహితులగు ప్రెంచివారు తమ సమస్యలను తెలియజేయవలెను. ఉద్దేశ్యములో ఎరుగు భిన్నముగ ప్రవర్తించినను ప్రపంచకాంతికి తమకును ఉత్తరము కలగ నలెనది.

సంవిధులలో ప్రపంచకాంతి ఏర్పడనియెడ నెవ్వరైనను మరలించి దూరప్రదేశముల నుండి సాగియు భిన్నమై యుండుననిరి. తుదకు వారిపై మనకు విశ్వాసముగ నున్నదను అభిప్రాయముగ తొలగింపవలెననిరి.

మనము కవలంబించు విధానము ప్రపంచసభాకామితో ప్రవేశపెట్టవలెను.

దేశీయ వార్తలు

శ్రీమాన్ జి. వాసుదేవయ్యగారు

(రవిరాష్ట్ర) మహాసభాధ్యక్షుడు - సంగ్రహ దర్శిము

అకాలిల సత్యాగ్రహము

రైలుక్రింద పడినవారిద్దరు చనిపోవుట- ఇతరవివరములు

భారతకాంగ్రెసు సంఘసభ్యులు

నవంబరు 15 వ తేదీలోగా సభ్యులపట్టికలను పంపవలెను

ఆంధ్ర రాష్ట్రము

గుంటూరులో వ్యవస్థాపకసభ్యుల పన్నులు

నవంబరు 1 వ తేదీనుండి పన్నువసూలుచేయుట. కాంగ్రెసు కార్యదర్శికి 250 రూపాయలును

దేశభక్త మెంకటప్పయ్యగారికి 350 రూపాయలును పన్ను వేయుట. జప్తువారంటలు

తివ్వారు మహమ్మదీయులు

ఒక ప్రముఖుడు చ్రాసిన లేఖ

తివ్వారులో నొక పిల్లలో హిందువులే నివసించుచున్నారని. అట్టిదానిలో మహమ్మదీయులను పనిచేయుట. లింగాయతుల జేవాలయమునకు ప్రక్కనను భాగ్యములలో కొంత భాగమును మెసూరు దొరకననుచున్నారని కొంత భాగమును లింగాయతులను మహమ్మదీయుల కిచ్చిరి. 1881 లో అప్పులముందు మసీదు కట్టబడినది. హిందువులు ఊరేగింపులు జేసికొని ఎదుటనుండి నిరభ్యంతరముగా వెళ్ళవచ్చునని అపుడు మహమ్మదీయులు స్పష్టముగా నంగీరించి దొరకననునకు వ్రాసి యిచ్చి నందుననే అప్పుల మియ్యబడినది. మసీదుగమ్యము చుట్టుపొరల వాస్తవమున కదురుగా లేదు. గుస్తీను మసీదుదొడ్డి కనుగుగా నున్నది. ౩6 ఏకదశమండ్లియు వాద్యములతో మారేగింపులను హిందువులు మసీదును జరుపుచు నేయున్నారు. ఎట్టి అభ్యంతరమును మహమ్మదీయులు చెప్పియుండలేదు. నాలుగోండ్ల క్రితము వర్తకసంబంధముగ విరోధముచే నొకరిద్దరు మహమ్మదీయులు యీకలనమును ప్రారంభించి మహమ్మదీయుల నందరిని ప్రోత్సహించిరి. దొరకననువారికి గూడ మహమ్మదీయులు అట్టి పట్టిక వారు నాలుగు ఏక దినాని చేసిరి. హిందువులు క్రొత్తగా ఊరేగింపులను జరుపలేదు. మహమ్మదీయుల ఆక్షేపణ ఆక్రమము నిర్ధారణ చేసిరి. ఈ ఉత్తరువులు నిచ్చినవారిలో ప్రభుత్వ సంఘసభ్యుడును డిప్టీ కమిషనరును గూడ మహమ్మదీయులు.

ఏ మతస్థానములయొద్ద వాద్యములను మోగింపనూడదో వాటిపట్టికను 1871 లో దొరకననునకు సిద్ధపరచిరి. వానిలో యీమసీదును చేర్చలేదు మొదట మహమ్మదీయులు చ్రాసియిచ్చిన ఖరారువామా యున్నది. అట్టివో నిపు ధనవసరముగా స్వార్థ పరులు కొందరు ఈ కలకల కలిగింప దొరకననువారు న్యాయమును కాపాడబూచిరి. హిందువులు చేసిన తప్పుమియు లేదు. హిందువులు న్యాయము నతికమింపలేదని విద్యాధికు లగు మహమ్మదీయదొరకనలే నిర్ధారణ చేసిరి. కాన మహమ్మదీయులీ ఆదోళనములను కట్టిపెట్టట సమచితము. వారి కవసరముగ సభాతకల్పనలతో ప్రక్షిల్లత కంటివార్ల సంఘటన అనుచితము అని యొక ప్రముఖుడు వా) నెను.

వర్షాది సీతారామాంజనేయులు

గారు

నాగినాడలో కేసువిచారణ

రాష్ట్రాధికారులు ఈ నివాసాధిపతి చేయబడిన శ్రీయుత వర్షాది సీతారామాంజనేయులుగారు ఆరంభము నేనుబడి సోదీయబడుటచే నొక వార్షిక మొదటి యిచ్చుకొనునది. 11 1/2 వంటలను మొదటి యిచ్చుకొనునది 10 వ తేదీకి కేసు వాయిదా వేసెను. ఇందుకు గాఢము ప్రాసిక్యూషను సాక్షులు సిద్ధముగా లేకపోవుట. వాయిదా అనవసరమేను ఇప్పుడే సీతారామాంజనేయులను ముద్దాయిచెప్పగా మొదటి యిచ్చుకొనునది సాక్షులు లేక అభ్యుదయము చేయనిటలే దనెను. సుమ్ముల ముద్దాయిని బాగుచేసి భీకరానిచ్చి దీక్షయొక ఆరంభము ఆదోళనతో కలిపించి మరల సోదీయబడునలో రిమెండును నుంచిన సభ్యులు చిలేఖరి ౪ వ తేదీని కాకాసర్వేటి ముఖ్యవానిని.

కాంగ్రెసు ఆజ్ఞోలంఘనసంఘము

రిపోర్టులో కొన్ని విషయములు

కానసభలకు వెళ్ళుటనుగూర్చి ఆజ్ఞోలంఘన సంఘ సభ్యులలో భిన్నాభిప్రాయము లేర్పడినది. హాకింహబ్దులుగాను పండితమోతీలాలు నెహ్రూ వి. జే. పటేలుగారు కానసభలకు వెళ్ళట కంగీకరించిరి. డాక్టరు అన్నాదే, కస్తూరిరంగయ్యగారు రాజగోపాలాచారిగారు కానసభలకు వెళ్ళ గూడదనిరి. అని రూఢికర్తమానము తెలిసినది. వీనినిగూర్చి కాంగ్రెసుసభ్యులలో రెండుకక్ష లేర్పడునని ప్రభుత్వసంబంధము ఢిల్లీలో సభ్యులే సంతసించుచున్నారు అని ఢిల్లీ నుండి చిలేఖరి 1 వ తేదీని బాంకే క్రానికల్ పత్రిక వ్రాసెను.

రిపోర్టు నేటి రాత్రి ప్రకటింపబడును

కాంగ్రెసు ఆజ్ఞోలంఘన సంఘమువారి నివేదికా సంగ్రహము నేటి రాత్రి అందజేయబడునని అసోసియేటెడు నెను వారు తెలిపిరి.

గుంటూరు శారదానికేతన ప్రారంభోత్సవము

అక్టోబరు రెండవతారీఖున గుంటూరు గాంధీపేటలో సహజ ధన్యమండలి హాలులో శారదానికేతనము (స్త్రీవిద్యాలయము) ప్రారంభోత్సవము చూడరాత్రి కాళీనాథుని వాగ్దేవరూపులకుగాని అధిపత్యముక్రింద జరిగెను. ఊరొంగి ప్రముఖులయిన పురుషులును స్త్రీలునుచాలామందివచ్చిరి. ఊరేగి జరిగినతరువాత మహాసభజరిగెను. శ్రీమతి వున్నక లక్ష్మీబాయిమ్మ యిప్పుగుంట వెంకటాంబగారు మొదలయినవారు విద్యాలయముయొక్క వుద్దేశమును వెల్లడించుచుఉపన్యసించిరి. కజిన్నుదొరసానిగారు సభకువచ్చి మిక్కిలి ప్రోత్సాహకరమయిన వుత్సాహమిచ్చిరి. సభా ప్రారంభమునకు, అంత్యమునకు, ఆగ్రా సనాధిపతిగారు జాతీయవిద్యయొక్క ఆకళితము గూర్చి భావపూరకమయిన ఉపన్యాస మిచ్చిరి. విద్యాలయము యొక్క పోషణకొరకు నెలకు 25-0-0. యంటున వొక సంవత్సరమువరకు చంపానిచ్చుటకు వాగ్దానము చేసిరి. (ఒక చిలేఖరి)

ఆస్పిర్వత్తుగారు

నెయిస్ట్లో పింఛను మంత్రివర్గము నెత్తివేయరాదని ఉపన్యసించిరి.

మొనహామేయూ, పల్లెయూలో నైస్యములను విరమించవలెను. మన చునుకొన్నవని అయినది. ఇక నడట నైస్యము లనవలెనులేదు. కార్మికుల కార్యక్రమము ప్రకారము దేశము మరల కష్టస్థితికి వచ్చును. పనిలేనివారలకు ఇబ్బంది తొలగించు ఉపాయము పన్నులను తగ్గించుటయే యనిరి.

ఇంగ్లీషు మునిషులన్ని కలగ కార్మికులకు పరామర్శము : ల్లిసెరి. కాకాసర్వేటిపులు విషయు లైరి.

ప్రెంచి నొకాదిభము

1200 టన్నుల బరువుల 12 జల అంతర్గాములను క్రొత్తగ నిర్మించి ప్రెంచి నొకాదిభమును నిర్మిస్తో జేయవలెనని ఆంగ్లేషము బయలుదేరినది.

మందుభినామ సం||రం కార్తిక శు||ంగి, శనివారము

గ్రంథపరిచయము

ఈక్రింద వివరించిన గ్రంథములను విమర్శనార్థమై మా కార్యాలయమునకు బంపిన గ్రంథకర్తలకును ప్రకాశకులకును కృతజ్ఞతలు:—

సంపాదకుడు.

***

సర్వభూతాహృత్యము:—నీతారామ విఃమత్యత సంఘ మార్గమువారు ప్రచురించిన చిన్న పుస్తకము. గ్రంథకర్త మూల్య దేవర సంజీవరాయణంగారు, తుమ్మపూడి. ఇతయొక్క చిన్న కవి పుటము. ఇందు సర్వభూత త్రేతవృత్తాంతము ఆతిసంగ్రహముగ పేర్కొనబడినది. శైలి సులభము.

***

మాచెర్ల చన్నరాయశతకము:—గ్రంథకర్త నూరపరాజు పేటటరప దాసానధాని. మాచెర్లల గుంటూరుజిల్లా. ఈశక్తికము నందు మాచెర్ల చెన్నేశ్వరస్వామిని గురించి సేయుచు వ్రాసిన రముగ సరిశ్రమగ భక్తిప్రతిపాదికములగు శబ్దములు వెల్పులు కూర్చబడినవి. గ్రంథములు గ్రంథకర్తలయొద్ద లభించును.

***

బాతకరత్నము మొదటిభాగము:—గ్రంథకర్త లంక సుజీవ రావుగారు. కసింకోట. విశాఖపట్నంజిల్లా. ఈపుస్తకమునందు సులభశైలిని బాతకములను గురించు సమస్తవిషయములను సం గ్రహముగా వ్రాయబడియున్నది. వెల రు 2.00 ఇంత చిన్న పుస్తకమున కింతటి వెల చాల వెక్కిరింపడుననియును.

***

పట్టినాచల త్రేతమాహాత్మ్యము:—గ్రంథకర్తలు తాళ పూడి గోవర్ధనం శ్రీరంగాచార్యులుగారు. టి.సి.వి.పీ.డి. తాళ్లపూడి పోస్టు కృష్ణాజిల్లా వెల 0-4-0. ఈ చిన్న గ్రంథమునందు పట్టినాచల త్రేతమాహాత్మ్యము మాహాత్మ్యము, సాధనశైలిని, తెలుగు వచనరచనలో గావింపబడియున్నది. త్రేత మాహాత్మ్యముల జమవి సుత్సాహముగల భక్తులకల్లరకు నిది తప్పక వసంపదగిన గ్రంథమని మాభావము.

***

భక్తిరసామృతము:—శ్రీమతి చీనుబుద్ధి శత్యశక్తిగారు రచించినది. ప్రకాశకులు చీనుబుద్ధి బసవయ్యగారు గుంటూరు. వెల రు 1.00. ఈమె కీ. శే. ఆత్మార్థి లక్ష్మీనరసింహ సోమ యాజుల మనుమరాలు. ఈమెయొక్క కవిత్వము చదువునై మధురమై పామర పండిత జనరంజకమును శైలిలో సోపూర్ణము న్నది. ఈభక్తిరసామృతమున నీగ్రంథమునందు ఆత్మదర్శకమగు భోరణిలో భక్తిరసమును స్పష్టంబుగ పద్యరత్నములు గలవు.

***

సుబోధిని:—గ్రంథకర్త విహ్వాన్ కలకత్తాపూడి వేంకట రమణాచార్యులు, తెలుగుపండితులు, గవన్న మెంటు మిస్ట్రీస్ ట్రైనింగునున్నారు, రాజమండ్రి. ఈ చిన్న పుస్తకమునందు తేట తెల్ల మగు తెలుగులో పాఠశాలవిద్యార్థులు మున్నగువారి కల్లరకు సుపరిచింపబడున మునిషద్ధతు లలనడి మెప్పు చేపూరు లాగున మంచినదతులు మున్నగు శిర్షికలతో చక్కని నీతు లను హితములను ఉపదేశించబడియున్నవి. విద్యార్థిమేములగు ప్రతివారును ఈ చిన్న పుస్తకము సాదరింపగోరవలెను. వెల 2 అణాలు. గ్రంథములు గ్రంథకర్తలయొద్ద లభించును.

***

కూచినరసింహము పంతులుగారి జీవితచరిత్రము:—గ్రంథకర్త జనమంచి నీతారామస్వామిగారు. ప్రకాశకులు ఎమ్ ఎస్ కాశ్రి అండు కో విశాఖపట్నము. వెల అణాలు 5. ఆంధ్రదేశమునందలి సుప్రసిద్ధ మహాపురుషులలో కూచినరసింహ ముపంతులుగారిొక్కరు. వీరు సమస్త గర్భణములకును నిధియన దగినవారు. ఇట్టి మహాపురుషుని జీవిత చరిత్రము సమస్తమైన వారును తప్పుక చెడువదగియున్నది. ఆంధ్రమహాపురుషుల జీవిత ములు అనుగ్రంథమాలిక (మేలుపాతనందు) ముద్రాసోమపు కాశ్రి అండుసన్నువారు ప్రకటించుచున్న వానిలో నిది మొదటిది. వీరి ప్రయత్నములు సఫలమై సాధ్యమైనంత త్వరలో అభిలాంభ జీవిత మహాపురుషుల జీవిత చరిత్రములను సమగ్ర ములుగా ప్రకటింపబడుగాక అని కోరవలెను.

తిలకు బగ వానుడు

[మంగిపూడి వేంకటేశ్వరగారు]

నీ. పరశురాముని భంగి పరిపంథి బృందంబు
గడగడ బాదించి కలచె నెకడు
అదికొకరుల నాచార్యులయ్యెడై
భావ్యంబు గీతలు వ్రాసె నెకడు
జగములం దక్కజంబుగ కిరీటుమలేని
శ్రీ మహారాజున జెడన నెకడు
దైవ్యశాస్త్రముల నధ్యత మహాహృత్ కే
సయ్య బిరుదుచే మెకనె నెకడు
లోలో త్రమలైన లోలో పుట్టులచే
లోకమాన్యంజైన శ్రీకణ్డెకడు
తే. జీతంబెల్ల తన జీతనీయందె
ధారవోసిన శుభకీర్తి భవ్యమూర్తి
ధీరమణి జీతభక్తుల తిలక మైన
బంగారాధరతిలక పాదములకు
పాంజలి యెవరైన నాజన్మసార్థకముగ.

వెలల నుబ్బాకెడిగారి గ్రంథములు:— 1. భ్రువరి క్రమ (నారికథ). 2. శ్రీ రంగనాథవామ సుకీర్తనములు. 3. దశరాపద్యములు. 4. పంచవింశతిమాల. ఇందు భ్రువరి క్రమము: 1. శ్రీ మహావిష్ణుభక్తు డగు భ్రువురిచరిత్రము హరి కథారూపమున గాము నేయబడినది రంగనాథస్వామిసంకీర్త నములందు భక్తి జ్ఞాన వైరాగ్య బోధకము లగు అనేక కీర్తనలు కూర్చబడి యున్నవి. పంచవింశతిమాలయందు ప్రపత్తిమార్గము కార్ములవృత్తములలో నివరింపబడియున్నది దశరాపద్యము లందు వెలుగోపాల స్వస్మరూపము శేషములవ్వారా వెల్లడి నేయబడినది. వెలు మొదటగా అణాలు 12, 8, 1, 1. గ్రంథ ములు గ్రంథకర్తకు కృష్ణాజిల్లా మార్చేపాడు వ్రాసినవో లభించును.

***

శ్యావసా అడికిక:—గ్రంథకర్త యవ్వూరి బాలకృష్ణ మూర్తిగారు, డిప్యూటీ డైరెక్టరు ఆఫ్ ఆగ్రికల్చరు, గుంటూరు ప్రకాశకులు వెంకటేశ్వర అండు కంపెనీ, రాజమండ్రి. వెల 6 అణాలు. ఈ చిన్న పుస్తకమునందు ప్రాధునిక పాఠశాలా రామముల వ్యవసాయములను గురించిన కొన్ని సాతములు సులభశైలిలో వ్రాయబడియున్నవి. ఈపాఠములు అన్ని యును బాలకృష్ణమూర్తిగారు ఆనకాపల్లి సర్కిల్లో నుండగా నాపవ్యాసములమున వెల్లడింపబడినవారు. వాని శేషప్రస్తుతము గ్రంథరూపమున వెలయించినారు. ఇందు 1. శ్యావసాను భవ నేమి 2 బడితోటలు - వాని యావశ్యకత 3. బడితోటలు వాని నిర్మాణములు 4. బడితోటలు - వాని నిర్వహణము. 5. వరిసాగు - ఆకుమల్లి మున్నగు నత్యవశ్యకములైన విషయ ములను గురించిన చక్కని వ్యాసము లొక్క సున్నయవి. చివట బాలర కనకూలము లగు శేషములును గలవు. ప్రాధ మికపాఠశాలాపాఠ్యాధ్యయ లందఱును వీని సాదరింపవలెను.

***

మాలవ్యాస వైహూ పండితుల యావశ్యాసములు:— ప్రకాశకులు శనివారపు నుబ్బారావుగారు. తంబకు. కృష్ణా జిల్లా. వెల 6 అణాలు. ఈ పుస్తకమునందు గంధిమహాత్మ్యని నిర్వచించినతరువాత మదనమోహన పండితుడు బసంగిన యావ శ్యాసములను, మోతీలాలు వైహూ పండితుడు కృష్ణజన్మ సానమునండి వెలుగడిగచ్చినకమ్మటి నోసంగి యావశ్యాసము లను క్రోడీకరించి ప్రకటింపబడినవి. ఈసోద్యోగచయిలలు వ్రాసినట్లు ప్రమాదకేసరి యాచుగిన వైహూ పండితుని యొక్కయును పండితవరుల నందఱిగిన మదనమోహనయొక్క యును ఈ యావశ్యాసములు అమూల్యములను ప్రస్తుత సందిగ్ధావస్థగా మనకు మార్గదర్శకములు ననుట కెట్లనందియునను లేదు. పండితి మదనమోహన మాలవ్యాసగారి యావశ్యాస ములలో బొంబాయిలో (1922 మార్చిలో) నిచ్చిన మహా తున్మి ని నిర్వచనము, బాత్రియ వా సము నందు దేశి యులకర్తవ్యము అను మున్నగునవియును, వైహూ గారి యావ శ్యాసములలో, కాలగెను కార్యకర్తమును, మున్నగు వావశ్యాస ములను గలవు. శైలి సులభము. ఎల్లరకును సహాయము.

కడుపు తీపి

(బసవరాజు అప్పారావు గారు, బి. ఏ.)

ఆకసమ్ము చిల్లిపడ్డ
యట్లు వర్ష మేకధార
గుండెపోత బోసి కొట్టి
కుమ్మించి దిన్నురించె.
ప్రొప్పు నీ కాశరాత్రి
ఘోరమైన రుద్రభూమి
దల్ల నామగళత్ర
దా! తడియుచు వడకుచుంటె?

ప్రణయస్నానూజ్యపట్ట
భద్రుడ నై నిద్రాపుల
పరమకృపాపూర్ణదృష్టి
పాలించెను పరమేశా!
రుద్రభూమి నేకాకిగ
సిద్ధించెను మమ్ముగన్న
మంగళప్రదను నిద్రా
భంగ మొనవకుండఁ గాచి

కరుణామృతధారల నాఁ
కలివచ్చుల బాధఁ దీర్చి
చల్లనైన జోల పాడి
వెల్లవెల్ల జోకొట్టుమ!
ఈసాయముఁ జేయుము నీ
ఋణముఁ దీర్చికొందుమయ్య
ఈజన్మను గాకున్నను
నింకొకజన్మమున నైన!!!

భావగీతామంజరి

[బుద్ధనరపు-వట్టాభిరామయ్యగారు]

సంపెంకపూవు

కనకమా! నీదుపారధి గౌరవమును
మధుకరంబు నహింక ద్వైతత యే!
లలితకను లగు కాంతల తలల నీవు
మానికంబులు యందుచే నానరాజ!
మర్జనండు
అత్యగౌరవమందున వాన లేక,
మహితమానాభిమానమై మమత లేక,
చింత మత మని యెడద నొక్కొంతలేక,
దుర్బుధుడు పోయియుండును భూత చెట్ట.
(నేను
ఎవడయందున నేమి యూహించితో మాత
పాపావల్లరులకు బ్రాణింక
వదనపద్మము వికసింపఁ జడఁగఁ గాంచి
చిరునవ్వు నవ్వె నువు కవింపయ్య?
అద్దము
అద్దమా! కాంత నేకల కన్నులముగ
గాంచివలెనె నీగున కాంతిఁ బొసి
పాలిపోయె నేలె యాపతి కన్న
ధారణయనఁ జెప్పు లాతరు గావో?

వసంతలేఖలు

౨౪

ప్రియమిత్రమా!

అది యొక గ్రామము. చిన్న గుడి ప్రక్క గోకతాటి ముఖములు. నే నెందులకు బోయితివో తెలియలేదు. తాళ పత్రాంధముల సుపాదన కేమో? "ఆ తాటియాకుల యిల్లే" యని నాకు కాపి యొక కావ్యవాడు "మాయాపురుష బబ్బుగ ముద్ది పోయెడ" నని చెడలిపోయెను. నే నాయంటి గుమ్మమును చేరితిని. ముందు వికారమైన పశువులపాక అప్పుచి పాకలో నోవులు లేవు. ఇతరపశువులు లేవు. కాగల్లు మొక లగు కృషిసామ్రాట్ బనిమట్టి మూల బడియ్యింది. పాలి కావ్యవాండ్లు, మాలవాండ్లును గొండులు ధాన్యపుకూలి నేసి కొని పోవుట కింబు దూరముగ గంతులతో గూరుచుండి యుండిరి. వీడియలుగులవై గొంతులు కావ్యములును, కాట సాయలును గూరుచున్నారు. అతిరసముగ నున్నారు. వారు చెప్పుకోని మాటలకుల నప్పు దాచుట్టుపక్కల ఘోషములు వ్రేలు కావ్యములుగాని తెలియకొంటిని. తాళిం బోవుచుండగా "మానాన్న గారు కలము కనీకొనుచున్నారని యొక బాలుడు - బాలికా పేరునాడు - చెప్పెను. లోబల గూరులనుండి తియ్యము తీసి కుతుచున్నారు. బొమ్మలు వంతు చున్నారు. వంటలు చేయుచున్నారు. పంట బడిగియులు కాటయందును, వీడియలుగులవై చందీపల్లి లేడ్చుచున్నారు. అన్నితా రావచంత్రా యనుడు గ్రాత్రవాడు చెరుచున్నారు. బడిపల్లి డేడు సంవత్సరముల కాలిక గ్రాత్రా బచ్చివారికి బోడి యంబలిపాత్రము లందించుచున్నది. అని త్రావి తెచ్చి యని కొంతలు త్రేస్తుచున్నారు. ఇంకలో వంట లైన అని కేక వేసిరి. అందఱు స్నానములకు బనిరి. కాకు నిద్ర కచ్చి యలుగువై బుంబిది. ఏమి మోకము! నేను తేచి చూచునట్టి పదిదినములు గడిచినట్లుండెను. గృహయాజమాని కలకలలేదు. అక్కడనే కూచుంటిని.

అకలపు దుష్టకమైది. ఇట్టిగృహాధ్యక్షులయందు గాదెలు, పాత కల, ప్రాణిబొమ్మలు కాక తెల్లిపోయినవి. అయితమననా కాలి బడిలో కేట్టుచున్నది. సాయంకాలమున బియ్యము లే దని-ద్వారబంధమువై చాను దాచుకొనినబోడి రాత్రి యాక్క పిత్తి యెత్తుకొనిపోయిన అని - కాలిక యెడ్చుచున్నది. కిండ్ల యెబడియబడినవలయు దాటిని కృష్ణము - కాలిక నోదావ్చుచుండెను. ఇప్పుటికి మూడుదినములనుండి గూటుంటుంబములకు గిండిలేదు. ఇంట బియ్యములేవు. ఆవులును గేలెలును మేయలుకు మేర, త్రాగుటకు నీళ్లును లేక మంజరింపబడి. మొన్నటికే బును గృహయాజమాని యన్న సామగ్గుల వరిపులకు వండిపెట్టిం చెను. పదిదినములలో వారికి సంవత్సరములకు పరిపూర్ణసామగ్గి యుపాయనది. నీతి మహాభూతముగ మన్నది. ఇంకలో నాం బల్లికి బచ్చి గుమ్మముకడ నాగను. బోయాలయోంకాము లుగిరినది. బల్లికి దింపిరి. పల్లికినుండి బరిబల్లితో - నెలము క్రింద యములో - తురింపలే వచ్చిన యెన్న యెల్లవాలుతో - బంగారు బసమహారాష్ట్రపుపడికంటే భిన్నము. గోలగ నున్నకుళా యతో - పగటికాగదాలసూచముతో - చేతక దాడికి పుటలు మతో - నోకపురపుర దోయ్యారముగ దిగి "పోతన్న భానా రున్నారా?" అనుత్రక్కుతో - నవ్వుయెగముతో - లోకకి వచ్చుచుండెను. నేను లేచి నిలువడితిని. "ఒహో! శ్రీనాథుండే! మాపటడి వచ్చెవా?" యని కాలిక నొందెంచుచున్న కృష్ణుడు బాహువులు బప్పిచ్చిన బావనుగొనిరించెను. మామయ్యవచ్చె నని బాటచును, కాలికయు నేడుపురుషుని లోకకి బరువెత్తిరి. కిరీపురుషు శ్రీనాథపాత్రామాత్యులలో యని నేను తెల్లబోవుచుంటిని. నే నైదువందలయెండ్లు వసుకు బోయితివా? వారు ముందుకు వచ్చిరా? ఇది స్వకృమా? భ్రాంతియా? అని విక క్కించుకొనుచుంటిని. ఆ మహామహుల కిరువరకు వమస్కరింప కలె నని యున్నది. నేను వారికి గవనబడనో - యేమో - ఇంటికి వచ్చినవన్న వారు పటకరింతురు. బావగారిని కాగలింబుకొనిన పోతన్న గారికనుదమ్మ తాళు కక్రూరారికము లైనది. మణుల వతక ప్రకాశించెను. అతిథులు అచ్చిన వాడున కట్టి కన్నులు

ప్రకాశించుచుండెను. వాకర్మమేమో - న న్నాయన చూడనే లేదు. నేను కవులచరిత్రమునందు పోతన శ్రీనాథుల బావబుడి తనము సంబోధించితిని. ఇప్పుడు త్రవర్తముగ జూచుచుంటిని. ఏమనకొనన? కాని పోతన్న గారివదనము వై కర్మము నొందెను. ఇంటిలో భోజనపదార్థములు లేవు. వంటక టైలుమాత్రమున్నవి. ఎండలు వందలకొనిపోవుచున్నవి. అప్పుడే వామప్రా ద్దేశ్క నది. మూడుదినములనుండి కుటుంబ వందలు నుపవాసము. తినుటకుండి తినలేక యుపవాస ముంచువారికి - చేపు కాదు - పదిది నముల కైన నావారము దొంగ దననికెయ్యజ్ఞానముతో - తప వాసములచే మృత్యువులుఖులలోనికి జొచ్చువారి కుండుబాధ తెలియునా? బోడినాటి పిల్లి తినిపోయిన దని యెడ్చుచున్న వారిను పరమవిరాగసంపన్నుడైన పోతన్న గారుమాత్ర మేమి బోధించి తనమనస్సంతృప్తిని బాలికకు గలిగింపగలడు? "పరమ కృష్ణుడు దున్నాడు. తిండిలేక మరణించెదమా - మరణించిన నేమి మనయెదుట మనబాట మరణించుచుండ నేమని మనపదార్థ ముల దాచుకొన" మని - పరమార్థ యిద్దితో - పరంప కారబుద్ధితో - సంవత్సరములకు - కుటుంబములకు గరిపోవు పదార్థముల - పోతన్న గారు కృషియచేసి రెనును. అది ధర్మ మయినను - కాకపోయినను - ప్రస్తుతసంక్లిష్టితో కాలిక నాకు దూరదీంపలేకపోయెను. అధర్మమాత్మకారణమో - భగవద్వక్త్రయో - అతనివదనమున గలచిత్రమైన గుర్తులుండెను. శ్రీ నాథుని రత్నమి స్సాగత మిచ్చియుండెను భోజనపుత్రమైనది. ఆగ్రామమునందొక గడుపునిండ ప్రాగుటకు తెలుపులో నిర్మల సులింబులైననులేవు. "కుండుగతియేమి? కండ్ల! శ్రీనాథుచంద్ర మాత్ర! అని యాగృహాని దాలోచించుచుండెను. శ్రీనాథుడే కనికెట్లెయుండును.

శ్రీనాథుడు: - కావరా! స్నానముచేయలే తేమి? పోతన్న: - చెలువులో నీళ్లు లేక.

శ్రీనా: - సానియము లగుటమాత్రే తేవా యేమి? పోత: - పాత్రయాయి పన్ను నే బంటుకేసినాను.

శ్రీనా: - ఎన్ని సాయలు చెప్పినను విసలేదు కద! పోత: - ఏమి?

శ్రీనా: - ఈ గ్రామము విరువు వని. పోత: - అగడక యేల!

శ్రీనా: - నేడు మీతో కాటు మాకును భోజనము లేదా?

పోత: - అక్కడ గలవు కాదా?

శ్రీనా: - వచ్చినను బోషించుటకు రా జుంతును. పోత: - నాయనా! నీవు భోషి. మేము త్యా-

శ్రీనా: - మీమాట యటించుచు. పిల్లలమాట? పోత: - పరమేశ్వరుడు దున్నాడు.

శ్రీనా: - మాకు లేదా?

పోత: - తన్న మీ కియంకోకన మేల? దినమునకొక కృతి యేల? అది యేకర్ణాటక రాటకీకలలో కృతి యేల?

శ్రీనా: - అది తాకృతధర్మము. పోత: - కవిత్వము తాకృతధర్మమా?

శ్రీనా: - యన కిప్పుడు మృతిత్వము నెక్క రిచ్చెనరు? పోత: - రెడ్డిరాజులకడ విద్యాధికారము - కద్యనాయ కలకడ ప్రాగంధవిద్యాధ్యసకళ - కర్ణాటకలకడ మృతాంగ విద్య - వేదపోషనాస్థానమున వింతలంబివేశము - ఇంక యాస్థానమున నింకొకటి - మతియొక యాస్థానమున మతికొకటి - చనము వెలిగించిమిగా? ఒక్కచోట గాజు నిలిచినదా? ముఖ మోషువులవై వడక - బరంపురజలతారు పట్టుపంచెలు - దిన మునకు రెండువరాలభక్త్యులు - పల్లవుల మాత్రగింపు - ఎప్పటికైన కడుపు నిండినదా? మా తోబుట్టువుమేడ నెప్పుడును తాళి బాటుమాత్రమే కాదా? ఎందుల కింకను గంతులు? ఇవి యేని యొక గట్టయే కాదా యిప్పటికవిత్వకృతి - కవిత్వ కిట్టిభువత నియాలమున నేకాదా యింతలకు వచ్చినది. నేడు కృతి - చేపు కంకాభరణము - ఎట్లుండి కృతి - కనకాభిషేకము - ఆవలెట్లుండి కృతి - గొడదీండిమట్టువై దాడి-ఇట్లెంత కాలమునుండి గడపుచున్నావు?

శ్రీనా: - (స్వగ) ఇట్టివానితో నేమి చెప్పును? ఎట్లె దురవస్థ తిప్పింపను? పిల్లలు మాడుచున్నారే! పిలిచిన రాడే? పోత: - ఏమి టాయాలోచనము?

శ్రీనా: - యనము భోజనము చేయుచు మాటలాడుదము. (లోపల ద్వారముకడ నాజులు చప్పు డయ్యెను)

పోత: - నాయనా! వంట - య - చు - చు - న్నది.

శ్రీనా: - ఇంకను విశ్వాసమా? నిన్న మీశ్శితి తెలిసియే వచ్చితిని. మీ బెట్టునరులు - వేదాంతములు - విశింపులు - నటుంచి నామాట విని యొకచిన్న ప్రబంధము వ్రాయుచు. అది మీ యిష్టము వచ్చిన యొక స్పృహని కిచ్చిన మీ కొకతగ్గవారము నిప్పించెద. ఇది ప్రాచీనాచారముకాని గ్రాత్రది కాదు.

పోత: - నాయనా! ప్రాచీన మనగ, నీయల్లిప్రాచ మేమి? వ్యాసుడు రాజాశ్రమంలో వాల్మీకి రాజాశ్రమంలో కాళిదాసు కాలమునుండి కవిత్వ కీర్తిరసం - యాసంతికు సంపు దుష్కీతి-యొక వ్యాపితయమహాపాపము - ఈవాయుమైన బాని సత్వము - సంప్రాప్త మైనది. కాని యరణ్యమునందు వాల్మీకి పాడినపాట కేరాజపోషణ మున్నదోయి?

శ్రీనా: - రాజచరిత్రమే కద!

పోత: - (నవ్వుచు) కావున వాల్మీకికి రాజాశ్రమం దా? ఎట్టివింతవాదముకానికీ నిగిరివి? ఇది యెట్లున్న దనగా యధ్యక్షులలో శత్రుపక్షమునకు జేతుండ మనప్రకృతభువు లుంచి మిచ్చి యది కవిపోషణ మని చాటుటయం దెంతవిరా పోషణ మున్నదో - నీవు చెప్పిన పరాత్పరుడగు రామచరిత్ర మును వ్రాసినవాల్మీకికృత్యమునందు సంతరాజాశ్రయ మున్నది!

శ్రీనా: - సరియే! కావ్యబాల -

(ఇంకలో పోతన్న గారి వారికి ప్రవేశించెను.

వారి: - నాన్న గారూ! ఆమ్మ వంగళనూత్ర మిచ్చి అన్నయ్యను వెలిగించి వంటి రియ్యము తెప్పించుచున్నదండి.

పోత: - (కాలిక వైపు చూచెను.)

శ్రీనా: - (లేచునుండి రంజుశేఖరవారిన్న సంచుల.

పోత: - (కన్ను లెల్లకడకి) ఏమిడి? దీనెను.)

శ్రీనా: - మీ రడ్డు చెప్పకండి.

పోత: - ఏమిండువు?

శ్రీనా: - ఈసామ్మ తావు సర్వజ్ఞ సింగభూపతి మీ కచ్చెను.

పోత: - మా - కా - సా - మ్మ కలకు.

శ్రీనా: - యిట్లుండెను.

పోత: - రాజధనముకి నీచవైనదికొకటి లేదు. కలవు చేర బ్రజలు కడుపులు చేతక బట్టుకొని కాలుచున్న కడుపులకు గాత్రపోవుదున్న కండలలో నియ్యము పోయితినినీతిలో. గట్టితి లిలకములా? గంధవారణములా? వడికళిదవ్యములా? అనచి తిప్పయి కెట్టియాగారమునుండి తెప్పించిన సగతిల కనవసర కృషి ములా? అన్నమో రామచంద్రాక్షుడు ప్రజలభార్యల కుట్టుకంట్లు తెప్పి తెచ్చినవన్నులుకావా యి? తాళి పరాయణులు నరు లా? రూపాయకి గుంపచుబియ్యము తేత! మీరు వెట్టికొయి లతో పల్లకలో పట్టకననములా? నాయనా! దుఃఖము వచ్చుచున్నది. నీమూలమున రాజునాడిట్లంపకుము. మనుజేశ్వరాధముల ధనము తిని - తిరువారి యమునిన మెట్టుబెట్టి తెప్పడు పడ గలదు? క్రతువు లాసరించిననుహాత్మ్యుడవు. అవి యిన్నియు నీకడనుండి నాకడకు రానియ్యకుము. అపాకద్రవ్య మచ్చటనే యుండనిమ్ము. రాజద్రవ్యము తిప్పితికాము కలిగినసంతాన మా రాజుకే యని మనధర్మకాన్త్రములు నుమా!

శ్రీనా: - మల్ల నా! మీ నాన్న గానికి కెట్టిపట్టినది. నీ వైన కెప్పరా? అమ్మాయీ! ఇటు రమ్మ. (లోపలినుండి వంట యెం దు వచ్చెను. అని ధ్వని.)

శ్రీనా: - చెల్లెలా!

(లోపలినుండి - మా తన్నుడి చావకనా? వడి గట్టుకొం బిని. అన్నిటికీ మిహాకగారే యున్నా రని ధ్వని.)

పోత: - (ఆవేశపూరితుడై దుఃఖముతో)

"కాటాకంబెనియ చను:ట్టుటయం బదనెల యెడ్చి వో కెట్టభద్రత్యురురుగాదితికోదల! యో మదంబ యో హాటకగర్భరాజి! నిను నాకటికం గొనిపోయి యల్లక ాటకిరాటకిచతుల కమ్మక ద్రిక్షిగ్గ నమ్మ భారతి!"

శ్రీనా: - (తెల్లబోవును.)

పోత: - (వెక్కివెక్కి యెడ్చి పడిపోవుచున్నాడు.)

(ఒకదివ్యశ్రీప్రవేశము.)

దివ్యశ్రీ: - నాయనా! వంట యెనది తెండు!

పోత: - (శిలకపడి లేచెను.) బావగారూ! భోజనమునకు తెండు.

శ్రీనా: - (సంచులు జేబులోపెట్టి యంగరఖాను తియ్య చున్నాడు.)

పోత: - దున్ను లాగదిలో నుంచుడు

దివ్యశ్రీ: - నీళ్లు తోడినాను. (అందఱు నిష్క్రమించిరి.)

కాలివై మా చంటిపిల్లవాడు చేసినవనివన మెళికువ వచ్చినది. చూడగల గల! ఏమిదికృత్యక మైనది? ఈపోతన్న గారిముఖవర్ణము-ఆ శ్రీనాథుని ముఖవైఖరి-కథా నామనోరం గముల విడుటలేదు. జ్ఞప్తిలో నున్నంతవల కావ్యపు సంభాషణను వ్రాయగలిగిరి. ఇప్పుటి కింతే!

దయ యుంచుము. నిమిల్లముండు

వసంతండు.

చెన్నుడు

[ఎడపాటి వేంకట సుశ్యా రావుగారు]

“అబద్ధుల భావము బండి లాగడను
 పూలగుత్తులతోడ పూన్చినబండి
 పుష్పరాంబుల పాలుపారుబండి
 గర్వదేవత పేరి చల్లనిబండి
 నిర్మలహృదయాన నిలిచిబండి
 నిత్యసంతోష మై నెగిడిబండి
 ఆ బండిపైనుండి ఆనందతనయ
 ముద్దుముద్దులమోము ముచ్చట వీర
 మాపవో నాచిన్ని సోగులకాడ
 నానెంబు రావోయి నావీపుమీద
 గుత్తులపూర్తికై కూర్చుండివు
 మల్లయ్యలమచ్చల మానకరమ్ము
 అనుచు నెప్పుడు నీవు అడుచు నుండు
 ననోడిపోయిన నిమ్మద్రుమోము
 నవ్వు నెన్నెలతోడ నాట్యంబు చేయు
 చిన్నిచెన్నయందు చేరిగలిగి
 చిన్నిచేతులు చూచి జీవితీపతాకు
 అల్లంబు రంజిల్ల నొకమాటు పల్కి
 అమ్మ నాన్న యటించి మార్చుమృగావు
 చివులకు అమ్మతమ్ము తిరిగిత పిల్చు

***
 పల్లవోదయన పరుగెత్తు నేత్తు
 తిరిగిపొయిన బాంకెడి నేర్పు
 కన్నులగల్పించి గాంచెడి నేర్పు
 మాటలెత్తిన మన్నించు నేర్పు
 నేగించి మెచ్చుచు నీతితోడ
 న్యాయమూర్తిగ కల్లు నాతిలివనము
 నీడుపురుండించు నేర జెప్పించు
 జలతాండోపి చిక్కినారెట్టి
 బంగారుడియాలు తొగుగిడి
 నీచక్రదనము నెమ్మిలోజూడ
 నాకండ్లల్ల నా నమ్మకబాటు.

***
 తుల్యబ్రష్టగ వాన మరయిరి జోచ్చె
 ఊరుముఠామెలుపులు నొప్పెడివాన
 ఊరలగూళ్ళును నులికెడివాన
 పంటలందొందు పాతెడివాన
 విలులకట్టలు నెత్తెడివాన
 ఇటువంటివానలో నెట్లుల నిన్ను
 నావ్యాధిగొనిపోవ నెనోనుకుట్టు
 నామాటవినవోయి నాముద్దుకుట్టు
 వందనమాచిని భయమందెవీవు”

***
 అనిష్కంఠుని వాస్తవంబు తెల్ల
 చెంపలువాయించి చిలుక పంజరము
 పొలుడు పట్టిన “భయమంద నేల
 తెరిపాయనీవో తీర నాభయము
 బండినిలాగును పడపడచ్చు”
 అంటిట చెన్నుడు ఆనందకనయ
 పద్యానదీతర భాగ్యమును
 వావ్యాధిగొనిపోయి వరుసతోజూపె
 వింతివంటిల నెన్నో నేమిమీట
 ప్రకటయావేళను పలువిధగుల
 కన్నులపండువై కన్నులునుండి
 పల్కెమృగనిదే జేరు భానలింబులు
 నిశ్చలకరిణాను నియతి మెయ్యెప్పి
 అనురాగమహిమ విద్యస్త మగుచు
 మనసున కానంద మహిమనుగూర్చు
 పొలుడు గట్టుల పొంగిజూచి
 వంక నంకెరిమా పడమటి దిశను
 పూల గుత్తులతోడ పాలుపారునట్టి
 కాదంబుకృతినొచ్చు కాంతోడ జూచి
 చిన్ని చేతులు నెత్తి చిన్నని చిలిచి
 “అని నాడ నేనోయి” అనెను బాంకెడు.

“కాటు పట్టలకాదు తరుగ్తుమండే”
 అని బాంకెడుతో నా బాంకెడుతో
 పట్టిక పుకరంబు పడలకుంటును
 కదలకుండు మటుకు కట్టడినీ
 తువ్వంబున గూర్చి పోయి చెన్నుండు.
 బాంకెడు చెన్నుని వాక్యంబు ద్రాచి
 బాల్కనీయంబు బూని పరుగెత్తెనది

***
 జలజల ప్రకటించు జలముల గదము
 నుడుగు బంతుల తీరు, నులికెట్టు యలలు
 తనను బోలెవారి తలదన్ను నట్లు
 బాంకెడుచక మై అలలారుచుండ
 నిటియొద్దనుండే నీటిచేపలను
 పట్టుగా నుకొని పరికించిమాట
 అనదీవేతర బాంకెడు మొంది
 మృదుకై పర్యమల్ మెల్లనెత్తి
 “అదకాదా రమ్ము అనుకోనాను
 నిశ్చయమైట్టి నీరమ్ము క్రింద
 రతనాల మేడలలో రాగకలరుల
 బంగారు చెందతో పట్టు ముచ్చలను
 రావోయి నీ మోము రావోయి నుకము
 చూచిన నేనీ వీడ చొరకడు మనసు”
 అనిపిల్చు లాగున నందు కన్నులై
 బాంకెడు పద్యము తాం బాచుచుండ
 చెన్నుడు ప్రాతము చేతుల బట్టి
 మురియుచుకత్తును ముద్దుల పాలు
 నంతోప నెట్టెడి చల్లని కోర్కె
 సూర్యకేళాను పోలి చూట్టుబండి
 చొరకత్తుని క్రంగి చూడ్చుబండి
 నత్యేహిక బాక్కి చతికమా బండి
 తువ్వరాంబులు బాంకెడు బండి
 తువ్వనుక విడిపోక బోయిన బండి
 తువ్వంబుతోడ మూలెడి బండి
 చెన్నుని వృత్తంబు చీల్చి క్రక్కలుగ

***
 “నీకు నచ్చెడి ధనము నీకెత్తు చెన్ను
 నామద్దుబిడ్డను నా కీడుకోరి
 ధనమున కానించి తనయు నీరితి
 చోచ్చుత్తి గ్రహించి చూచెదవో
 నాకరాలయ్యకు నాకీడుకోరి
 వజ్రాలతల్పిని పొయింకరాల
 కావలసినదంత కాన్పగా నిత్తు
 ఎకత్తుకుడు చెన్ను నే నేమిచేతు
 నాదునోములపంట నాముద్దుకుట్టు
 కనులకు చూపుచు కనకంపురాక
 వ్యాసయతేదన దీర్చి మేమైన నిత్తు”
 అని దీసియై వేడు నాబాంకెట్టి
 చూచి చెన్నుడు పల్కె చూడుకుల నీకు
 గిరిగిఁ దిగింక కేలును మోద్చి
 “దైవమునామీగా తల్లిగో చెవును
 నే నెఱుంగను నుంత నీ బిడ్డకత్తిని”
 పద్యానంద బడి బాంకెడు పోయె

***
 చింతిల ఫలమేమి చేకూరుననుచు
 అనంద రాశిమి అనుమానపడక
 చెన్నుని పోనిచ్చె చింతిల్లు భాగ్య
 నూరడించుచునుండే నేర్పు నాం బాక్కి
 కృతానుమయన నంతోప మేది
 చిత్తికాంతియు కల చెన్నుడు నుండ
 నేడకు ప్రైమేకు ప్రైమేపురుండోడు
 బిడ్డను కనునె ప్రైమేపురుండోడు
 స్వర్ణనివాసంబు సౌఖ్యభంబు
 నోయి దిగ్రుంగి నుచుమాము చూచి
 అత్యంత ప్రేమతో నాబాంకెడు
 బాలచంద్రునిమాడ్చి పల్లవబాంకె
 ముద్దుమోమున చూచి మునెముల నెంచి
 నిలిచినిలకులు చెవుల కెందాదన
 తనయజమానుని తనయని తలచి
 అన్నిట పోలిక నుచుండుటను
 చెన్నుడు తానెట్లు చింతిల్లకోచ్చె
 “చొచ్చుత్తి ప్రహించి చూచెదవో”
 అని పల్కినా తల్లి అయి నిగమ్ము
 నిశ్చయంబుగ పాలు నేను దొంగిలితి
 నాచిన్ని బాంకెడు అకట నానిరాడి
 ప్రేమ వీడలలేక ప్రైమేపురుండోడు
 నాగ్నమందున నుచు మొప్పులై
 దైవచేయడములను తప్పించుదరమె
 ప్రకటనోమున పొగుంబునుండు
 అదంపతులదుఃఖ మంతయు దీర్చు”

ప్రేమోన్మాదము

అనంతపంతుల వేంకటేశ్వరుగారు

ప్రేమనీ! నామదిం జగురువెట్టెను జోర్కల విందువే! నులా
 తియిలరీపుగా నుడయచి! పామంబులబానలిస్త మా
 నియోడి జేరి యుచ్చటలు నికనుచున్ గిరిగింతెట్లు నా
 ప్రాయపు పేటిమేటి దరభాగ్యమె నా కిగుట్టు కోడెదన!
 లేదా, నీవయమినికు దగు ప్రాతయోంబులంబు నై
 నిదికృత్యతీర్థిరకమున గాంతిన్ దానకాంక్షయం
 పేదం బల్లగ వెల్లవలె గొలనం దే నొక్కనిరాత్మలం
 తై దప్పించున నిన్ను గూడి నరనందాదం గుహించెదకె!
 తిరుగెద! కల్పనాతురతెజ దిగనాడెడు నిశ్చయం
 దరిలియ నాపయిన్ కలవు దిక్కుచతులం బల్లనెట్టికె!
 కనువలి లోక రెటలు దిగంబడు నంతట వాడిముట్టితో
 కరనమునెయినాదాదని వెచ్చనాగిలి వాగులాలియెకె!
 చిల్ల? వానిచందమున శీతమయూభుండువైకె జక్కనా
 తెల్లదనంబు చూపియను దివిలేని మనోవృత్త నదా
 యల్లమునం గలంగుటలు లో చెలువా! మృదయాంతోయినకె!
 బల్లని మచ్చుదాన్యంబున నక్కర నిన్నురిపో! వానితోకె!
 కాపున నుండు మీపు కలకలము నిప్పటియట్లె యుండినకె!
 కేపునవాలు మెత్తనగు చిక్కునిగాత్రము నివ్వుకోకమా
 పూవులెడందె గల్గి; నతిమూక భవయి మనోద్రుతానం
 భావననీ వ్రాయించితియ్యత నే నయింబును చెప్పెతి!

అనుచు గారాబమ్ము నతికొంబులగా
 కాంక్షని సాతయ బడికొని కంఠ
 నకలకట్టుల నెత్తి చాక్కిన తిక్కు
 అమృతమృదుల నుత్తరించుచును
 బాంకెడు నాతిలివనీ కొడుక రెడంక
 అంబునకత్తుమల్ బిడ్డకు నిచ్చి
 పంచకట్టుంబుల బాంకెడు వనె
 తాం గన్నులెడని తనయన కేమి
 తెలియనియక యుండె త్తిప్రసాంచి.
 తొలితి తల్ల దెండు యేడుగ గడర
 తనాన్ను కత్తియు తిలిపొకును
 బాంకెడుకట్టుంబు తనను పడింప
 చేచా బులో కత్తి తిరిపొకనను
 తనకెంత్యరాలంబు వానించు తెంతి
 తనయనమ్మునున్న దానిని దీర్చి
 యునిముత్తుడు నాట కృతకృత్యమంచు
 అందునింటికే అంద మొప్పి
 వేమేమెను వందవినుతం చినిలుల

***
 “వికటకృత్య తల్లిగో వినిచెద నీకు
 నిమ్మదబిడ్డను నేనె దొంగిలితి
 పద్యానందము నాను పదమున నాను”
 అనుచు బిడ్డను దెచ్చి అయమృదుంబు
 నిలిపిన నెత్తిమూల నిరాగ్రమృదును
 క్రొత్తన బిడ్డను నాగుతేర్చి
 చక్కెళ్ళుబిడ్డది చిక్కును వీసి
 “నాకన్న నాచిన్ని నాముద్దులయ్య
 బంగారుకెండ్లి మావొగ్గయ్యకరిన
 మాంబులందెడివే మఱలమా” అనుచు
 అనందబాంబులులో అతికొంబులగు
 పుత్రమోనామ్మున పొంబుచుండె.
 అనంద కావల ఆ చెన్నుం బూచి
 “విశ్వామను నుండి భీతియులేక
 ఇంతభయము చేసి తెలరా నిపు
 నిన్ను నిమ్మదగారాను నీకు ముంకె”
 అని కోతమున బల్ల నావీను దెంతి
 “కష్ట నాయది కాదు దైవముతోడు
 ప్రవృత్తి మృది దుఃఖాపు నాకు
 కృపాప్రదకీలోని వేలమనుండే
 ఎక్కడ చొచ్చును నెండు పోయదను
 నీతంబిలో నుండి నీ కార్తముంచు
 ప్రాణంబులని వీడి పరముగాచెదను”
 అనువాంకెంబుల నాదంపతయ
 సతినుతు లిరువంక చాల వీడినను
 నిర్లింగ మృదువును బిట్టల బల్ల
 సున్నరెండు నిశ్చలహృదయంబు
 ముఖవికాసముతోడ మూర్త్యునించి
 జనలంద కెగడి చూచు తాండరినీ
 నిర్మలహృదయంబు స్వశృంగుచేయ
 పరమనంతోపమా పంపించుకైర.

హేమాంగదాభ్యుదయము.

కవి.

ఇది యొకయత్నప్రబంధము. ఈశ్వరబంధుర్యార్థ కవిత్వజాడను, సమస్తసుఖని రసాలంకార కవితానిర్మాణ ధర్మబాధను, సకలవృత్తుచిత్రపదార్థనియంత. సామాన్య చాతుర్యవృత్తులను, రసితలంబు మనస్సుమోద సంధాంత హంసవింశతిప్రబంధనిబంధనలను, సరవధి తైదమ్ విశేష విభూషితమహిమధ్యుడును, సగు అయ్యలరాజు వారాయ కామాభ్యుక్తవికర్యుడు. ఇతనిచరిత్ర మార్గదర్శకమున నెఱుంగని వా చెప్పరనుండరనుట కెప్పుడును సంజెహించు. విను నీతనిపవిత్ర మను చరిత్రమును హంసవింశతిపీఠికయందు బాటమహాశయలు కన్గొందురుగాక!

కృతిపతి

ఈమహాకవి హంసవింశతినివలె సీగ్రంధమును శ్రీరాము నకే యంకితము చేసికట్టు వస్త్రవేషములను, ఆశ్వాసాంత్య పద్యములును ద్వితీయాశ్వాసాదిగాఁగల ప్రారంభపద్యములను దెలుపుచున్నది. ఏలాశో ప్రథమాశ్వాసారంభమున శ్రీశేషచ లాధీశుడగు శ్రీవేంకటరమణునియొక్క శ్రీకణగోపాస్థితి యున్నది. మొదటఁ బూర్వవిస్తూత్యులు లేవు. గ్రంథకైఫల్యమే కారణము.

స్వవంశానువర్తనము

పద్యములు భేదములన్నను, గుణగణవిభేదములచే హంస వింశతియందువలె నియమగూడనైన వశము వర్ణింపబడియె.

గ్రంథస్థితి

ఇందు నాలుకాశ్వాసములు కలవు. మొదటఁ గొంత లోపించినట్లు లక్షణమయ్యి. (కథాభాగము కొంత, పూర్వవిస్తూత్యములు) ఇదచటనచట కొక్కొక్కపక్షము పోయినది. కొన్నియెడల సర్వత్రము పోయినది. కలుత్రమమిద నియమించుగ ద్వైవిధ్యములు లే. టులున్నది. గ్రంథమును మొదటి డి చదువుచుఁడుతఱఁ బోయినభాగము వచ్చినంతటనే తిల పఠింపఁజేయియొకదన గల్గుచున్నది. వాయుటకుఁగాని చెప్పుటకుఁగాని యావేదన యసాధ్యము. అది యనుభవవైశేష్యము.

రచనాచతుర్మూర్తి.

ఇవిష్టయమై వ్రాయఁబూనుకొనుట సమగ్రమున కేఁది మెత్తుటయగును. వినున గొన్ని పక్షముల సాహసించి వ్రాయుచు న్నాన. “శ్రీవీరేశలింగము పంతులుగా లేలాశో ఇత్యవివర్యుని హంసవింశతిగఁజేంచి వ్రాయుచు “దుర్బీతబోధకమయి నీతి కరుటకుఁ బరవమోగ్యము కానిదైయున్నది”అని వ్రాసియున్నా రు. ఆయనను హంసవింశతి విషయమై రసికులగు పండితకవుల యూహవైమాట సెప్పటను గోటమిటను చెప్పట నిర్వివాదిము. కవిత్వమునుమాత్రము వారే కొంచెముగ మెచ్చుకొనియు న్నారు. కాని ఈప్రబంధమేవారు కన్గొనియుండిన నీతనిమహిమ నెంతని వర్ణించుచుండరో వేరేలే! ఈతనిచన రచనల కల్ప మిన్నయై నూతనకల్పఁజేయుటైనదై నీతులకు జనకమై యొప్పు మీఱుచున్నయది. ఉదాహరణ మొసంగుదుమాయన్నఁ బుస్తక మంకియను వ్రాసిననే త్రిప్తియగుననితోచుచున్నది. అచ్చటచట బంధకవిత్వము చిత్రకవిత్వము కలవు. శ్రీభగవద్గీతామహా కవిత్వండు మహావీరచరిత్రోత్తరరామచరిత్రమాలతీమాధవములం దువలె సచ్చటచ్చట రసవత్తరయలగు పద్యములను హంసవింశతి లో నున్నవై వ్రాసియున్నాఁడు. ఈరెంటిలో నేది ప్రాచీనమో నేది యర్వాచినమో నిర్ణయించుట దుస్సాధ్యము.

కథాసంగ్రహము

ప్రథమాశ్వాసము:— హేమాంగదుఁడనురాజు శ్రీ కాశీపురమును బాలించుట. ఇందుఁ బురరాజ్యపాలనవర్ణనలు లోలో త్తరములు. మొత్తము ౬౭ పద్యములు ఆశ్వాసాంతము లేదు. పురవర్ణనయే సహపదపద్యములు.

ద్వితీయాశ్వాసము:— రాజునోలము, అటవికులరాక, మృగాతిశయకథనము, మృగయాంగీకారము, తత్సన్నాహము (యూరణము, అరణ్యవర్ణనము, వేట, చెంచెతలు రాజును శర్పించుట కేటావనమృతము, కాసాంతమున రాజువిశ్రమించుట) సుకామము, చిలుక రాజును నులించి కుండిపురణునిబాడను రాజునుకు సందగ త్రేయసు చారుమతి యనుకుమారి కలదని చెప్పి పంపుమనివేడుట, రాజంగీకరించుట, వేటచాలించి పురమున కేగట. ఇందు అరణ్య రాజ, శ్రీకృష్ణునందు లత్యంతాద్యుతంబులు. ౧౩౦ పద్యములు. ఒకటిరెండు పద్యములే కొంచె మనుభూతిగనున్నవి.

మహాత్మాగాంధీ

పంచరత్నములు

[సోమంచి సూర్యనారాయణశర్మ గారు]

సీ. సమరయత్నములఁ బాశ్చాత్యజేషములై
ః సినిపోవుచున్నవేళయందు
అల యరాజులకు క్షుటలచేత రాజ్యములే
సంక్షోభమును జెందు సమయమందు
ప్రాచ్యనాగరికములు భరింపరాదనుననే
యదృశ్యమగుచున్న యదనునందు
పాశ్చాత్యియంత్రప్రభావముచేత
పనులై నశించుచు పట్టునందు
మౌండవులవలెంటి యెఱుకవలెనై

తృతీయాశ్వాసము:— మద్యతులకర్ణనము, కీరము చా మతికడఁ జేరి హేమాంగుని రూప ప్రభావంబుల వర్ణించుట, మోహప్రాదుర్భావము, కంఠఃభూతి, కనకమనము, నివారము సరోదర్శనము జలక్రీడ, చెలలు రాజపుత్రిని గై నేయుట, పుష్పావచయము మన్మథపూజ, విశ్రలంభము, అంతఃపుర గమనము. ఇందు నూటయిరుదిపద్యములున్నవి. ఇందుఁ బదు నైదుపద్యములు లోపించినట్లు లక్షణమయ్యి. ఒకపక్షమే లేదు. పద్యముల మౌద్వయము.

చతుర్థాశ్వాసము:— సాయంకాల చంద్రోదయ చంద్రికా వర్ణనలు లోపించినట్లు చారుమతిమహిమ మూర్ఖ శిశిరోప చారుమలు ఓదార్పు వదనాదీదామణము ప్రభాతవర్ణనము నూ త్యోదయము కలులు చారుమతికృతాంతమును రాజుని కెఱిగించుట రాజంగీకరించి పురోహితుని ముందుఁ గాశీపురమున కిసి తాను బృథికాయతుండై చతురంగబలంబులతోఁ బయఁ నముచేయట, మార్గపద్యమున మంధరాదీయందు శ్రీనివాస ద్భూము, పూజించుట, స్తోత్రము, కశీపురఃకుండల హేమాంగదుఁడెదుర్కొనుట, పురపాలకకరణము, వివాహము.

ఆశ్వాసాంతపద్యములకు గ్రంథము లేదు. ఒకటిరెండు పుటలే క్రిమిభక్షించుటయొనట్లు తోచు. ఇందుఁ జంద్రికావర్ణన మత్యంతానందసంధానము. తక్కుంగలవియు నట్లే శ్రీరమా వాధునుతిసందర్శనమునకుల కలికాంతస్థితగడ భుజంగమయోత గ్నిదీప్తిత్వగిర్భిత ముక్తపదగ్రస్త దికావతార వర్ణన దండకంబును, తిరళ మత్తకోకిల కన్నుల చాపదద్విపద లాలిపాటాది గన్పితసీమలము, పుష్పమాలికాబంధ కందంబును, ఖడ్గబంధ హంసయోగవృత్తంబును, చక్రబంధ కార్దులవృత్తంబును, గీత కందగర్భిత చంపకమాలయు కవికృతిపతి నామగోపకార్దుల వృత్తంబును కులాలచక్రబంధ (సగ్నిదీప్తిత్వంబును, అత్యద్భుత మహిమాద్భోతకంబులు కొంచెముగొంచె మసంపూర్తిగ బద్ధంబులు గలిగినను మొత్తముమీద ౧౬౨ పద్యములు కలవు యమ కానువాస వృత్తిమహాసాధి కల్పాలంకారములు గలుగనివే లేదని చెప్పవచ్చు. వివాహము కాశీయాత్రతోఁగూడ తుద ప్రోత్సాహవివాహమువలె వర్ణితము.

తుది పలుకు

రసికమదగగణ్యులగు నోపాతకమహాశయులారా!
“ఇట్టి యత్నప్రబంధమహిమాంధుల బగు నీశబంధమును నెటులయింక బ్రత్యంతరసాయనంబున సహించి పూర్తిచేసి జంపిన వచ్చొత్తింది యాధునాకంబునకు నీ మహామహుని మేధావి శేషంబుఁ బ్రకర్షింపలయునని కుతూహలంబు కలదు” అని ఇతనిపురమండలమున గల తక్కువలై యను గ్రామంబు నుండి శ్రీయముకుళు మాదిరెడ్డి వేంకటరెడ్డిగారు నాకడ కి పొత్తంబు సంపిరి. “ఏటులయిన శ్రమించి బ్రత్యంతరసాయనంబున సవరింపింపెనె”ని వారికిఁ దెలిపితిని. కాబట్టి తమ సాన్నిధ్య మునఁగాని తమ మిత్రసాన్నిధ్యమునఁగాని యెచటనేని లభించి నవోఁ దైపొత్తంబును జేగమే నామఁ బండిత దమగ్రంథంబును వందనసహస్రపురస్కరంబుగ నందుకొని సుప్రతంబుకొని తమ గ్రంథంబును భద్రంబుగఁ దమనకలంబునకుఁ బంపుకొని యీ గ్రంథరత్నమునకీప్రంబున నాధునాకంబున కందఁజేయవలయు నని తొందరపడుచున్నాఁడ. ఇదియునున్దాక భాద్రపద శుక ౩ శనివారమున నే నొనరించిన ప్రార్థన నంగీకరించి సకలఅక్షణ సంపూర్ణతక్షణచంద్రోదయం బను లతాజిరోమణియను లతాజ గ్రంథమునుగూడ నన్నేసింది పంపగలరని రెండవమాట జేడు చున్నాఁడ.

కావ్యతీర్థ జనమంచి వేంకటసుబ్బిస్వామ్యశర్మ.

జలచిహ్నయొట్టి తరుణమందు
మతిభేదముల స్వధర్మము వీడి ప్రజలెల్లఁ
జీలిపోవుచున్న కామందు

గీ. ప్రేమరాజ్యంబు భాను స్థాపించుకొఱకు
ప్రాచ్యనాగరికతను గాపాడుకొఱకు
భారతీయల దాస్యంబుఁ బాపుకొఱకు
అవతరించెను గాంధీమహాత్ముఁడహహ!

సీ. ఏపూరిచరితుని హితబోధమునఁ గామ
దాను లెండఱో రామదాను లెరి
ఏ పుష్పావచయము వాలించినయంతనే
భీరు లెండఱో మహాధీరు లెరి
ఏకాంతియూర్తిపదేశామృతముఁ గ్రోలి
భోగు లెండఱో స్వాధీశులగు లెరి
ఏమహాశయినై నెఁగు భక్తిని జమిం
దారులు నైరి పక్షియగును

ఏ పశ్చాత్తికాశ్వాతి యమెరికాది
ఖండారంబుల నిందుకొనియె
సేమహితుఁడు జన్మభూమిముక్తి కేఁడు
చెలలోనఁ దివ్యమును సేయుచుండె.

గీ. నట్టి సామ్రాజ్యకుండు మహామహుండు
అన్యనుతిశీలి గాంధీమహాత్మియో
మనకు సమకాలీనుఁ డగుచుఁ దనరె మనము
పూర్వభవమునఁ జేసిన పుణ్యమునను.

సీ. హిందూముసల్మాను లేకమైనారెన్న
గాంధీమహాత్ముని కరుణఁ గాదె?
అస్పృశ్యతావోష మంకిరించినదన్న
గాంధీమహాత్ముని కరుణఁ గాదె?
కద్దరబట్టలఁ జేయుచుండి రిటన్న
గాంధీమహాత్ముని కరుణఁ గాదె?
మద్యపానంబును మానవేసి రిటన్న
గాంధీమహాత్ముని కరుణఁ గాదె?

గీ. భారతము స్వేచ్ఛ గల్గి యొప్పారె నన్న
నరము గాంధీమహాత్ముని కరుణఁగాదె?
అర్యధర్మములకు యశమిచ్చెనన్న
కనఁగ గాంధీమహాత్ముని కరుణఁగాదె?

సీ. తనవలె నెల్లభూతిమలఁ గూడ సమాన
దృష్టితో సరిము వీక్షించువాడు
కరుణలం బది యాత్మ బలమున కింలేని
సాటి రాదని భోధ సలుపువాఁడు
అవని నహింస సన్న్యము గెల్పు ననుచు నా
చరణపూర్వకముగఁ జాటువాఁడు
ఈశ్వరమహిమంబు నెఱుంగఁజేయనిద్య
విద్య కాదని చెప్పి వెలయువాఁడు.
కడ లేనియిడుమల గుడుమచుండిన ధర్మ
మాగ్గఁబుఁడునక మసలువాడు

గీ. పరిమథకృతగ్రంథ్యుండై కరఁగువాడు
నిత్యత్యక్తతరంబున నెగడువాడు
కీర్తునైనను ప్రేమింపఁజూచువాడు
అమలగుణపాలి గాంధీమహాత్మియో

సీ. చెప్పలేకాని యాచార్యున నెనఁడేని
నడచుకొన్నాఁడె? యేవాఁడనైన
కాగ్రెను జీవికాళంబును కధి
కోటి యొడెనె? యేనాటనైన
ఇంటింటి రాటంబు లీతీ విరివిగా
వెలయింపబడెనె? యేవేళనైన
పంచాయితీలు స్థాపించి వైరంబుల
నడచుకొన్నారె? యేనాటనైన.

కాన్యనియులు నహింసాధర్మ మింతగాఁ
బాటించినారె? యేనాటనైన
దేశమాతములంబు దీర్చగా నిండలు
నడిచిరె చెలల కేనాటనైన

అ. ముప్పడేడుకుండు మనుగొని కాగ్రెను
చేయలేని పనిని చేయఁగలిగె
రెండు వత్సరములు నిండ కుండఁగనె గాం.
ధీ మహాత్మ్య మింక నెఱుకపడె?

బరోడా గ్రంథాలయము

కేంద్ర గ్రంథాలయము
(యాత్రగిరి లక్ష్మీ వేంకటరమణగారు)

బరోడా నగరమున రెండవవరుసగా మేడలైవి లక్ష్మీవిలాస గ్రంథాలయమున కల యిరువదివేల గ్రంథములతో 1910 న ॥ లోకేంద్రగ్రంథాలయము స్థాపింపబడినది. కేంద్రగ్రంథాలయము నకు అంతరి కాఖిలకు వలయు ధనముతయు ప్రభుత్వపు బాండ్ల సముదాయము కర్మప్రచయకు నిర్ణయింపబడినది. కొన్ని నెలలకు సంతరిరావు కై క్యాసుని గ్రంథాలయము కేంద్రగ్రంథాలయమున సంకల్పితము గావించబడినది. దానియందు మరాఠీ గుజరాతి మొదలగు పెక్కుదేశభాషాగ్రంథము లున్నవి. చదువులసంఖ్య వృద్ధిచెందినది. అదత్తముననే నూతనగ్రంథములు కొనుటకు పదుమూడువేలరూపాయలు ఖరీదము ప్రభుత్వము వారిచే జరిగిపోయినది. అదత్తకాంక్షమునకు గ్రంథాలయ పాలకులను వృద్ధిచేయవలసివచ్చినది. కాస్త్రురీతిని అభ్యసించిన పాలకులకు లభ్యముకాలేదు. బోర్డునుగారు 1911 సం॥ న గ్రంథాలయకాస్త్రు బోధకావ్యవహారము తొలి నేర్పాటుగావించెను. అతరగతి యందు పట్టభద్రులు ముగ్గురు ఉత్తముల ముగ్గురు స్త్రీలు ముగ్గురు చేరిరి. పిమ్మట వారికి రూ 60 మొదలు 100, 30, 50 వరకు భృతి యొసంగబడినది. అదత్తముననే నూతనవృద్ధులను గ్రంథములపట్టిక తయారుచేయబడినది. అప్పటికి పరిశోధన భాగమున 14 వేలకు పంచాంగమున 46 వేలకు గ్రంథము లుండెను. దినముతయు పరిశోధనకాఖిలము దినముకు 5 గంటలు సంచారకాఖిలము దెరచియుంచబడును. సంచారకాఖిలముందు గ్రంథములలో దేసినైను కొంతయూస్తిగల ప్రతిమనుజుడును యింటికి గొనిపోవచ్చును. క్రమముగా చదురులసంఖ్య యమితముగా పెరిగిపోయినది. పాలకులసంఖ్య వృద్ధి కావలసివచ్చెను. 1918 సం॥ న నికొకకాస్త్రుఅభ్యసనకొకటి నేర్పాటుగావించిరి. చదువులు గ్రంథపేటికలనుండి స్వయముగా గ్రంథముల నేరి తెచ్చుకొనుటలు చేసిరి. ఇండ్లకు బొత్తముల నిచ్చి నపుడు రిజిష్టరు కట్టి మార్చివైచి కాస్త్రు నిష్టము ఏర్పాటుగావించబడినది. ప్రస్తుతము కేంద్రగ్రంథాలయమున కమరమి రెండువేల గ్రంథము లున్నట్లు తెలియవచ్చుచున్నది. బాంధ దేశగ్రంథములను సంకల్పితగ్రంథములను గలదు. అట్టిగ్రంథము నము సంతిను చేర్చి వెట్టికగాని దానికి కేంద్రగ్రంథాలయ మను

నామము సార్థకముకావాలి. అట్టి తలంపుతో 1912 సంవత్సరాంతమునుండియు సంస్కృతగ్రంథములను ప్రత్యేక కలెక్షన్ గా ముగా నేర్పాటుచేసిరి. ప్రథమమున నీభాగమున నాల్గువేల 10 ధము లుండినవి. నూతనగ్రంథములు కొనుటకు 4 వేలరూపాయలు ప్రభుత్వమువారు ప్రత్యేకముగా విరాళమునిచ్చిరి. సంస్కృత గ్రంథమాలాధికారు లందఱును తమచే ప్రచురింపబడిన గ్రంథములపత్రుల నుచితముగా నొసంగిరి. పట్టాను పాఠశాలయందున్న జైనుభాండాగారములనుండి కొన్ని గ్రంథములు చేర్చిరి. 1918 సం॥ అంతమున కికాఖిలము 12వేల గ్రంథము లుండినవి. పతనముందిరకాఖిలము గ్రంథకాఖిల పారంభింపబడినది. ఈకాఖిల ప్రత్యేకము వత్సరమునకు 15 వందల రూపాయలు ప్రభుత్వమువారు మంజూరుచేసిరి. హిందూదేశమున ప్రకటింపబడు 156 వార్తాపత్రికలు, మాసపత్రికలు పతనముందిరము నలంకరించును. అండ్ల య దేశమున ప్రకటింపబడునవి 82 ను, అమెరికావి 82 ను, జపాను దేశమునుండి యొకటియు పత్రికలు నచ్చుచున్నవి. తరచుందిరము ఉన్నయు 7 గంటలు మొదలు 9 గంటలవరకు తెరచియుంచబడును. సర్వజనుల నుచితముగా చదువనిచ్చెదమ. మొదటిలో దినమునకు 200 చదువులు లభించునని కొనిరి. క్రమముగా చదువులసంఖ్య 500 వరకు పెచ్చెను. ప్రజాసర్గాము గలదివత్రికలు రెండుమాడుప్రతులు తెప్పింపబడును. పాతపత్రికలు రావలెనై నపుచ్చెదమ. గోదలకు పటములు చిత్రావులు చేలాడ గట్టబడును. బాలకాఖి 1918 సం॥ క ప్రారంభింపబడినది. అన్నియు నెలజరుల నాకర్షించుట గ్రంథాలయవిధి. పిల్లలు తమవడిపాఠములు చదివి విసిగి యుండురు. అట్టి పాఠి నిస్సరి విసోదపరచుటయు, పిమ్మట జ్ఞానప్రదములగు గ్రంథములవై వ్యాద్యుని ప్రసంగం జేయుటయు బాలకాఖిలముద్దేశము. ఈకాఖిలందు ప్రత్యేకము పిల్లల టుకరించు బొమ్మల పాత్రములు ప్రతిక లంచుచును. గోదలు బొమ్మలతో నమృతమును. ఒక భాగమున కళకముల యాటపరికము లుంచబడును. వివిధ యంత్రములను తయారుచేయుట కనుకువిద్యభాగము లొక పెట్టెలో కలగలుపుగానుండును. అవిద్యభాగములతో పిల్లలై బుండ్లు, గోదలు, విమానములు తయార చేయుచుండురు. ఇట్లు చేయుటలను పిల్లలకు తప్పాగామును, యోచనాకీర్తియు నిర్మాణకీర్తియు ప్రతిక లంచుచుండును. అన్నియునుపిల్లలకు సంబంధములు నున్నవి. ఇట్లు ఇట్లు ఎత్తుల పెంచుకొన్నవారగుండును. గ్రంథాలయసమీపమున నివసించువారు ప్రతినామ

నూనూముగనున్న బాలకు నెలపుదినములందును తత్తక ప్రాథమికమును దర్శించుచుండురు. ఈకాఖి మధ్యాహ్నము తర్వాత గంటలు మొదలు సాయంకాలము అరుగంటలవరకు తెరచబడును. ఒక స్త్రీ భాండాగారిని యీకాఖిను పాలించుచుండును. 1915 వత్సరమునుండియు నెలపుదినములందు పిల్లలకు చక్కని కథలు చెప్పుట మొనగలుపెట్టిరి. వ్యాకరణమును దిట్టిరీతిల జరిపి బహుమతులతో సంగుచుండురు. సినిమాపదర్శనముల మూలమున నూతనవిషయములను దృగ్గోచరము కావించెదమ. సినిమాలో చూపిన విషయమును తెలుపుగ్రంథముల చేర్చి నెదమ. అందు వలన పిల్లలలో గ్రంథకలహాభిలాష వృద్ధిచెందినది. వత్సరమునకు ఇరువదివేలరూపాయి కికాఖి నుపయోగించెదమ. మహిళాకాఖి 1914 సంవత్సరమున స్థాపింపబడినది. భూమిపదర్శనలకు స్త్రీలు కేంద్రగ్రంథాలయమునకు వచ్చుటకు వ్యవహరించెడిరి. 1907 లో స్థాపింపబడియున్న మహిళాగ్రంథాలయమును దీనికి కాఖిగా నేర్పాటుచేయబడినది. 1915 సం॥ నగరమున చిమ్మాభాయిస్త్రీసంఘము స్థాపింపబడినది. ఆ సంఘమువారు ప్రతిఅదివాసు పాఠ్యము సభలనుచేయుచుండిరి. అట్టిభలకు కేంద్రగ్రంథాలయ స్త్రీభాండాగారిని సంచార గ్రంథపేటికలలో పుస్తకములను పత్రికలను గొనిపోయి వారికి చూపుచుండినది. పిల్లలుపయోగించు పాత్రములు ఆటలను గాంచినపుడు వారియొక్కనూ మతకీయుంచినది. క్రమముగా కొదియదికేంద్రగ్రంథాలయమును దిట్టించుచువచ్చిరి. 1917 సం॥ నుండియు కేంద్రగ్రంథాలయమున ప్రత్యేక మొకటి మహిళాకాఖి కుపయోగించుచుండిరి. దేశభాషాగ్రంథములు, పత్రికలు ఈకాఖిలందుంచుండినవి. మొదటివత్సరము పదివేల గ్రంథముల నుపయోగించిరి. పిమ్మట గ్రామమున స్త్రీలవ్యాధి సంభవించుట వలన గ్రంథాలయ నేవలచే రెండువందల టులుంబములకు గ్రంథములను పంపుచువచ్చిరి. ఈకాఖి దినదినాభివృద్ధి చెందుచున్నది. ప్రభు దేశానుచ్యుగారు ఈకాఖినివృద్ధికి మిక్కిలి ప్రశంస చేయుచున్నారు.

కలకత్తా మోసపు చెక్కుకేసు

కలకత్తా, నవంబరు 2:— ఒక్క, మోసపు చెక్కును కల్పించినందులకు లెప్పి నెంట్లు తెరెన్ను కలకత్తా రాష్ట్రీయ న్యాయవిచారణాధికారి యెదుట విచారింపబడినది. (కానినామన పక్షమున సాక్షి దొరకనందున ముద్రాయని కదిలివేసిరి. బొంబాయికోర్టు మాన్ద నందు విచారింపబడుటకై తెరెన్నును పోర్టు విలియము నైనికాధికారుల కప్పగించుటలు న్యాయాధికారి అజ్ఞాపించెను.

1923 సం॥రం
క్యాండరు

ప్రపంచములోనుండు నాయకులపలుములు

1923 సం॥రం
క్యాండరు

1923 సం॥ రం క్యాండరులో ముద్రింపబడియున్నవి.

878

అంగోరా, కాకస్టాంటినోపొల్ నుండి ప్రత్యేకముగా కొన్ని ఫోటోలు మాకు వచ్చినవి. వాటిని 1923 సం॥రం క్యాండరులో ముద్రించి యిరువది విక్రయించ నెంచియున్నాము ఈవిధున తెలుపబడిన క్యాండరు తయారై పంపుటకు సిద్ధముగానున్నాము.

ఖిలాఫత్ క్యాండరు

ప్రతి వెల రు 0—12—0

ఇవి 80" X 20" అంగుళముల నిడివి, వెడల్పుల దిశసరి అర్ధకాగితములపై పలువిధ సాగనైరంగులలో ముద్రించబడియున్నవి. మధ్యలో ప్రస్తుత ఖిల్ఫా మల్తానుగారి ఫోటో ముద్రించబడియున్నది. అరినియట్టును ఉస్మానియా రాజవంశమునకు చేరిన 35 ఖిలాఫాల్ ఫోటోలను అతి చిత్రముగా ఆమర్చబడి యున్నవి. నిజముగా మీకు ఖిలాఫత్ విషయములను, ఇస్లాంరాష్ట్రముల స్థాపించి వారియొద్దను ప్రేమయున్నచో, ఒకరెరిని తెప్పించుకొని మీయెదుట నుంచుకొనును.

అంగోరా క్యాండరు

ప్రతి ధర రు 0—12—0

80" X 20" అంగుళముల నిడివి, వెడల్పు నైజాగల దిశసరి తెల్లని అర్ధకాగితములపై పలువిధ చిత్రరంగులలో ముద్రించబడియున్నవి. మధ్యలో గాజి మస్తాఫా కెమల్పాషా గారి ఫోటో ప్రస్తుతమున్న ప్రకారమే ముద్రించబడియున్నది. చూపునకు ప్రాణముల వానినలనే యుండును. అరినియట్టును గతఫోసాషా, ఇస్కాత్ సాషా, అబ్దుల్ మజిద్ ఖాన్ యాకబాబ, యూసఫ్ కామెల్ కే, హాలిదాహానమ్ మున్నగువారి ఫోటోలు ముద్రించబడియున్నవి. చాలించుకొనిన అంగోరాసభివృద్ధి బ్రాహ్మచారి ఉన్నది ఇన్నయిగా: కాకస్టాంటినోపొల్, స్కీర్నా, మెక్కానెంట్లు పోఫియామున్నగు పట్టణముల ఫోటోలను ఉన్నవి. ఇవి మిక్కిలి అద్భుతములైన క్యాండరు. ఇట్టి ఫోటోలు ఇదివర కెన్నడు హిందూదేశములో చూడబడియుండదు.

నేషనల్ క్యాండరు

కాగితము, నైజా వెమాదిరిగానే యుండును. దాదాపుగా నూరుకురు హిందూ దేశీయనాయకుల ఫోటోలు అందులోగలవు. ప్రతి 1 కి ధర రు 0-12-0 3 కాపీలు ఒకసారి తెప్పించుకొనివారికి ధర రు 2-0-0 ఒక దజన్ వెల రు 8-8 0 100 కి ధర రు 70-0-0 గారు క్యాండరు లేక అంతకువైగా ఒకసారి తెప్పించుకొనువారి నిలాసము అంగుళా ఉచితముగా అచ్చుచేసి వంపబడును. ఇన్నయిగా కాక అనేకవిధముల క్యాండరునూడ మాకర్జున్నవి. మస్తాఫా కెమల్పాషాగారి ఫోటో అనేక యూనిఫార్ములలోయూన్నది. ప్రతి స్టేట్ 1 కి ధర రు 5 లు మౌలికమే. మీవేదలను రిజిస్టరు చేయించుకొనును. అన్నికాగితలలో విజిల్లు కావలెను. కమిషన్ ధారాళముగా యిచ్చుటను.

The National Photo Bureau, Royapettah, Madras. ది నేషనల్ ఫోటో బోరో, రాయపేట, మద్రాసు.

హనుమాన్ బోరక్కు సబ్బు. చర్మవ్యాధులకు అత్యంత శ్రేయకరముగా కుదుర్చును. ఎస్. రంగనాథంశెట్టి అందుబ్రదస్, మద్రాసు (1728)

వృత్తాంతలేఖలు

కాకినాడ (స్వకీయ విలేఖరినుండి)

నవంబరు 2:—అలీపాదరుల స్మరణదినము నిన్నును బహు జయప్రదముగ జరుపబడెను. పాతంకాలము మహమ్మదీయులు హిందువులు యీ నగరపుకేసి కాకినాడ ఖిలాఫత్ కీర్తనలు పాడుచు ఉత్సాహముగా పురమందిరమునకు శరీరి. మైదానమున పొరసభ దాక్తురు వుప్పులారి గోపాలకృష్ణ గారధ్యక్షులుగ నుండగ జనప బడెను. మహమ్మదీయులు తమపిల్లలతో విచ్చేసిరి. రాష్ట్రీయ ఖిలాఫత్, కాకినాడ ఖిలాఫత్ సంఘకార్యదర్శులైన బాబాజీ మొహిద్దీన్ బాబా, ము. సలాత్ మెగ్సేస్ సాహెబుగారును తా. కాం. సంఘ కార్యదర్శియగు పాతుపూడి సత్యనారాయణ గారును, శ్రీయుత సుకవిశ్రీ సుబ్బారావు, పులకర్తి భీమలింగ మూర్తి గారు, ఇతరులును పాల్గొనెడివలెనని వారి మిత్రులకును అభివందనముల తీర్మానమును బలపఱచుచు ప్రస్తుత కాలగ్రామ విధానమును ఆచులులొకటై సభిద్ధి జేయవలదనియు, అంగ్ల రాజు వాయవిమానముల వైరా బహుమతులకు చందాలు చేయవలదనియు మొదలగు విషయములగుర్చి మాట్లాడిరి. రాత్రి 9 గంటలకు చక్కగా నలంకారముల చేయబడిన మసీదు నందు ప్రార్థనలు సమపాదయెను.

తెనాలి (ఒక విలేఖరినుండి)

మాపురపాలక సంఘమువారు మునిసిపాలిటీ ప్రెజుడెంట్ కు జరిగించినారు. అయితే యీపదవికి ను-రా-రాశ్రీ సుభి కులసి దానుకాయును చి. యి. బి. యల్ గారు ను-రా-రా-శ్రీ యిటికాల సూర్యవారాయణ రావు పంతులుగారును చాలా ప్రయత్నములు చేసియుండిరి. కాని ఉభయము కుదరకు మానుకొనిరి. అయితే ను-రా-రా-శ్రీ పిల్లలకు అంజనేయము పంటలుగారికియెదురు అభ్యర్థనలైనందున ఏకగ్రీవముగావారి చేయెన్నుకోవడ మైనది. యీయెల్లక్ష 2 సంవత్సరముల కాలము ఆచులులోవుండును, వారు యిదివరకే యీ మునిసిపాలిటీలో ఘనము 12 సంవత్సరములకాలము కానిలరుగా వుండియున్నార. యీ కాలములో సుమారు 10 సంవత్సరములు వై 5 వై రువక గావుండి తక్కిన కాలము ప్రెజుడెంట్ గావుండిరి. వీరు ప్రెజుడెంట్ గావుండు కాలముకు సుమారు 23000-0-0 (యిరుది మూడువేల రూపాయలు) ఋణముతో (పొరంభమైనది. అట్టి ఋణమును ఒక సంవత్సర కాలములో వారు తీర్చుటకు తగిన పాత కాకినాడు కలెక్షనరుగారికి నేటివరకు సుమారు రు 5000-0-0 (అయిదువేలు) రూపాయల నిలవసాముతో వుండిరి. వారు ఋణము తీర్చుటకు యేర్పాటుచేసి సంవత్సర కాలములో గ్రామమునకు తగిన సహాయము చేయుక పోయినను వారు చేసినది ఏమియుండు సత్యమును ప్రహించి యావత్తుమంది సభ్యులు యేర్పాటుగా యెన్నుకొనిరి యిటువంటి వారు యీవరకు లోపలను 5 సం వత్సరముల కాలములో పూర్తిగా తక్షణమి విడిచిపెట్టి 9 వైసంవత్సరముల పాటును చేసెదని వారు తెల విచ్చినారు. ఆ ప్రకారము వారు తీర్చుటకు మా పూర్తి నమ్మకము.

అమరావతి

అదనపు పోలీసుపన్ను రు 795 లు వసూలుచేయుట

పోలీసువారు అమరావతి గ్రామంలో యీక్రింద మద పారిశుధ్య పోలీసు రు 795 లు పన్ను చెరుకుగా జమాయి చేయబడుచున్నాడు. ఈ గ్రామంలోగల 4000 ల జనలకుగాను యీ 16 గుర మూత్రం కాళగ్రామము అయ్యలది గవర్నమెంటు వారు పొందిరి. యీ 16 గుర మూత్రం కాళగ్రామము సంబంధించిన వాళ్ళకోసం రేట్లను వారి అభిప్రాయము కాబోలు. ఈ పదహారుగురిలో 1 మొదలు 7 నెంబరు వారు యిదివరలో 15 ప్రా. 108 రేట్ల క్రింద కేసు చేయబడి ఒక్కొక్కరును 1 కి రు 5000-0-0 లకు జామీను యిచ్చినవారు. అందులకు వాళ్ళో ఆపరేషన్ల అన్ని 8 మొదలు 11 వరకు నెంబరుగల 4 గురు యీ సంఘం ఫీబరరీ నెలలో నిన్ను డబ్బుకు జప్తు చేయించుకున్నందున వాళ్ళో ఆపరేషన్ల అన్ని 12 మొదలు 16 వరకు 5 గురు యిరుదుకు వాళ్ళో ఆపరేషన్ల యిలో తెలియదు. గవర్నమెంటు తెలిసిన స్నేహితులవలన వారికి నపు కర్లకుల మనస్సుల్లవలనో యీ 5 గురు వాళ్ళో ఆపరేషన్ల 16 మందిమీద యీ మొత్తం వ నూలు చేయించుచున్నాడు. నోటీసువల్ల నమనా తెలుసుకుండగ నే వారంటులో పోలీసువారు వసూలు చేయించుచున్నాడు.

1 గొల్లమూడి దాసయ్య	రు 150
2 గొల్లమూడి రామయ్య	రు 50
3 బొర్లపూడి ఆమరయ్య	రు 50
4 పరిమి నంకింపూరపు	రు 50
5 నడింపల్లి పున్నయ్య	రు 30
6 చల్లాది వీరకాళువయ్య	రు 30
7 నంకా ఆక్కింభట్టు	రు 30
8 వజినేపల్లి వెదనబ్రహ్మయ్యం	రు 100
9 వజినేపల్లి పిచ్చయ్య	రు 100
10 నంకా వెదపున్నయ్య	రు 50
11 చింకా లక్ష్మణుడు	రు 25
12 బచ్చి నుబ్బయ్య	రు 35
13 కడియాల వెంకటస్వామి	రు 30
14 నంకా బుచ్చిపున్నయ్య	రు 20
15 జానపాటి వెంకటప్పయ్య	రు 20
16 విజయపూరియన చన్నప్ప	రు 25

మొత్తం 795

హిందీ - తెలుగు

బాలశిక్ష 0-6-0
మొదటి వాచకం 0-6-0

తెలుగు తెలిసినవారికి హిందీ నేర్చుకొనుటకు వీలయిన సులభ శయిలిని వ్రాయబడినవి.

తపాల ఖర్చు ప్రత్యేకము.

ఆంధ్రప్రదేశ్ కార్యాలయము

నెం. 7 తంబు శెట్టివీధి మద్రాసు.

పుల్లెటికురు

(ఒక విలేఖరి)

అక్టోబరు 31:—రాజ్ లో తాలూకా కాలగ్రామ సంఘ మునుండి, రాష్ట్ర, క్రొత్తపేట, ముంగంద ఫిర్కాలు విడదీయ బడెను. ఆమూడు ఫిర్కాల సభ్యులు అక్టోబరు 29 వ తేదీన పల్లెవెలలో సమావేశమై కాలగ్రామ కార్యస్థానమును కొన నీమకు గుండెకొయవలె నున్న పుల్లెటికురులో నుంచుకు తీర్మానించిరి. అయ్యగారి వ్యాప్తి పుల్లెటికురు కాకర్ల సత్య వారాయణ ప్రభుల సోదరులు వీరాసోదరులు మున్నగు లక్ష్మీ పుత్రులు గలరు. వక్రలంక వీరభద్రేశ్వర సున్నరాజు మున్నగు జేసినవలు గలరు. అసహాయోద్యమనకు తలకు స్వరాజ్య నిధి చేరు జెప్పి వేలకొలది రూపము లిచ్చిరి. ఈ సంఘమునకు, దేవులపల్లి మూర్యవారాయణ గోనగుతుల వెంకటేశ్వరగారు సంయుక్త కార్యదర్శులుగా నెన్నుకొనబడిరి. కారాగృహమున నున్న వామన బొమ్మగారు ఆధ్యక్షులుగా నెన్నుకొనబడిరి. ఈ సంఘమునకు చెంది రు 300 లు విలువగల ఖద్దరు దస్త్రములు గలవు.

లాతీయ పాఠశాల.

షా సంఘాధ్యక్షులకు బొమ్మగారి స్వగ్రామమున జాతి యపాఠశాల నెలకొల్పబడెను. ప్రస్తుతము 25 మంది బాలు రున్నాడు. 2 ఉపాధ్యాయులు గలరు. దేశరెట్టి గ్రామము జెళ్ళకుల పొగడకు గురయ్యెడి దీని కాలగ్రామ సంఘము వారు పోషించుటకు ప్రయత్నిములు జరుగుచున్నది. శ్రీయుత పోతాపూడి నరసింహంగారు క్రొత్తపేట డివిజన్ ఆంధ్రయు సంఘానికి దానిని వృద్ధి చేతునని వాదనము చేసినారు.

నేల పాఠశాల

దీనిని పుల్లెటికురులో గాని, వెదపూడిలో గాని నెల కొల్పవలెనని కృషి చేయించుచున్నాడు. పుల్లెటికురులో విజయవల్లములు నేయుచున్నములు 200 ము వెదపూడిలో 100 ము గలవు. పుల్లెటికురులో వాడేవు మారన్నగారు స్వయముగ మగ్గము మీద ఖద్దరు బట్టలను నిపుణతతో నేయుచున్నాడు. దీని యజమాన్యము క్రింద నొక పాఠశాల నెలకొల్పవలెనని కాలగ్రామ సంఘమువారు ప్రయత్నించుచున్నాడు. వైరెండు గ్రామములవారు క్రొత్తగా కృషి చేసినవో అభయము 100 మగ్గము లైనను ఖద్దరు వస్త్రములను నేయునను ప్రయత్నము గలరు.

దీపాభి వసూలు

దీపాభి వసూలు ప్రోగుచేయుటకు యీ గ్రామ యువకులు వెదపూడి వ్యాప్తిపూర్వము అవిడి గ్రామములకు వెళ్లి రు 50 లు సూలు చేసిరి. ఆ సూమ్మ ఆంధ్రప్రదేశ్ కళాశాల కిచ్చుటకు నిశ్చయింపబడింది

గ్రంథాలయము

వెనుక సిగ్రామమున గ్రంథాలయము నెలకొల్పబడెను. ఈవధ్య నే కారణమునో అది కానిరకుండెను. తిరిగి తద్దగ్రంథాలయము ఛిరంజీవి అను మాచనా కావంబునుచున్నది. గ్రంథాలయ భవనమునకు పురాదులు చేయబడెను దానికెదురుగా కళియ, దానిపక్కను నుండవలగు జేనాలయమును ఒక ప్రక్కను, గ్రామదేవతాలయమును, మరొక ప్రక్కను జోరవారి మాధ్యమిక పాఠశాలయమును, గ్రామచారదీయము నెల్ల గ్రామవాస్తవ్యులు క్లెర్క్ లో భవనము పూర్తిచేసి కొనసేవకులంకొందు తెలుగుగా.

ఒక వింత కేసు

అక్టోబరు నెల 29 వ తేదీన పాతంకాలము 5 గంటలు మొదలు 8 గంటలవరకు శ్రీ వ్యాప్తి పుల్లెటికురు సాధరా జమున కెదురుగా నొక వెంటురు గోచరమాయెను. వందలకొలది ప్రజ జూచిరి. వివిధ కాంగులతో జేదీప్రమానముగా నలు వైపుల సంచరించెను. గొప్ప హోరు విపదయెను. అదేదో వాయవిమా నమై యుండనోపు అని నిశ్చయించుకొంటిమి. బహుశః రంప పీకారినగుర్చి ప్రభుత్వమువారిట్లు సంచరించు చున్నారేమో.

శతక కవులచరిత్రము! శ్రీ శతకముల సంపుటములు!!

ఇప్పటికి 4, 5 సంవత్సరముల నుండి శతకముల విషయమై వ్యయప్రయాసలకు పోనై శ్రీయుత వంగూరి సుబ్బారావుగారు 600 శతకముల పేర్లును, 400 శతకములను సంపాదించి, చదివి, విమర్శనములు కొన్ని పత్రకముఖమున వెల్లడించుచున్నారు గదా!

వారికి ఇక్కని శతకము లక్షకము లుండగలవు!

ఇప్పుడు వారి శతకకవులచరిత్రము వ్రాయుట పూర్తియైనది.

10 దినములలో ముద్రణము ముగియును.

వాపున మా పాఠకు లందఱును వసుకడ నున్న శతకములు వ్రాతప్రతులు కాని, ముద్రిత ప్రతులు కాని యేశతకములైన పరిమే పంపినవో, వందనములతో నందుకొని ప్రతి శతకమున గూర్చి వివరములు వ్రాసి ప్రకటించెదము. ఆపరూపశతకములకుఁ బ్రతిఫలము వలంబువారి కిచ్చెదము. వెంటనే పాఠకులు శతకములంటి పాయపడఁ గోరుచున్నాము.

(శతకములతో శతకకర్తల జీవితచరిత్రమును కూడ తెలిసినవారు వ్రాసి పంప వ్రాధితులు.)

ఆంధ్రప్రదేశ్ ఆఫీసు, టపా పెట్టె నెం. 212, మదరాసు.

పీఠ గౌరవకాలమునందీ యాదోపిగులు జేయించుచుండిన నియమ, అందుకల్గి నెట్లు నేలకొలిది కరియొకరాదాయ వస్తువు నీవనియు విత్తాంబులైన వేలినది.

సంయుక్త రాష్ట్ర శాసనసభ

భూస్వాములకును లిబరలులకును భేద మొదవుట

1901వ సం॥పు జులై 1వ తేదీనను నవంబరు 1వ తేదీనను జరిగిన భూసామిని గూర్చి సంయుక్త రాష్ట్ర శాసనసభలో ప్రజ్ఞాపెట్టిన తీర్మానమును గూర్చిన చర్చలో లిబరలులకును భూస్వాములకును భేదాభిప్రాయము కలుగజేసెను. లిబరలుభేదాభిప్రాయమును వేరని వని నిర్ణయించు బడిన కారణము చేల్లు నటుల చేయవలెనని అందుండిన సవాలుగాను భేదాభిప్రాయములను కొన్ని జిల్లాలలో జరిగిన వ్యాజ్యముల సంఖ్యను పోల్చుటచే యాభిప్రాయమును బట్టి నిర్ణయించుట నుపయోగము చేయుటకు వీలుకలుగునని భావించిన పంపుటకు సర్ బుడావిత్ పోర్టుగా రభ్యంతరము పెట్టలేదు. కాని వ్యాజ్యముల విషయమై సవాలుగాను నూచించిన వాదములను ఖండించుట అధిక సంఖ్యల భూస్వాములు ప్రతిపాదించిన కమిటీ తేముట కభ్యంతరము లేదనియు పట్టిరి. పండిత స్వామయ్యసాధ కంజ్రాగారును లిబరలు పక్షమునను బిల్లు రైతులకు నష్టము కలుగజేయుననియు, రైతుల కార్జుకు నిలుకడ యుండనేరదనియు వాదించి బిల్లును వెల్లెట్ కమిటీకి పంపినవాడని వాదించిరి. బిల్లు వెల్లెట్ కమిటీకి పంపు విషయమున 87 గురు అనుకూలముగను, 26 గురు ప్రతిపాదముగను సమ్మతుల నొసగిరి. మంత్రిలు వోట్లరెయిలేదు. సర్ పోర్టరుగారును, 10 మంది అధికార సంఖ్యలను ప్రతిపాదముగ సమ్మతుల నొసగిరి. మహమ్మదాబాద్ రాజాగారును 4 గురు ప్రతిపాదముగ అనుకూలముగ సమ్మతుల నొసగిరి.

మొట్టిపాపాశాస్త్రియైన "పియూ ఎక్" అనువిషయమునుగూర్చి చర్చ తిరిగి జరుపబడినది. పియూఎక్ చాక్కు సంగీతరంగదగదని తెచ్చిన తీర్మానమునకు 84 గురు ప్రతిపాదముగను, 21 మంది అనుకూలముగను మొట్టిపాపాశాస్త్రియొద్దను.

గౌ. మహమ్మదాబాదు రాజాగారు ప్రభుత్వమువారు చర్చలో దిగుట కిష్టములేదన్నను ఒక ప్రత్యేకముగా ప్రభుత్వము కలిగించుట కంగీకరింప రియ్యి పియూఎక్ చాక్కు మొట్టిపాపా లకు మతిము సమరించి లభించుననియు వాదించిరి. సవరణ కనుకూలముగ అధికార సంఖ్యలను, మొట్టిపాపాశాస్త్రియొద్దను 7 గురు మహమ్మదాబాదు రాజాగారు సమ్మతుల నొసగిరి.

మొట్టిపాపాశాస్త్రియొద్దను పరిశీలన పూర్తయిన వారికెల్ల వోట్లను అధికారము నీయదగునని సంయుక్త రాష్ట్రముల మ్యునిసిపాలిటీ బిల్లునకు సవరణ యుపపాదించబడినది. స్థానిక స్వపరిపాలన కా ఖాతుంత్రియ్యుని నీ పల్ పన్ను చెల్లింపుట యే వోట్లను అధికారము సగుటకు వర్తింపజేయదగిన నియమము పనియు, విద్యాపాండిత్యము కాదనియు వాదించిరి. 5 గురు అధిక సంఖ్యలను వోట్లతో తీర్మానము నిరాకరింపబడినది. కడచిన 12 మాసములలోపల స్వేచ్ఛలు లా ప్రకారము తీర్చింపబడినవారికి ఎన్నికల విషయమున నిష్పేక్షము తొలగింప బడవలె నను పండితస్వామయ్యసాధకంజ్రాగారు సవరణను మంత్రి యంగీకరించెను.

బర్మాప్రభుత్వ ప్రకటన

లంచముతీయు ఉద్యోగుల విషయము

రంగును, నవంబరు 2:—ప్రభుత్వోద్యోగుల లంచములు దీయుట పీడించి సామ్యులాగుట, ఇంకను నీచపురుషులకు లా బడుచున్నారని విషయముల పట్టి, పంజాబు ప్రభుత్వ విచారణ సంఘముచేదికయందు తెలుపబడిన పరిస్థితులకు అనువర్తించుచున్న నని బర్మా ప్రభుత్వమువారు ప్రకటించిరి. కొందరి జోజులకిందట సమావేశమున కమిషనరుల సభయందు లంచ కేసు లింతకుముందుకన్న ప్రభుత్వము తక్కువగానుండెననియు ఉన్న కొందరి కేసులలో తీవ్రచర్య బూనవలయుననియు తీర్మానింపబడి యుండెను. వారు లంచము లిచ్చి తీసుకొనెద నాపు ద్వితీయ కమిటీసలహా ప్రభుత్వమువారు రాలొచించినద మని ను అందులకు ప్రజలు సాయపడవలయు ననియు తెలియజేసిరి.

రెండవకింగ్సు ఒక కాకుల్ దెసమొట్టు భవానము లూటిచేయవలయునను కుట్రలు బయల్పడి వ్యర్థమైన కని కొంత మంది నైసికులు తెలిసిరి.

ఉత్తర బెంగాలు వరదలు

సహాయక సంఘముల కృషి.

కలకత్తా, నవంబరు 2:—ఉత్తర బెంగాలునందు వరదలచే బాధపడుచున్న వారలకు సహాయసంఘములు బాగుగ సహాయము చేయుచున్న యవి. మధ్యసహాయకసంఘములకు 25 లక్షలరూపాయలు మొత్తము చందాలు మూలమున, బిత్తుపు వసూలు 10,000 రూపాయలను చేరినది. శ్రీ సంగమనాథు బాధితులగు శ్రీలక్ష్మణు శిశువులకును చాల సహాయము చేయుచున్నది. ఇంతియగాక శ్రీసంగమనాథు బెంగాళ శ్రీలక్ష్మణు శ్రీ సర యువతీమణులను, భాటియా శ్రీలక్ష్మణు మూడు సంఘములుగా విభజించబడి సహాయము కొలుకు మూడుస్థలములకు పంపియున్నది. గౌరవకార్యదర్శిగారు 5 మంది వ్యవస్థాపకసభలతోకూడి 41 గ్రామములలో మరీయొక సంఘ మేర్పాటుప బయలుదేలుచున్నారు. శ్రీసంగమనాథు ప్రభుత్వ శిక్షణయందిన వారు ననేక మంది సభ్యులుగా నున్నారు. వీరు అనేక స్థలముల వెలకొల్పబడు చికిత్సాలయములలో ప్రవేశించి సేవచేయుదురు. ఈసంఘములో మేమును సాగుపట్టణవాసిన లైన ముగ్గురు పూర్వచారకులగు బ్రాహ్మణశ్రీలక్ష్మణు వేరి దుభూతు కుటీరురాలైన యొకవిశితువును కలసి పనిచేయుట గమనింపదగిన ముఖ్యవిషయము.

దుకాణములు మూయుట

మ్యునిసిపాలిటీవారి చాలాకూచాలను పడగొట్టింపన మూలములలో హిందువులు దుకాణములను మూసివేసిరి.

విన్నెంటు వఫీగార్లు

సర్ విలియంస్సెంటు, సర్ మహమ్మదు వఫీగార్లు క్వరలో సహాయకు లైతరు.

వృద్ధుడు యువకు డగుట

కోతుల మాంసపిండముల నువయోగించుట

డాక్టరు శర్మకర్నాపుగారు కోతుల మాంసపిండములను రక్తగ్రంథులను నునువృద్ధులకును ఇచ్చి ముసలివారిని వయసు వారిచేయునభ్యుత్థినికనిపెట్టివారి. ప్యారిసెనందువక్తానించుచు తాను చికిత్సనతిపినవిధమును వివరించు చిత్రపటములను చూపిరి. తన చికిత్సకల్ల వారల యువకుడైన ఎవరిను లిజుర్లుగాని సభ్యులకు చూపిరి. వీరినేత్రములను చిర్రమును వెల్లడుకలను అచ్చట నున్నవైద్యులందరు చక్కగ పరీక్షించి అతడు యువకుని అనిచూపిరి. ఇంతియగాక యువకుని తీర్మానించెను.

రెండు సంవత్సరముల క్రితము ఎవరిను లిజుర్లుగాని ముసలివాడై ఉత్సాహము లేక కండ్లు కాగుగ కనుపడక చేతికర్ర ఆధారములతో జీవయాత్ర గడపుచుండెను. వీరివయసు 74 సంవత్సరములు. వీరు 80 సంవత్సరములు ఇండియాను దుండెరి. ప్రస్తుతము వీరు చక్కని ఆరోగ్యము గలిగియున్నారు. ఈ చికిత్సకల్ల వీరి ఆంగ దాగ్యము బుద్ధి కుశలత, నరములపటిష్ఠతను వృద్ధిపొందినది. ఒక గిట్కపారిస ముకలివాడు వరల యువకుడై అన్ని సౌఖ్యముల సమర్థవంత సమర్థుడై యున్నాడు. అని డాక్టరు ప్రకంచి సర్వస్వ కాతేజిలో ఉపన్యసించిరి.

చీనా వ్రక్షంగుల సమ్మె.

కొన్నివారములుగా జరుగుచుండిన చీనావ్రక్షంగుల సమ్మె అంతరించినది. అధికారులు దినమున కెనిమిదిపంటల వడ్ల తునకే యొక్కికొనిరి.

గవర్నరుగారు.

రంది, నవంబరు 2:—గవర్నరు వీలరుగారును, వారి సతీ మణియు, రందినుండి పొట్నాకు నేడు బయలుదేరిరి.

చిత్త మకరధ్వజ

(దైవజ్య రత్నావళి 920 పుట)

ఇది యువరాజ్యవంశములలో మిక్కిలి ప్రసిద్ధిచెందియున్నది. ఇందు కుద్ధిచేసిన రథము, బంగారము, కత్తి, కప్ప, బిల్వంను మొదలగు వివిధముల దేవతలను చేయుచున్నది. దై గ్రంథములలోని యోగము ప్రకారము విష్ణుమూల మాత తామర చేయుచుండియున్నది.

కొన్ని స్వచ్ఛానరవిహారానికి అనువీధిపథ్యతే. మేధావంతులు కాంధిజనము. కామోద్దీపకస్వప్నహారా. జాగ్గి, అయ్యుర్దామము వృద్ధిచేయును. కేరీరమునకు కాంధినియ్యను. పామ్యూ ధానుపుష్పి తేనీ గానాద్దీపకము. తియ్యము. అతిమాత్రము, తియ్య, ముఖగోళములు, మొదలగు ధాతుతీయకరములగు వ్యాధులలో పామ్యూ నువ కామయోగించువిధానము మందులో బంపబడును. తెల 25 మాత్రలు రూ 10.00

ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రపతి (లిమి.ఎ.డి) వసూలైన మూలధనము: 1,12,925.

డాక్టరు ఆచంట లక్ష్మీపతి బి. యే., ఎమ్. బి. సి. యమ్. గారిచే స్థాపించబడినది.

19 వార్షికరేండు మాంతుకోరు, ముద్రాము. నిర్వహణము యాచార్యులచేత కాశ్మీరీయవంశములకు పుట్టినిల్లు. రాష్ట్రములలో ఉపయోగముగా పరిపాలనము.

సాంప్రదించుటల వలనను, ఇతరులుకూడ ఇదేమోస్తరుగా చేయుచుండుట వలనను మోసపోవును.

క్రితాంశము:— (1) 149, హైదరాబాద్ తిరుపతి క్షేత్ర ముద్రాను, (2) హైదరాబాద్, తిరుపతి, (3) 402, టంకళాలవీధి, ముద్రాను. (4) 2, బజారు రోడ్డు, రాయపేట-ముద్రాను.

మద్రాసు ట్యూటోరియల్ కళాశాల

నెం. 84, ఆర్ట్స్ నియన్ వీధి, జార్జ్ టౌను, మద్రాసు.

గడచిన సెప్టెంబరుమాసములో జరిగిన పరీక్షల ఫలితము

వెస్టివారి సంఖ్య	బి. ఏ.	కడతేరినవారి సంఖ్య
21		16
64	ఇంటర్మీడియేట్	42

మా కళాశాలలో లాజిక్ తరగతి ప్రత్యేక ప్రశంసార్హము. కేమ్ బ్రిడ్జి సీనియర్ సెక్షన్ మంపిసిలితో నున్నది. శ్రీ విద్యార్థినిలుకూడ చేర్చుకొనబడుదురు. ఇంటర్ మీడ్యుమ బి. ఏ. తరగతుల విద్యార్థులు ఆంగ్ల భాషలో తరఫీతు చేయబడుదురు. ప్రాప్తైక్తను కావలసినవారు ఒక అణాబిల్లు ఈ దిగువచిరునామాకు పంపవలెను.

M. K. RANGACHARY, Secretary.

తమిళరాష్ట్రీయమహాసభ

నేటిదినము తిరువూరులో సమావేశ మగుట

సన్మానసభాధ్యక్షుని స్వాగతోపన్యాసము

[తమిళరాష్ట్రీయ మహాసభ సన్మానసభాధ్యక్షుని లగు పి.డి. ఆచార్యుని స్వాగతోపన్యాసమును నీక్రింద ప్రకటించుచున్నాము.]

కాంగ్రెసు ఆశయములు

‘మహాత్ముడు చెప్పినట్లుగా’ మహాత్ముని నిర్బంధానంతరము ఆసమావేశము కాంచినది. మహాత్ముని నిర్బంధానంతరము ఆసమావేశమును సంపూర్ణముగ వర్ణించినది అని కొందరు ప్రశ్నించుచున్నారు. ఇట్టి సందేహములు కాంగ్రెసు భగ్యుత్వాత్ములను చక్కగ గ్రహించలేదని చెప్పవచ్చును. శేషము రాజకీయ భవిష్యత్తుకొరకు కాంగ్రెసు కార్యక్రమము నిర్ణయించబడలేదు. సర్వము భర్తృత్వము ఆధారముగ గ్రహించి భారతదేశము పాశ్చాత్య ఆధిపుష్కర్మములకొరకు ఈ కార్యక్రమము ఏర్పరుపబడినది. సర్వము ప్రేమ అనగా రాక్షసియము ద్వేషము లేకుండగలయు నటులయే ఆసమావేశమునందలి ప్రతికూలములు. గాంధీమహాత్ముడు ప్రకటించిన అహింసా ప్రకటన అత్యంత స్వరాజ్యము పొంద అర్హమాయని నిర్ణయించుటకు కొన్ని పరతులను మహాత్ముడు నిర్ణయించెను. ఈవరకు యందు మనము కృతార్థత కాంచలేదు. మహాత్ముని దీక్షను అహింసా ప్రకటనను మనము ప్రాముఖ్యము నియోజింప. సంకల్పము, ఆశ, ద్వేషము, అహింస, మనవింశన కడలలేదు. కాంగ్రెసు కార్యక్రమమును సంపూర్ణముగ కొనసాగించిన గాంధీ అత్యంత భగ్యుత్వము పాత్రయొక్క కరుణలను సర్వము భర్తృత్వము ప్రేమ అహింస కార్యము మున్నగు భర్తృత్వములను గాని పాత్రయొక్క రాజ్యము జరుగజాలదు.

నిర్మాణ కార్యక్రమము

ప్రజాహితమున ఉన్న రాజకీయమునక భారతీయులకృష్టిని ఆకర్షించుటకు భాగము, భాధానభవము, ఆర్థికపరిశోధనము అవసరము. ఇందులకు గాంధీ మహాత్ముడు బోధించిన నిర్మాణ కార్యక్రమమును తయారుచేసిరి. ఆర్థిక సాంఘిక నైతిక విషయములందు శ్రేయస్కరము నీవదేశమున దున్నది. సుక్రమంత్రము ఈ నైత్యమును తొలగించుటయు నను ఉద్దేశముతో మహాత్ముడు నిర్మాణ కార్యక్రమమును నిర్ణయించెను. ఆర్థిక దారిద్ర్యము, సాంఘిక విభేదములకల్ల దేశమునందు దుఃఖము ద్వేషము పెరుగునంతకాలము మనము స్వరాజ్యము పొంద అర్హము కాదు. ఇందులకు ప్రతిరోజు బాద్మోరీ కార్యక్రమము.

అసహాయోద్యమము

ప్రభుత్వమువారికి తోడ్పడుటకల్లనే మన కిదాస్య మేర్పడినదనియు, మనమోక్షమును మనప్రయత్నములవై ఆధార పడియుండునని ఈ ఉద్యమముకల్ల ప్రజలు కొంతమంది తెలిసికొన గలిగిరి. ఇట్టి ప్రయత్నములందు ఇతరుల సహాయ ముపేక్షించుట యుక్తము కాదు. మనభర్తృత్వములను మనమే నెరవేర్చుకొనవలెను. కాననభర్తృత్వము ప్రవేశించిన నిర్మాణ కార్యక్రమమును త్వరలో కొనసాగించవచ్చు ననియు కాననభర్తృత్వమునంద అసహాయోద్యమము ప్రారంభించవచ్చు ననియు కొందరు తలచుచున్నారు. కాననభర్తృత్వ పటాభివృద్ధి నాది భ్రమ పడి కొందరు ఇట్లు మాట్లాడుచున్నారు. కాననభర్తృత్వములను కలుగులాభముకల్ల ప్రజలస్వయంత్రైవై ఆధారపడి నిర్మాణ కార్యక్రమమును కొనసాగించుటచే కలుగులాభము ఎన్నియో చిట్లు ఆధికముగ నుండును.

రాజకీయము

నిర్మాణ కార్యక్రమమును సంపూర్ణముగ కొనసాగించిన ప్రజలు అహింసా ప్రకటనను బాగుగ గ్రహించగలరు. మనోవాక్యాధికారములగు అహింసా ప్రకటనలను నిర్ణయించుట యునని గాంధీమహాత్ముడు ఆనవలను బోధించుచుండెను. ఈ ప్రకటన ప్రాముఖ్యముగ తమిళవాదమును వ్యాపింపజేసి యున్నది. ఈ అహింసా ప్రకటన తాత్కాలిక రాజకీయసాధనమని కాంగ్రెసు నాయకులలో కూడ కొందరు తలచుచున్నారు. ఈ దేశమునకు అహింసా ప్రకటన ప్రోత్సహించు. ప్రచురణముగ ప్రజలయొక దిభిషణములు వ్యాపించుచున్నవి.

ప్రభుత్వ నిర్ణయము

మహాత్మునియందు ప్రభుత్వమువారు నిర్బంధవిధానము ప్రయోగించినపుడు ప్రజలు భయపడలేదు. ప్రజలు నిష్ఠాశ్రయములై వాదల నవభవించుటకు సంసిద్ధులై యుండిరి. వాసుదేవాయత గారు అశ్రీంచిన అహింసా ప్రకటన ప్రజలకు అత్యంత నుండి సంతోషాత్ములకు ఉత్సాహజనకముగ నుండునని నమ్ముచున్నారు. పంజాబునందు ఆకాలము అహింసా ప్రకటన మనస్థితియందు ప్రకటించుచున్న నిరుపమానముగ ప్రభుత్వమును, అహింసా ప్రకటన అవధానముగ్రహించి అను సందేహమును చెదరగొట్టి నూతనోత్సాహమును వ్యాపింపజేయు చున్నది. సాంఘిక భేదము లధికముగ నున్న నీదక్షిణ దేశమునందు కూడ ఇట్టి పట్టుదల వ్యాపించు నని నమ్ముచున్నాను.

ఇతర రాజకీయ కర్మములు

వైద నూదించిన విభజన సాంఘిక ఆర్థిక పుష్కర్మము, శ్రేయ మహాజనసభ ముఖ్యోద్దేశము. సాంఘిక భేదములను తొలగించి ఎల్లరు స్వయంత్రైవై నాధారపడియుండగలయునను ఉద్దేశముతో నిర్మాణ కార్యక్రమ మున్నది. ఇట్టి పరిస్థితులలో నిర్మాణ కార్యక్రమమునందలి ముఖ్యమూలములగు అహింసా భర్తృత్వము అంగీకరించువారందరు యాచారీయోద్యమమునందు చేరుకల్ల ప్రయత్నించుట కాంగ్రెసు సభ్యుల భగ్యము దక్షిణ దేశమునందు ప్రభుత్వముకల్ల అసహాయోద్యమము జరుపుట స్వల్పముగ నేయున్నదిగాని, దేశములలో వివిధసంఘములవారికి పరస్పరము అసహాయక ప్రయత్నము నున్నది. వాటియందల పుష్కర్మము ప్రభుత్వములందు ఇతర రాజకీయ కర్మముల నాయకులచేత కావలయును. అన్ని రాజకీయ కర్మములకు కలిసి పనిచేయుటకు వీలగునట్లు చేయవలెను. ఇదినుల సభ్యులను నేను ఆభిప్రాయ పడుచున్నాను. నిర్మాణ కార్యక్రమము ఆమోదించబడగానే ఇట్టి ముఖ్యమూలములను గాంధీమహాత్ముని ప్రశంసించి కార్యక్రమమును పొగడిరి. దేశము చేయవలయునను ఉత్సాహముతో పలువురు యాచారీ సభ్యుల విచ్చేసియున్నారు. (బాహ్యజేతరసమన్వయ కార్యముల సమన్వయ నిర్మాణముల సమన్వయ పరిష్కారించుటకై అందరినీ కలిసి గట్టిపడుతున్నాము చేయుట ఆవసరము.

రాజకీయము

నిర్మాణ కార్యక్రమమునందలి ప్రతిఅంశము భర్తృత్వము అహింసా సూత్రములవై ఆధారపడియున్నది. రాజకీయ గురించి మాట్లాడునపుడు రాజులు ఆర్థిక విషయ వివరించుట యుక్తము కాదు.

ఆర్థికాశ్రయ మనదవలెను నందలి విభేదములను పాటించుట ఆర్థిక దృక్పథమునంద సాంఘిక నైతిక మూలములను నిర్ణయించ సాధ్యము కాదు. మానవైక్యము నందు సాంఘిక నైతికములకు అపారముగ విలక్షణ ఆర్థికాశ్రయమునందు కీర్తితమై యున్నది. కృష్ణసాయమే దీక్షోపాధిగ గల లక్ష్యముల కొరకు పాదుల తమ విరామ సమయములందు నూలుకడకు భర్తృత్వము గ్రహించి తమకు కావలసిన గట్టులను తామే తయారుచేసికొనిన దేశము. ఈ ఆర్థికముగ కలుగులాభము ఆర్థికముగ నుండగలదు. మనవిలక్షణము నూలుకడకు యాచారీయములను స్థాపించిన ఇంతలాభము కలుగదు. రాజకీయ విభేదములకు కలుగు ఆర్థికలాభములతో పాటు సాంఘికముగ నైతికముగ కలుగులాభములను గమనించిన రాజులు విలువ అమూల్యమని అంగీకరింపవలెను.

సామ్యత్వభావము నాగరికత వ్యాపించుటచే మనప్రాచీన గ్రామజీవనపద్ధతులు అంతరించుచున్నవి. సామ్యత్వ వ్యాపార పద్ధతులనుకూడ మన ముపయోగించు చున్నాము. ప్రస్తుతము ప్రతిపక్షపునకు వల నిర్ణయించి యున్నాము. వల నిర్ణయించబడని కమిషన్ సూచించుట కెననువీలలేదు. పూర్వము అవసరము నకును వస్త్రములకును దిగిగ్రామము వారు ఇతరులవై ఆధార పడి యుండలేదు. భోగ్య పదార్థములు అరుదుగ నుండెను కొంతమంది స్వల్పముగ నుండెను. గ్రామము

నందు ప్రతిపక్షపునకు నిర్మాణమై యుండెడిది. వర్షము వసినను కురవకుండెడినను కుఖమైనను కుఖమైనను, లాభమైనను నష్టమైనను గ్రామము లందరు అనుభవించు చుండెడి వారు ఆపృథు మానవులకు మానవులకృష్టిని పదార్థములకును వల నిర్ణయమై యుండెడి వారి మత విషయము లందును సాంఘిక విషయము లందును ఆచారమువారికిని ఆసంఘమువారికిని సంపూర్ణ సామ్యత్వముండెను. వారి గ్రామ జీవనము వారు చేయవలసిన పనులు నిర్ణయమై యుండెడిది. ఎల్లరు సంతృప్తులై యుండెడివారు. పట్టణములు పెరిగిపోవుటచేతను, వాణిజ్యలాభముకొరకు దోపిడి ప్రారంభ మగుటచేతను, ప్రభుత్వవిధానములను మన ప్రాచీన గ్రామ జీవనవిధానము నశించుచున్నది.

స్వదేశీ

ఇద్దరు ఉత్పత్తి వ్యాపార సరణిని జరుగగలయునని కొందరు ప్రశ్నించుచున్నారు. ఇట్లు చేయుటచే మిల్లులనుదుర్లభ చేసి దలను దోపిడి చేసి భవము కేంద్రకరించుట యగును. ప్రతి గ్రామమువారు తమకు వలసిన గట్టులను తయారు చేసికొనిన గాని ప్రాత పద్ధతులు స్థాపించ బడవు. స్వయంగా పాతములు ఉద్ద రత్పత్తి గడంగవలెను. కాంగ్రెసువారు సహాయ పడవచ్చు. గ్రామస్వరాజ్యము సంపూర్ణముగ నెరవేర గలది. (గ్రామస్వరాజ్యముల నన్నిటిని పరిష్కరించుటకు గ్రామస్వరాజ్యముల స్థాపించవలెను. ఆ గ్రామమునకు కావలసిన వస్త్రములను వారే తయారు చేసికొనవలెను. ప్రతిపక్షపునకు ప్రతిపక్షములలో ప్రతి పక్షములవారును సంపూర్ణముగ ప్రతిపక్షపునకు ప్రతిపక్షములలో ప్రతిపక్షములవారును పరిష్కరించవలెను. పంచాయితీ వారు యాచారీయము చేయవలెను. గ్రామమునకు కావలసిన సరకులను మిగిలిన ఇద్దరు నరులను ఇతర ప్రదేశములకు తంపువలెను. పంచాయితీ సంఘమువారి తగువిధముల చేయవలెను. ఇట్లే తాలూకా జిల్లా రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సంఘములవారు ఉద్ద రత్పత్తి కలు ప్రయత్నముల గావించు చుండవలెను. ఎచ్చటనైనను ఉద్ద రత్పత్తి విషయమై భవసహాయ ములకు టకు ఎగరెనను అంగీకరించిన కాంగ్రెసువారు కల్లి ఉద్ద రత్పత్తి నిర్మింపేటు తిచ్చుట ప్రచారమునంపుల మున్నగు పనులను కాంగ్రెసు సంఘములు చేయుచుండవలెను. కాంగ్రెసువారిచే స్థాపించుట ప్రతిపక్షపునకు పాతకాలములను పడకుట నేయుట నిష్కలభముగ విద్యాభ్యుత్సాహము నేర్పవలెను.

మహాత్ముని సందేశము

నిర్మాణ కార్యక్రమమునందు ఉద్ద రత్పత్తి ముఖ్యోద్దేశము. సాంఘిక ఆర్థిక నైతిక పుష్కర్మములను ఉద్ద రత్పత్తి ప్రయత్నములను. మహాత్ముడు కార్యక్రమమును పోవుచు ఏకపక్షాత్మకముగ ‘ఉద్ద రత్పత్తి’ శంకేతము నొసగెను. నూలు వడకులయు ననియు ఉద్ద రత్పత్తి భరించవలయునని వాడుతలను నొసగిరి.

శ్రీ గులందరు మహాత్ముడు మహాత్ముని ఉద్ద రత్పత్తి భరించుచున్నానిను. మహాత్ముడు తెలిసిన వారు కార్యక్రమము నందున్నను మిగుల సంతోషించెను. చెరసాలనుండి మహాత్ముని విడుదల చేయుటకు ఉద్ద రత్పత్తి సాధనము. ఉద్ద రత్పత్తి మును కొనసాగించిన నిర్మాణ కార్యక్రమము కొనసాగించిన వారి మయ్యెను. ఇచ్చట గాంధీమహాత్ముని పలకేతము సాధించె మియెనుట గోచరించుచున్నది. మహాత్ముడు ఎరవాడ కార్యక్రమమునందు వడికిన నూలు ఇచ్చట ప్రదర్శింపబడి యున్నది. దానిని మీరు చూచి ఉద్ద రత్పత్తి సందేశమును స్వయముగ గ్రహించగలరు.

ఉద్ద రత్పత్తి

ఈజిల్లాయందు ఉద్ద రత్పత్తి చేయుటకు చక్కని సాకరములున్నవి. కొన్ని సాకరములను మౌతిమే సద్వినియోగ మొనర్చినాము. అన్ని జిల్లాలయందును ఉద్ద రత్పత్తి కే కాంగ్రెసు వారు తగు విధములు చేయవలెను.

కృషివ్యయము

బాద్మోరీ కార్యక్రమమునే నేను నమ్ముచున్నాను. ఈ కార్యక్రమము మనభర్తృత్వములను తొలగించును, ప్రాచీన అస్పృశ్యత్వమున్నగు విషయములగుంచి నేను ఆధికముగ చెప్పలేదు. నిర్మాణ కార్యక్రమము కొనసాగించిన యాచారీయములన్నియు తమంతకు అవియే పరిష్కారముగని ఆభిప్రాయపడుచున్నారు. నిర్మాణ కార్యక్రమము కొనసాగించిన ప్రజలు భాధానభవమునకు సంసిద్ధులై యున్న గాని కాననోద్యమము ప్రయత్నములను ప్రారంభించుటకు వీలండదు. కృషి కాననోద్యమమున

అంతకుముందు ముప్పై కానిస్టేబులును ఇతరు నిర్వాహకార్థిగ్ర
హులు సంఖ్యనుగి కొంచెం పెట్టి తరచుచును.

ముగింపు

జాతీయోద్యమశాంతియు చెప్పుమాటలనే చేసిదిను
చెప్పివాడు. నేను వర్తకసంఘమునకు చేరినవాడిను. నేను కా
క్రమవిధియనులను సంపూర్ణముగా అచరణయిం దుంచలేను.
అయినను సన్మానసంఘమువారి పత్తును న ముట్లొడుచున్నాను.
స్వరాజ్యముపొందుటకు మనము తోలుచున్నాము. సామాన్య
స్వరాజ్యము కాదు. మానవాభ్యుదయమునకు సహకారమును స్వరా
జ్యమును స్థాపింపబడుచున్నందుచున్నాము. ఇదియే మన కవ్యయము,
భౌతికాత్మలేని స్వరాజ్యము మాకక్కరలేదు. ఇంగ్లాండుయ
తయారుచేయబడిన స్వరాజ్యము మన కక్కరలేదు. మన కొక
జాతీయ ఆర్థిక లక్ష్యము. జాతీయ విజ్ఞాన
ము గలదు. జాతీయనాగరికత గలదు. మనకు జాతీయతతో
నిండియుండు స్వరాజ్యము కావలెను. విజయ సంరంధమును
ప్రాచీనించి యున్నాము. విదేశీవిద్య విదేశీభాష
విదేశీశస్త్రములు, విదేశీ పద్ధతులు, విదేశీవ్యవస్థలు,
విదేశీసైనికులు విదేశీవర్తకపద్ధతులు లేకున్న, ఈదేశము వృద్ధి
చుందనియు తీవ్రించునయి కొందరు చెప్పుచున్నారు మాకు
కొందరు కూడ యీవాదమును ఇంచుకతంగీకరించి చున్నారు
బ్రిటిషురాజ్యత్యక్తి మోమాటములే కలదు అభిప్రాయములను
స్పష్టముగా ప్రకటించుచున్నను ఇట్లుకొందరు అభి
ప్రాయపడుట అశ్చర్యముగనున్నది. మనము అనవించుకొని
యున్న యాభావదాస్యము తొలగిమన మోక్షమును మనము
సంపాదించుకొన గలందులకు ఈ గళంతుడు మనకు
వైరముజ్ఞానము ఇచ్చుగాతరాని ప్రార్థించుచున్నాము.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು

శ్రీయుత ఆవటపల్లి నా కాయణరావుగారు

రెండునాళ్లలో నుపాధ్యాయులుగా పున్న శ్రీయుర
 జుటలపల్లె నారాయణరావుగారు బర్మా కాపనసభలో సభ్య
 త్వమునకు ప్రయత్నించు చున్నారు. శ్రీయుర వొమ్మటి
 వెంకటస్వామిగారును శ్రీయుర కర్రి చినవేంకటరెడ్డి గారును
 రెండునాళ్ల మునిసిపలం సభ్యత్వములకు ప్రయత్నించుచున్నారని
 రెండునాళ్ల కెలుగు పత్రికలో చికటింపబడినది.

భారతదేశపు హైకమీషనరు చదువి

ప్రస్తుతమున యోగింపబడుట
హైకవిమనసుగా కార్యదర్శి యగు డబ్ల్యు. కే.
ఫోక్ బి సి డాన్ గారు చ్యులినోడివ నరేంద్రుడు మేయరు
గారి పూజా హైకవిమనసుగా ప్రస్తుతము వని చేయటము
నిశ్చయింపబడిరి.

విద్యార్థి: ఇది ఖచ్చితమైనదిగా ఉంది. ఇది సరైనదిగా ఉంది.

భాగ్యం : పుణ్య విద్యా శాస్త్ర కళల కరుణయు నా
కుడుచిన స్వామి సహాయముననే ధీమా వారి లుండి కావే, నర్
సాక్షాత్తుకొంటే మను, అంతే ధీమతి నర సాక్షాత్తుకొంటే. దాక్టర్
కార్, యూపిఎస్ ఇందుగానున్న సత్యలుగా విశ్వమించబడి.

స్థానిక వార్తలు

చెన్నపురి ఆయుర్వేదకళాశాల:— 1990

ధర్మములు సహాయమునకై నిజమైన పంపుకొనగా, కోయింప
తూరుపురపాఠశాలసంఘమువారు దయాపూర్వకముగా రు. 100లు
కలకాలాసహాయమునకై యొసంగిరి.

పానుగల్లు రాజుగారు:— గౌ. పానుగల్లురాజు
గారు రేవు-పై బెంబూలు వ్యాసంబనునను ప్రయాణమై
6 వ తేదీ ఉదయం వెలుూరు చేరెదరు. వెలుూరులో కాస్తపా
లికున్న వనందు సర్ మహమ్మదు వాటిబిల్లాగారి ఛాయాశకు
మాను ఒకారం పరచెదరు. 6, 7 వ తేదీలయందు జరుగు సాంక
స్కరిపాలన పాఠముల మహాసభను చూచుకొని 8 వ తేదీ
ఉదయం 6 1/2 గంటలకు చెన్నపురికి విచ్చేరెదరు.

గవర్నరుగారి పర్యటనము.

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ।

గవర్నరు సంవత్సరము 1922 తా. 19 వేదము
పురిమంబి బయలుతేరి 20 లేదీ ఉరిదయము పెంచుకొని
చేయదు. కాబట్టి ఆతిథులుగా 20 వేదీ క్రితేపు
లను మహారాజాగారి ప్రతిభను గవర్నరుగారు బహిరంగము
చెదరు- గవర్నరుగవత్సరి రాజాగారి 50,000 వ్యయమున
కట్టించిన క్లీను ఎం.ఎస్. ఆస్పత్రిని దేలచెదరు 21 లేదీ గూ
డూను బండిలో బయలుదేరి ఇరువురు 22 లేదీ కురియించు ఆ
హైస్కూలు నూతన సౌధమును గోడు ఆస్పత్రియ బహిరంగ
ముచెదరు.

విశాఖజిల్లానుండి పురపాలక స్థానిక సంఘములచే స్వాగత మంది, నూతన ఆస్పత్రి, వార్డులు భూముల బహిరంగ కళా చదవ. 28 వ తారీఖున పురణమయిన సాంప్రదిమందుల సందర్శనమిచ్చారు. ఆంధ్ర ప్రదేశ్ గవర్నరు సంతకము చేసిన 28 వ తేదీన వధాన్య రాజీ గారి విందును స్వీకరించుకున్నారు. 29 వ తేదీన బొమ్మిలి శ్రీరామ గారి అతిథులుగా ఉన్నారు. మహారాష్ట్ర పాఠశాలను గల ద్వారా సమీక్షించి బహిరంగ కళా చదవ. 25 వ తేదీన జడ్డెకామిడి గోన్నయ దంపతులు పోవుదురు. రాజా గారికి కొన్ని సార్లు రాజా అనువంక పౌరసభలో వచ్చుచుండ మిచ్చారు. 27 వ తేదీన వారు బళ్లెంపురమునకు పోవుదురు 28 తేదీ రమావళి కొండకు వెంటబయటి వెళ్ళి 29 తేదీయు చిత్రపూరము జేయుదురు. తరువాతి రంభా కేసి 30 వ తేదీన వారు చిట్టానరన్న సందర్శించుకున్నారు. వైవిధ్యములైన అన్ని పట్టణములందు పురపాలక సంఘములను, స్థానిక పరిపాలనా సంఘములను వారికి స్వాగతము లిచ్చును.

వజీరుస్థానమున గజవిడలు

అక్టోబరు 26-న తేదీని క్రమవర్గమునకు జరిగిన జిల్లాలో
ఫేలో పక్షము వారు కోట్నాయగడ్డ కాశీగారయ్యయ్య
నాయ్ కాచి వారలతో పోరాటము గావించిరి
కావలి వాంక్రు 91-వ కుంజాల్లీ కటాలమునకు
జెందియుండిరి కత్తువులలోని కువురున్నతి
నొందిరి, ఒకనికి ద్వైజ్జులగిలెను చెండుకుపాక్షలను విడిచి
పారిపోయిరి. 29వ అక్టోబరున కొందరు జిల్లాలో ఫేలలు ఖర్చీరు
నాయ్ కోర్టున కావలికాయయ్య సైనికులతో దలపడిరి. కాని
కాల్వలమున, క్షింధులను 600 గజముల దూరమునండి కా-
ల్వల మెండలు పెట్టినతోడనే కత్తువులు పారిపోయిరి

నా తావరణ స్థితి

1922-2 సంవత్సరం ఎంబిబిసీ 4-వ కనికారము

[illegible]

అకసమంతయు హెచ్చువలె యున్నది. అర్ధశత
హెచ్చుగనుస్కరి.

రాజధాని ఆస్థేయభాగమున వర్షము మిలిముగ కురియుచునే యుండవచ్చును. బంధువులో 2½ అంగుళములు, కాకినాడలో 1½ అంగుళములు, పడవలో సమామ అంగుళము, మద్రాసు అంగుళము, మధురలో 1½ అంగుళము, పునుకొట్ట అంగుళము, క్యాంబరీటులో 1½ అంగుళములు వర్షముకురికెను.

ఎస్. ఆర్. యు. సామూయి.

వాతాకరణ కృత్యజ్ఞాదు.

ఇంగ్లాండులో భారతవిద్యార్థులు

ఇంకానులో 1500 మంది భారతవిద్యార్థులు గలరు. 650 మంది లండన్ విశ్వవిద్యాలయములో నున్నారు. కేంద్ర బ్రిటిష్ ఆర్కనైటులో చేరి ఒక 150 మంది గలరు. ఎంబెయిలో 150 మంది గలరు.

ఇండియాలో పరిశులందు త్రిపులై ప్రవేశపరిశులకు మరల
కూతులందుటకు అవసరము లేకుండ జేయుమని గోరు విద్యార్థుల
దరఖాస్తులు సామర్థ్యాతితో జాగ్రత్త, కొన్ని సయముల
యందు ఆలోచింపబడు చున్నవి.

శ్లో మా సుందరము

ఒక చక్కని నవల

గ్రంథకర్త : బంతల సత్యనాథము

ఇది నలువదేండ్లకు పూర్వ మాంద్రదేశమును కలవరపఱచిన

రంపయ్యచమరి

నకు సంబంధించిన నవల. కథాసందర్భములు, వర్ణనలు,

రంగములు, పాత్రలు హృద్యములై చిత్రము నాకర్షించును

దీన్ని సైజు ౧౮౦ పేజీలు : వెల రూ 1-0-0

ఆంధ్రప్రదేశ్ కార్యాలయము, తపాలాపెట్టె 212, మదరాసు

కాల్ గ్రెసుయొక్క ప్రజాప్రాతినిధ్యపద్ధతి నియమి
తములను కల్పించువారికి నభ్యర్థ్య మిచ్చుపద్ధతియైనను వాతము
కాగితముల గారడీపద్ధతియైనను ఆధారపడి యుండుట చు
డకమునుదరి భవిష్యము లందరును గల నిత్యమను
పలుకుబడిని కాంగ్రెసుపై బాధ్యునింపజేయవచ్చును. గాంధీయ
ద్యమమును కాల్ గ్రెసునుండి తొలగ న్రోయునుద్దేశముతో భవ
కంతులగు శాస్త్రజ్ఞులవారులు కాల్ గ్రెసు నావరింప వీలు గలదు
ఇట్టి విధానమును తిరగే ప్రారంభింపబడెను
కొన్ని కాల్ గ్రెసు సంఘములు భవిష్యములకరకు పనిజేస
ప్రారంభించుచుండెను అనవాయోద్యమము తనజీవితముకొరకు
భవిష్యములకులలో నున్నట్టియు కష్టసాయకులకును నెట్ల
గాంధీకును స్థానములేట్టియు కాంగ్రెసుయొక్క నీటిపైవా
ధారపడి యుండెడు, మన భవ భవిష్యము
శాస్త్రజ్ఞుల వారులు కాంగ్రెసు నిట్లు వక
రుచుకొన ఆత్మీయమపుడు శాస్త్రజ్ఞునియందొక ప్రజా తెల్లగ్గు
దును మహాత్మునియంద్యమమునె యాలింగన మొనర్చుకొనెడి
రనియు, కాల్ గ్రెసునుండి అనవాయోద్యమము వొలగింతుబడి
యెడల కాల్ గ్రెసును అధికారానుగ్రహముకరకు జేవులాడు
లాభపరుల బురదగుంటగనే జూతుకగాని దానివలనమును
లక్ష్యు వెటరనియు గవనింప కలసియందరు.

నూతనవంగ శాసనసభాధ్యక్షుడు.

బొంబాయి నేషనల్ లిబరల్ సంఘము

కాటాగారి తీయనిమాటలు

కాటంగారి తీయనిమాటలు

చాలాకాలమునుండియు భారతవర్షముతో సంబంధము
లేనియందుకేరమన నాకు స్వకేశమునైన నెంతయభిమానము
కలదో భారతదేశము నైననుండ నంతయభిమానమే కలదు. నాతి
దేవుడును నేనా మాకు తెలియదు. ఇట్టి మాకులుంబుమున నెన్న
దును లేదు. స్వలాభావేత్తలేకంప భారతవర్షమునకు నేపదేయ
నాంగ్లేయులకింజనున్నారని నానమ్మకముభారతీయులలో నెల్ల
జ్ఞానాధికుడగు కర్దిన్నానాచార్యులు యప్పుడుతన తత్వభారత
దేశపు నేమనో లిఖరలో సంఘముభివృద్ధినిండుట
సంతోషపడతాడు. పూర్వము చాలాపంకత్య
మును నాకు నికారమై ముగిస కలకత్తా ప్రతి కేయపుకు
సభ్యుడవీతము నధిష్ఠించి, ఎల్లకక్షులచారి యభిప్రాయముల నెను
యి నాయభిప్రాయముల నేవియు జానగతుండ నుండెదను.
మగ కేశియులనై నాకవిత్వమును ప్రేమకలదు మీక నావిషయ
మై నానించిన ప్రకంపన నేనెల్లత్రుమకు జ్ఞప్తియందుండునొం
దును.

వారిసలహలపి యు తరువులు

తెలుగురాజు, చంబరకవి:—ప్రత్యేకార్థిక సంఘమువారి సలహా ననుగుణించి కార్మికవాణిజ్యకాఖలందు సుస్ఫురించుటకై మైసూరుప్రభుత్వమువారు తీరువులిచ్చిరి. పారిశ్రామిక పాతకాల పాలించుటతో గూడ ఈ కాఖలవారి భావివిధానము తెలుపబడినది. పారిశ్రామికాద్యవ్యయములకు ప్రకారీ ఆప్తులి ప్పింతువాని గృహపరిశ్రమలపట్ల శ్రద్ధవహించి, నాగరక కనియట్ల వాడుకలలో దెచ్చుటయు వీరి ముఖ్యమైనపని పారిశ్రామిక, వాణిజ్యకాఖల వ్యయము తగ్గింపజల్ల 5000 రూపాయలు ప్రభుత్వమువారికి మిగిలినది.

భోగేశ్వరమాహాత్మ్యము

ఇది యొక శ్రేష్ఠముయొక్క మహత్త్వ. ఇందా-
శ్రీశైలమహిమకూడ జక్కగా వర్ణింపబడియున్నది.
కవితృము కమరసవంతిమై ముద్దులుమూట గట్టు
చున్నది. కల్పనలు మెండు. ఈ గ్రంథము శేషట్టిన
బాతకుల కొక పద్యమేని వదల మది జనింపకు.
ప్రతి 1-కి ధరి రూ 1-0-0. పోస్టుఖర్చు పత్రేకము.

అంధ పత్రికాకార్యాలయము,
7, కంబుకెటి రోడ్, మదరాసు.

ఈ తైలము పొడలు, బొట్టి, తెలుపు, నలుపు, కువ్వు
 2 కు రాయుటకు ఉపయోగించును. శబ్ద 1-కి అ. 8.

గజ్జ, చీడ శరీరమంతట వ్యాపించి ముఖ్యముగ చిన్నపిల్లలకు విశేష బాధను గలిగించుచున్నది. ఈతైలమును నాలుగుపూటలు రాదిన తప్పక పని జేయును.

అమృతాంజనము డిప్లో, బొంబాయి - మదరాసు

కొచ్చిన కృష్ణమ్మ ఇష్టావధికి బీజి ఎకరార్డు గారును
అనేపైంటు ఇష్టావధికి యూ. కే. గోవిందగారును, చాల
మంది కృష్ణమ్మకు స్నేహితులును, బీ. వి. కంపెనీవారి సాంగ్లెస్
యల్లా దొంగతనముగ నల్లమందులమ్ముచున్నారని ఆహాకీ తెలిసి
కొని స్త్రీయరుకు సోదాచూది కాగితములో చుట్టబడి ఇంజను
గదిలో భద్రముగా వాచబడి, 11¹/₂ సానుల తూరిక గల్లు
12 నల్లమందుబిళ్లలను పట్టుకొనిరి. వెంటనే సోదాలోపట్టుకొన
బడిన నల్లపులకట్టి తయారుకేసి స్త్రీయరుకు సాయకులచేతను ఇంజ
నుగారుచేతను సాక్షి చేస్త్రాళ్లు చేయించిరి స్త్రీయరుకు
న్న యొక చీకాదేశియుడు రంగూనులో నమ్ముట
కై ఆయాగిలోని దొంగరక్తకులలో నొకనినద్దనండి నల్ల
మాను కొని దబ్బీయక త్రిప్పజూచెను. దబ్బుకొంటు దొంగ
రక్తకుడు పదిసార్లు తిరుగుచుంటే అనుమానము జనించెను.
అనంతరము స్త్రీయరు వెదలిపోయెను.

సాక్షాత్తబాధవిహారమునకు శంఖుస్థాపన జేయుట

3 వ లేదీ యాదయామాన శరహాశ్శాస్త్ర బట్టరుగారు
 కాక కడుగుదెంచి ప్రేమను నువ్వ కాకి మహారాజా, మ
 హారాజు తుమారీ, కాకీ దీవిజన కమిషనరుగి కారణకాగర్లచే
 పెద్రొక్కండిరి. శర బట్టరుగారు మహారాజావారి యతిభు
 క నుండి ఆ శేక శంభాపనలను, మహారాజా
 గారి రామనగర దుర్గమును దక్కించిరి.
 సాయంత్రము సార్వభౌమధర్మహరిమునకు కంఠస్థాపన జేసిరి
 ఈసంకీర్తమున చీవా, జీతల్, శింహళము, బర్మా మొదలగు
 జేకములనుండి ఆ శేకులగు బౌద్ధ సన్యా
 సులు విచ్చేసిరి. ఈ సంకీర్తమున శర బట్టరు
 గారి ట్టుపన్యసిందిరి. పశాతన హిందూమతమునకు నిలయమగు
 కాకీశ్వరమునకు శమిపతుండున్న బౌద్ధదేవాలయమునకు శ్రీ
 ప్రసాదాస్థాగియుడగు శేను కంఠస్థాపన జేయుట బ్రతిష్ఠ
 సామాన్యము నందలి పరివర్తనసానమును దార్శానిము
 కాకి దియెంతయు ముఖ్యమైన విష
 యము. నాకు బౌద్ధమతము వెగల యెక్కినను మూత్రమే కా
 నముకాదు, బౌద్ధరాష్ట్రమును బర్మాజేకమునకు గవర్నరుగా
 చేసెనున్నాను. ఈ సార్వభౌమంతయు కష్టమైనది.
 చచ్చట బుద్ధజేతరు మొట్టమొదట జ్ఞానోపదేశము గావించెను.
 చచ్చట దేవాలయమును నిర్మించుటలన కొట్టకొడిచిపెట్టల కీ
 జీర్ణమాపాత్యము గావించెనుగదా”

ఉపన్యాసాంతరము నానాబాదునికి విలాస మొన
గిన హోదాలుటా వాస్తవ్యుకా లకు మేరిఫాస్టరు సతిగారి
యాదాగ్రమును ప్రశంసించిరి.

కలకత్తా శాస్త్రీయ వాదులలో నెల్ల వృద్ధులగు ఐర్. బ్రౌన్
 ఫీల్డుగారు 82 వ యేట కలకత్తాలో 3 వ లేడి యంత్రమును
 వాడగాని అనుప్రతిలో మృతిచొందిరి. బుధవారమునాడు
 హైకోర్టులో వనిజీయును మెదడులోని రక్తశాళముకట్టి తెగిన
 కాళమున వృత్తిపి పడిపోయిరి. వెంటనే అనుప్రతికిగాని
 పోయిరిగాని లాభములేకపోయెను. బ్రౌన్ ఫీల్డుగారు కలకత్తా
 హైకోర్టులో అడ్వోకేటుగా 1877 వ సం॥ మున ప్రవేశించి
 కలకత్తాకు దక్షిణమున పల్లెటూళ్ళలో నివాస మేర్పఱచిరిగాని
 అప్పుట చెద్ర ఆస్తిని సంపాదించెను. ఆరోగ్యాబ్ తోటలకును
 ఫ్యాక్టరీకిని అధిపతిగా నుండి బీదలయెడను, పనివారియెడను
 దయ జూపుచుండెడివాడు. భారతీయ శానిక సంఘమున
 కన్వెక్షనులగుడ పనిజేసిరి.

వంగదేశ వ్యవసాయమంత్రి యాగు గా సహాయ
సహ్యద్ సహ బి ఆర్థికారు కొంత కాలమునుండి బంబై గానుండి
2.వ లేదే తాత్రి రేడియం (నూత్రకరణ) వికీర్ణిత రంపీ
కేసె.

అం గో రం ప్రభుత్వమహారాష్ట్ర కౌన్సిల్ స్టాండ్స్ నో పీస్
ప్రభుత్వమహారాష్ట్ర గల ఋణములను తీర్చుటకు ఏర్పాటులు
జరుగుచున్నవి.

1. శివరసాయనము మాత్రము అచ్యుతమునకు	...	1-4
2. వైదిక విజయ ధానువునకి	...	1-6
3. జ్యోతిషి బృహదములకు సీసా 1-కి	...	0-12
4. అమృతాంజనము అమృతనోష్ఠలకు	...	0-10
5. మూలశంకులైయు దెచ్చి 1-కి	...	0-12
6. తామరలైయు; తామర, తీగ	...	0-6
7. కలకా మాగ్రణు. వాంఛభేదలకు	...	0-6
8. తేలువండు, తేలుకాటుకు సీసా 1-కి	...	0-8
9. దంగళాలవారి, వడ్డవోలుకు	...	0-8
10. కర్ణకూలవారి, కెవిసోలుకు	...	0-8
11. వజ్జితైలము, వజ్జిదలకు దెచ్చి 1-కి	...	0-4
12. కుశ్మణ్డ తైలము, కిలపకుశ్మణ్డకు	...	0-6
13. పేలకు వండు సీసా 1-కి	...	0-4
14. కుశ్మణ్డ తైలము, దెచ్చి 1-కి	...	0-4
15. దంతిచూర్ణము, కండ్లుతో నుడుకు	...	0-2
16. సుఖభోగి మాత్రము	...	1-0
17. సుఖభోగి తైలము, పుండ్రకు	...	1-0
18. శోషవారి వెండ్రుకలు ఊడుకు	...	0-8
19. మోహినితైలము వెండ్రుకలు పెరుగుకు	...	0-12
20. చుండుకు నూనె సీసా 1-కి	...	0-8
21. గ్రహానికి మాత్రము తిచ్చి 1-కి	...	0-8
22. బాలానికి మాత్రము, మలబద్ధము	...	0-8
23. గంగాధి కేకులపుస్తకము 2వ రేఖలు > 8కి 1-కి రు 3-0-0	...	...
24. కందీరకల పుస్తకము 1-కి	...	1-0-0
25. నైపురుమెంటుమాత్రము	...	1-4
26. చందివి తైలనీమది కౌన్సు 1-కి	...	2-8
27. కుసుమారి మాత్రము, కుసుమవ్యాధులకు	...	1-0
28. కేకు ద్రావకము సీసా 1-కి	...	1-0
29. కఫవారి కిక్కులు దగ్గులకు	...	1-0
30. కఫవారి చూర్ణము, దగ్గు, ఉబ్బకములకు...దెచ్చి 1-కి	...	0-8
31. నుండరితైలము, ముఖాంధికి	...	0-8
32. శోణిశదన మాత్రము, కిలనోష్ఠలకు	...	0-12
33. శేత్రాంజనము, కంటివ్యాధులకు	...	0-4
34. జంతువాతవారి, ఎమిడికలకు	...	1-0
35. ఉబ్బకములకు వండు	...	2-0
36. వాయుభేదకములకు వండు	...	1-0
37. విశాదములకు మాత్రము	దెచ్చి 1-కి	0-8
38. కన్యామాత్రము పెద్దవి వంతువి	50-కి	0-10
39. తాంబూలమాత్రము, పెద్దవి నూనావనకమునకు 50-కి	...	0-8
40. తామకరూపము	...సీసా	1-4 0-6
41. శేషాక్షరేకపు కన్యా వందిది	... రు. 1-కి	40-0
42. కుంకమపువ్వు	"	8-8
43. పచ్చకర్పూరం 1-6 కకం	"	8-8
44. పచ్చకర్పూరం 2-వ రకం	"	1-0
45. నోశోజనం వందిది	"	10-0
46. జున్ను లేక అది పచ్చికావా	"	8-8
47. మోమొయి వందిది	"	5-0
48. కిలాజిర్లు, వందిదికము	"	2-8

నీనా 1-3 రూ 1-0-0 వి. పి. సహా రూ 1-4-0.

దగ్గు శ్వాశకోసములందు బలహీనతవలన
ఏర్పడవన. ఇది అనేకవిధములు. శైత్యమువలన ఏర్ప
డినదగ్గు, తేలకాలమునప్రబలింపదగ్గు, శ్వాసకోశ
ములసూక్ష్మనాళములందు ఏర్పడుదగ్గు, ఉబ్బసము,
క్షయదగ్గు, దగ్గుకు సేవించవలసినమందు దగ్గు విధ
మును బట్టియుండును.

ఈ చూర్ణము వనమూలికలచే చేయబడినది.

దగ్గు, ఉబ్బసము, కానపీస, శైత్యజ్వరము మొద
లగువానికి మిగుల ఉపయోగించును. దీని వెంటనే
కొనుటనుంచిది. షబ్ద 1-కి 0-8-0. 6 షబ్దలు రు 2.

తపాలాభివృద్ధి ప్రత్యేకమా

అన్నతాంజనము దీని, మగరానుబంధము

శ్రీయుత పానుగంటి లక్ష్మీనరసింహరాయ కృత గ్రంథ రాజములు

(290)

తయారైనది!

త్వరపడుదు!

మొదటి భాగము

రెండవ భాగము

వెలరు. 2-0-0

వెలరు. 2-0-0

మూడవ భాగము తయారగుచున్నది.

నాటకములు!

నవీనములు!!

నవరస భరితములు!!!

రామాయణ నాటకములు

8. కోకిల

0-12-0

9. సరస్వతి

1-0-0

హాస్యరసభరితములు

1. కళ్యాణరాఘవము

0-8-0

2. పాదుకాపట్టాభిషేకం

1-4-0

3. వనవాసరాఘవం

0-12-0

4. విజయరాఘవం

1-0-0

భక్తిరస పూరితములు

5. రాధాకృష్ణ

0-8-0

6. విప్రనారాయణ

0-12-0

శృంగార రసభూయిష్టములు

7. సర్వదాపురు కుటీయం

0-12-0

10. కంఠాభరణము

0-12-0

11. వృద్ధవివాహము

0-8-0

12. హాస్యవల్లరి (సంభాషణములు)

0-12-0

13. సారంగధర

0-8-0

14. ప్రచండచాణక్యము

1-0-0

15. బుద్ధభోధసుధ

1-0-0

16. ప్రకర్షోపన్యాసములు

1-4-0

17. పూర్ణిమ (కష్టాంతము)

1-0-0

కాటలాగు కోరువారికి పంపబడును.

నలయువారు:—

పానుగంటి రాజారావు, పితాపురం

(సి)

(గోదావరిల్లా) అని వ్రాయవలెను.

చలికాలమున కవసరమైనవి

టీవీడు, ఫ్లానల్సు, కోటింగ్సు, వర్నింగ్సు మొదలగునవి
మావద్ద సిద్ధముగానున్నవి.

పలురకముల పట్టుగుడ్డులు మీకు కావలసిన ధరలలో గలవు

ధనమల్ చల్లారం

ప్రదర్శనగదులు: నెం 46, రత్నన్ బజారు

పార్కు-టౌను, మద్రాసు.

ఒక సారి సిడ్లీ స్పీడ్ గారిట్లు చెప్పిరి

జీవిత సౌఖ్యమునకు జీర్ణ శక్తియే ప్రాణాధారమని నాకు స్పష్టమైనది. గొట్టుమాంసము, ఇతరమాంసములు, రుచిగల పులుసులు.

మున్నగు వానిని తినుటనలన సద్వర్తనము, సుగుణసంపద సద్వర్తనము, చాక చక్రము మున్నగువానిలో చాల మార్పుగలుగును.

పిల్, కాల్, కాపర్, స్క్విట్లముగ్గుల నాప్రజీవపురుషులందరును ఆజీర్ణి కలన భావపడుచుండిరి. మేధాశక్తిని ఉపయోగపరుపవలసిన వారికిని ఆజీర్ణివ్యాధి కలిగియే యుండెను. ఆవ్యాధి వారికి వంశపారంపర్యముకూడ కన్పించుచుండెను.

అయినను భోజనాంశరము ఒక ఒకము మాత్రమే తినుచున్నచో ఆజీర్ణిభాగ మింక కనబడదు.

ఒక బుడ్డి వెల రు 1-0-0 ఒకబుడ్డిని కొని తిరిచూచును.

డబ్ల్యు.ఇ. స్పీడ్ అండ్ కో., (లిమిటెడ్) మాంటూరోడ్, మద్రాసు

W. E. Smith & Co, Ltd., Mount Road, Madras.

ది వ్యోమ ధము

శిలాజతుర సాయనము

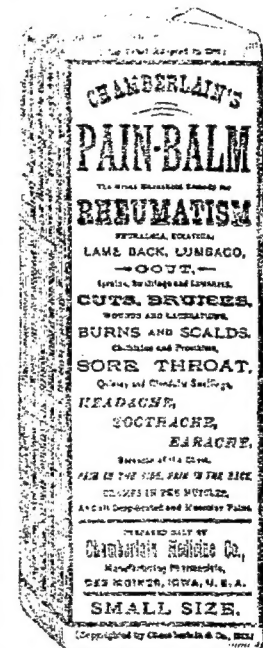
ప్రతివారికి ప్రాణసమానమైనది.

రోగకారణములగు వాత-పిత్త-కఫములను సమానావస్థ యందుంచి ఎట్టి రోగమైనను ఏకముగ గల వారి కై నను రానిగ్యమందా నుభుముగ చిరకాలమువరకు జీవింపజేయును. రస-రక్త-శుక్రాదిధాతువులను శుభ్రపరిచి కృద్ధిజేయును. జీవాచార్యునిత సద్వర్తనముల ఆతిథిఘముగ బోగొట్టును. వేయేల? జీవించియున్నందుకు ఏ రోగమైనను, నిరోధియ్యెను నీని రోగ సాధియ్యెను తప్పు పుచ్చుకొని తీరకలయును. వర్తక దా. భిక్షపు మాటలు గాని, ప్రయత్నము గాని మదికాదు. ఇండియాలో ఆనెకలు పుచ్చుకొని ప్రళయించి తిరిగి కొరుచున్నారు. మీరెల పుచ్చుకొనరు! మీరు మీ బంధుమిత్రులు కలిసి యిప్పుడే పుత్తెరము వ్రాసి కల్యాణతురసాయనము దబ్బాలు తెప్పించుకొని నీవింపుడు. రోగరహితులై చిరకాల నుభు మనభవించెదర. ఈ దీపంబున వెలుగువరకు దబ్బా రు 6-8-0 లు మాత్రము; పిమ్మట దబ్బా భరితు రు 2-0-0 లు.

మా లాగము: ఆయుర్వేద రత్న మండిత

బి. శ్యామసుందరరావు బ్రదర్సు,

ఆయుర్వేదావధాలయము, బంపుర. గంగాం ఇండియా

చేంబర్లెన్ గారి

వెయిన్ బామ్

వాత నొప్పులు, నడుగు

నొప్పి, కాలినగాదుములు;

తలనొప్పి, పండ్ల నొప్పి.

నరుకులు, చెబ్బలు

మున్నగునవి దీనివలన

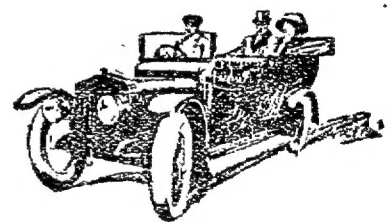
తప్పుక గుణ మగును.

అన్ని జాగాలలో

విక్రయమునకు

దొరకును. (1)

గ్యాలీస్ మోటారు పాఠశాల

ఈ పాఠశాలలో విద్యార్థులు 100 రూపాయలు కట్టిన, 2 మాసములలో మోటారు డ్రైవర్లుగా తయారై సర్టిఫికెట్టు గవర్నమెంటు లైసెన్సు పొందగలరు. బస దొరకును. (11)

GALLEY'S MOTOR INSTITUTE.

Post Box No. 1004, 1 il park Madras.

శబ్దకౌముది

జేబులో నిమగ్నము చిన్నవిధములు ప్రతి 1-కి రు 0-0-0 కాలనేమి - తియ్యవలెను. క్రొత్తది ప్రతి 1-కి ,, 0-0-0 రంగరాయదిజయము ,, ,, ప్రతి 1-కి ,, 0-0-0 వీనికి తపాలు ఖర్చు వేలు. కలయోవారలు:- యస్. రంగాచార్యులు, మాంబళ్ళము - నైదాపేట అని వ్రాసి తెప్పించుకొవచ్చును.

వనావధిసర్వరిల్లా

రక్తహీనతను పోగొట్టి రక్తమును పరిశుభ్రము చేయుట యందు చేతన్నిక గాంచుది ధర 1-10-0 ఇండియా సిలోకాఫండు ఎచ్చటికైనా కలవానిగు) కి చికిత్సగా పంపబడును.

విలాసము పి. జి. సావంత్

నెం 144 వనసవాడి, బాంబాయి

పట్టుపంచలు!

పట్టుపంచలు!!

పట్టుపంచలు!!!

ఈ పట్టు పంచలు బంగారాదేశముందు తయారగునవియనిన్ని, నిత్యపూజార్హమైనవనిన్ని శుభమైన దేశీయ పరిశ్రమ సంబంధమైనవనిన్ని అందరు యెరుగుదురు.

14 మూలలు X 44" వెడల్పు అంచులతో	రు 16-0-0 మొదలు 18-0-0 వరకు
12 మూలలు X 44" వెడల్పు అంచులతో	రు 14-0-0 మొదలు 16-0-0 వరకు
10 మూలలు X 44" వెడల్పు అంచులతో	రు 12-0-0 మొదలు 14-0-0 వరకు
9 మూలలు X 44" వెడల్పు అంచులతో	రు 10-0-0 మొదలు 12-0-0 వరకు
8 మూలలు X 44" వెడల్పు అంచులతో	రు 8-0-0 మొదలు 10-0-0 వరకు
7 మూలలు X 44" వెడల్పు అంచులతో	రు 7-0-0 మొదలు 8-0-0 వరకు
44 X 44" చౌకములు	రు 2-8-0 మొదలు 2-12-0 వరకు
6 X 44" "	రు 5-8-0 మొదలు 6-8-0 వరకు
5 X 44" "	రు 5-8-0 మొదలు 6-0-0 వరకు

ఇంకను అనేక మాదిరలు పట్టుపంచలు చౌకలో కలవు

కాని కొంచెము జబ్బురకముగ నుండును. ధరలు కొంచె మించుమించుగ నుండునే కాని మై చూపబడినట్టి నికరముగ యుండజాలదు. తపాలావ్యయములు కొనువానే భరింపవలెను.

యస్. రామయ్యరు, తపాలవెట్టె 238, కలకత్తా.

మూ త్ర కో శ వ్యా ధు లు - ఒక కొత్త చికిత్స

URESOL (యూరిసోల్)

అను ఔషధమును వాడుటచే తప్పుక నిజముగా కుదురును

9 మొదలు 12 కాపెస్లకు ఉపయోగించిన చాలు

అన్ని వుండుల సాపులండు, యితర రుకాణములందు విక్రయమునకు దొరకును.

ప్రాప్తెక్షను కావలసినవారు ఈ దిగువ విభాగమునకు వ్రాయవలెను.

C. F. Hari & Co. 46, Singarachari Street Triplicane, Madras

The Mysore Govt. Security Life & Marriage Assurance Co., Ltd.

Head Office :- Life & Marriage Assurance Buildings, Mysore.

(The most progressive Life Office) Run on purely Indian Management.

Loans from Rs. 1,000 to Rs. 8,000 will be given without interest and without security to our 200 Personal Investment Bondholders every Year for every one Lakh of fully paid up Bonds.

HOUSES & LANDED PROPERTIES FROM Rs. 1,000 TO Rs. 5,000

WILL BE GIVEN TO OUR LIFE POLICY HOLDERS BY ADVANCING

LOANS AT MODERATE INTEREST.

OUR INSURANCE POLICIES ARE AT LOWEST RATE OF PREMIUM NON-FORFEITABLE BEING AUTOMATICALLY PROTECTED.

FEMALE LIVES ALSO ENTERTAINED.

Management is Conducted on Strictest Economic Principles.

WANTED.—Influential and Energetic Agents on monthly allowance plus commission on Guaranteed business in unrepresented places.

For further particulars, apply to —

THE HYDERABAD ECONOMY HOUSE,
CHIEF AGENTS,
RAMAKOTE, HYDERABAD, (DECCAN.)

Messrs. P. K. RAU & SONS.
CHIEF AGENTS, MADRAS PRESIDENCY,
No. 289, THAMBU CHETTY STREET, MADRAS.

వనెలు కంపెనీవారి ప్రతేకపు ఔషధములు

ఈ క్రింద వెలుపబడిన ఔషధములు శరీరకాస్త్రమునకును, రోగ చికిత్సకును సంబంధించినవి మా వైద్యులచే రసాయన కాస్త్రములచే కాస్త్రపరిశోధనాసారము యేర్పరుపబడినది.

మా ఔషధముల తయారుజేయు కాలలో వలగించు సామగ్రి యంతయుగలదు. ఇది యిండియాలో నెల్ల చాల పెద్ద ప్రస్తుతము కావలసిన వస్తు సామగ్రి యంతయుగలదు. అచట మూలికలు కృత్రికాస్త్ర ప్రకారము, రసాయన కాస్త్ర ప్రకారము, భూ తద్దముగుండ గూడ పరిశీలయింపబడును. అచట బి. సి. స్టాండ్ల ప్రకారము రసాయనములు మూలికలుబి. సి. తయారు గును. కావున యీ ఔషధములు పారిశుధ్యతయున్న, నమ్మకమున్న యేమాత్రమున అనుమానింప నక్కరలేదు.

డాక్టరు యూనెస్సు సీరపు

సీరపు ఫెర్రి ఫాస్ఫేటిస్ కాంపౌండు క్విన్లెను యెట్ ప్రీక్సియా

ఈ సీరపు డాక్టరు యూన్లెస్సు ప్రతీతి ననుసరించి నిరనుభాస్పేలులు, క్విన్లె, ప్రీక్సియా మున్నె యుజేసి దిక్వముగ తయారు జేయబడినది.

ఈ ఔషధము అతి ఉష్ణప్రదేశములోగాని యిండియాలో నుండుటచే గలదు నుష్ణలక్ష్మమును పోగొట్టుటకును, మాంసిక శోషణాధానాని దుష్ఫలత్వమునుగాని పోగొట్టుటకును ప్రపంచ మంతటను ప్రసిద్ధికెక్కిన దివ్య ఔషధము.

కల వెద్ద బుడ్డి రు 2-8-0 మిడియన్లైజు బుడ్డి రు 1-4-0. చిన్న బుడ్డి 12 అణాలు.

కె మి డి లి పు డ్డు

ఇది ఐరన్, లైము, పోటాషు, సోడా ఫాస్ఫేటులసీరపు

శుభ్రముగనుండును. అడుగున సత్తుయేమియు నుండదు. ఫిలడల్ఫియా యెద్దర్లు పారిశుగారు చెప్పిన పాల్గొనకారము తయారుకాబడినది.

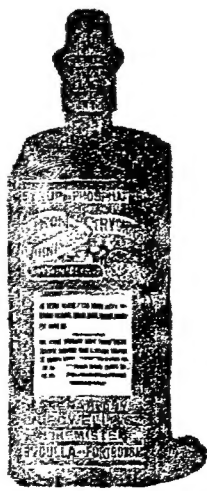
ఇది పిల్లలకు అత్యంతోపయోగకరమైనది. ఇది బలమునిచ్చు వంచయోగ్యము. రుచిచూసుండును. మంచిక కృత్రిగావించి నరములకు పుష్టినిచ్చును.

వెద్దనైజు బుడ్డి రు 1-12-0, మిడియన్లైజు రు 1-0-0, చిన్ననైజు 10 అణాలు.

వనెలు కంపెనీవారి సరుకులకు మా మందులను వివరించుచు వ్రాయును.

N. POWELL & Co., Manufacturing Chemists, Bombay.

(3421)

మీ జాతకము

ఒక సం॥ రమురక జరగు సం॥కుల సెలవాదిగా వ్రాయుటకు కట్టుము రు 2/-, జీవితమంతటికొను దశ అంత ర్గతలతో వ్రాయుటకు రు 5/-, ఇత్యేతకారము జీవిత మంతటి లోను ప్రతి సం॥ రములో జరుగు ముఖ్యవిషయములతో వ్రాయుటకు రు 8/-, జనన సం॥రం, సేల, చాగము, గంటలు నిమిషములు తెలుపవలెను. లేక జాతకమును పంపవలెను. అన్ని కలములనుండి మితిలేని యోగ్యతాపత్రికలు వచ్చియున్నవి. జాతకము అంగ్లభాషలో వ్రాసి పంపబడును. బి. ఆర్. శ్రీనివాసయ్య, కృష్ణవిలాస ఆగ్రహారము (ఎ) పోస్టు మైసూరు.

భయపడవద్దు

శేలుపట్టిన తక్షణమే ఈ ఔషధము వాడిన విషమును తీసివేయును. బుడ్డి 1-8-0, రు 0-8-0, 1 బుడ్డి మొదలు 3 బుడ్డవరకు పోస్టేజీ 0-8-0, రు 4-8-0 మణియారరు తేసిన వారికి 1 దశబాబుడ్డు పోస్టేజీ తీసుకొన వలెను. ఔషధము, పిచ్చు, కుప్పము, పేయము, మూలము, అతి

నూత్రము, గర్భవ్యాధులు మొదలగునాటి కన్నీటి నమ్మకమైన యాషధములు గలవు.

కాళ్ళటలాగునకు వ్రాసినతో ఇతముగా పంపెదము.

మీకు గల కాళ్ళలను వ్రాసి మంచి యాషధమును పొందును.

Telegrams: Rajvald Sri Bamasandji Kavira
Rajvald
Calcutta. 152, Harrison Road, CALCUTTA.

శ్రీ బాలగంగాధర తిలకగారి

సమ్యక్త శేష

వ్యవస్థాపక దేవస్వామి

ప్రతి 1-3 న్యూ 0-8 0.

వండిత దేవన మోహన మాళవ్య

గారి జీవితము, వంశము అల్లరి

ప్రతి 1-3 న్యూ 0-8 0.

వావిళ్ల రామస్వామిశాస్త్రిలు అండు కమ్మ,

కె.డి. ఎస్.బి.నెడు, చెన్నపురి.

కంచికాశ్రమం, వారిశ్రీ, మదరాసు.

తెనుగు కాలికో బైండు

సివిల్ ప్రాశీడరు కోడ్	5 0 0
క్రిమినల్ ప్రాశీడరు కోడ్	6 0 0
ఇండియన్ పీనల్ కోడ్	3 0 0
శతకరత్నావళి (గ్రేజు)	2 0 0
శబ్దరత్నాకరము	10 0 0
వేమన, నురుతి, భాస్కర, సత్యనరసి, నురాభాండేశ్వర, జగన్నాథక, కవిచాడప్ప, దాశరథి, నరసింహ, మానభాద్ర, శ్రీకాష్ఠి, కృష్ణాధిక, కృష్ణ, భద్రాద్రిరామకళకములు, గణికాగుణప్రవర్తనతారాకళి, పాపవిన్నపము, భజనావందము, నానమశ్చందవంతి, హనుమద్దండము, విడిగా 0 2 0	
శృంగారరత్న, శబుగోపాల, రామలింగేశ, కాళహస్తిలింగశతకములు విడిగా 0 8 0	

విక్రయియో డిపో, మైలంపూరు - మదరాసు.

కత్తికట్టలు - చారులు

కప్పుతాళములు. అంగ్రసాహెబులచే చేయబడినవి. ప్రాశస్త్యము. కెంటన్ ధరల కట్టలను వ్రాయును. బి. మొకటేశ్వర్లు అండ్ కో కట్టలు అండ్ లాక్ మేకర్లు etc. పెద్దాపేట, (గోదావరిపల్లె) తెలంగాణ ప్రదేశము: "ఇంద్రప్రస్థ" పెద్దాపేట.

తిరుపతి - చిరతానూరు ట్రామువే కంపెనీ, లిమిటెడ్.

వాటా మొత్తము రూ 1,25,000 లు.

రూ 5 లు వెలగలది 25,000 వాటాలు.

ఒక్కొక్కదానికి రూ 5 ల చొప్పున 25,000 వాటాలుగా భాగింపబడియున్నది.

చెల్లించవలసిన క్రమము:-

దరఖాస్తు సమయమున వాటా ఒకటింటికి ... రూ 2-8-0 లు.
ఏ కాపైస పేదప (అలాట్ మెంటు) ... 2-8-0 లు.

విన్నపము

ఆర్యులార! యాత్రీకులు, తిరుపతినుండి చిరతానూరి కనగా రమారమి 3 మైళ్ల దూరమునకై నలుపురు కూర్చోచుట కనుకూలమైన ఎడ్లబుడ్లకు మిక్కిలిముగ సొమ్ము వ్యయము చేసి కష్టపడుచున్నారు. ఈ కష్టములను నివర్తింపజేయుట తిరుపతినుండి చిరతానూరికి రయిలు వేయుటకై యీ కంపెనీ సాపేక్షబడి గవర్న మెంటువారి యంగీకారము సయితము పొందబడి యున్నది.

ఇప్పుడు తిరుపతినుండి బయలుదేరు యాత్రీకులపై నభరు 1-కి 1 అణా ప్రకారము విధింపబడియుండు పిల్ గ్రీమ్ పన్ను మొత్తము సంతకరమునకు ముప్పదివేలరూపాయలు లగునని మునిసిపల్ వారి పక్షమున దొరతనమువారిచే నంచనా వేయబడియున్నది. అనగా సాలు కైదులక్షల యాత్రీకులు వచ్చుచు బోవుచున్నారనుమాట. ఈ కంపెనీవారు చేయు వర్తకమువలన మానవ యత్నమున లోపము కలుగజాలదు. వాటాదారులకు మంచిలాభము కలుగవచ్చు ననుట మా నమ్మకము. కాబట్టి ధనికులెల్లరు త్వరపడి ఈకంపెనీలో వాటాలుపొంది యీ కంపెనీవారి యుద్దమము సాఫల్యత బొందజూతురుగాక యని ప్రార్థితులు.

ప్రాస్పెక్టస్, వాటా దరఖాస్తుపాఠములకు ఈ దిగువ విలాసమునకు వ్రాయవలెను.

మానేజింగు ఏజెంటు. పోస్టువెట్టె 249, మదరాసు.

శుద్ధస్వదేశి బెంగుళూరు - మేలు పట్టుచీరలు

జరిగచీరలు, కిరిగలు, రవికలు, దమాళ్లు, దానడీలు, పావళ్లు, సాదావాక్కులు, గొనుకడ్డలు మొదలగునవి పురమాషిగా మేలురకం పట్టుతో చిలకపచ్చ, కనుపుపచ్చ, ఎఱుపు, కోజా, ఆకాశవర్ణం, ఆరంజిరంగు, మేఘవర్ణం, కాఫిరంగు, నెమలిరంగు మొదలగు రంగులలో వారివారి ఆర్డరు మేరకు, తయారుచేసి పంపెదము.

చాయకు గ్యారంటీ:- ఒకసారి ఆర్డరుయిచ్చినవారు తప్పుక ఎప్పుడును మాకే ఆర్డరునుపంపుదురు.

వివరములకు ఈదిగువ విలాసమునకు వ్రాయవలెను.

పోస్టు బాక్స్ నెంబరు 55.

మాకం సుబ్బరాయ శెట్టి అండు బ్రదర్స్,

పట్టుజులి వర్తమా, చాక్, బెంగుళూరుసిటీ,

ఈపుస్తకమునందు అతిసూందర శ్రీవాల్మీకి రామాయణము ఆంధ్రవచనము. మైన 115 పటము లున్నవి.

సంపూర్ణము 9 సంపుటములు: భాగములు ఏకకాలమున కొనువారికి రూ 100 0 0

సంపూర్ణము 3 సంపుటములు: బాల, ఆయోధ్యాకాండములు- 1 సంపుటము 4 4 0

ఆరణ్య, కిష్కింధా, సుందర కాండములు- 1 సంపుటము 4 4 0

యుద్ధకాండము-మూడుభాగములు, 1 సంపుటము 4 4 0

శ్రీరామకాలనిర్ణయము 0 4 0

అర్. వెంకటేశ్వర్ అండు కో., ఆనందముద్రణాలయము, మదరాసు. (1)

R. Venkateshwar and Co, Publishers, Loane Square, Madras

వైద్యరత్న పండిత డి. గోపాలాచార్యగారి

గర్భిణీ స్త్రీలకు

మాతులుగర్భసాయము

నంజీవని

గర్భిణీస్త్రీకి గలుగు, వాంతులు, వెక్కిళ్లు, బలహీనత, సోమరితనము, అజీర్ణము, తలకొప్పి, చిక్కిపోవుట ఎడమప్రక్కనుండు బాధించుట, హృదయము కొట్టుకొనుట, వెక్కిళ్లు, కండ్లులోనికి పోవుట అన్నియు మానుము చేయును. స్త్రీలు గర్భము ధరించినది మొదలుకొని ప్రసవించువరకు విడువక నేనిం విట్టిబాధయు లేక సుఖప్రసవము చేసెదవను. వెల బుడ్డి 1 కి రూ 1.12.0

పాక్కింగు పోస్టుఖర్చులు ప్రత్యేకము. క్యాటలాగు ఉచితము.

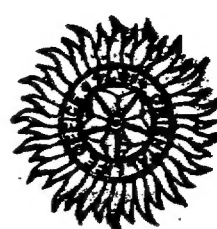
తంతివిలాసము

వైద్యరత్న పండిత డి. గోపాలాచార్యగారి.

ఆయుర్వేదాశ్రమం

పంత్ మదరాస్

41, ఆచారప్పకోవిల్లి, జి. టి., మదరాస్.

ఓరియంటల్

గవర్న

మెంటు నెక్స్టారిటీ

లైఫ్ అన్యూరన్సు కంపెనీ, లిమిటెడ్

1874 సం. స్థాపితము.

హెడ్ క్వార్టర్స్, బొంబాయి.

మానేజరు:- హెచ్. ఎడ్విన్ జోన్సు.

ఫస్టు రూ 5,46,00,00 మైజానే యున్నది 1920-వ సంవత్సరము నందు

వరదంబడి 91,06,328-0-11

ఇప్పుడు జరుగుచున్న అన్యూ

రెన్యుల మొత్తము 15,44,24,593-11-3

మునుపటికంటె ఇప్పుడు సారి

దాదాపు జాబ్బిగా చెల్లించిన

మొత్తము 6,50,00,000

ఈ కంపెనీ తరఫున పనిచేయుటకు ఏకంట్లా కావలయును. వారు అనుభవ కాలాదుగ నుండ వలయును. ధరావత్తు చెల్లించవలయును.

ధరఖాస్తు పాఠములకు యీ క్రింది విలాసమునకు వ్రాయును. 67

Apply to:-

F. E. Vaid Eaq, Branch Secretary

Oriental Assurance Building,

Post Box No. 8, Madras

గొప్ప భగవంతు! జాతకరత్నము

అభిషేచము

PART I

జన్మనక్షత్రము పుట్టితేదీ వేళ మున్నగునవి లేకయే సంకర్షణ ఫలితములను క్యాకెట్ల రీడింగుతో సహా యెన్ని సంకర్షణములకైనను జ్యోతిష్యుని సహాయము అక్కర లేకయే తమంకిట తాము వ్రాసికొనవలయు. ధనము, సంతానము, ఆయురారోగ్యములు మున్నగు ద్వాదశభావములతో మీ మీ జాతకములను మీరే వ్రాసికొనవలయు. ఇది యింటిజ్యోతిష్యుడు. దీని వెల రూ 2-0-0, నెలఖనులోగా కొనువారికి 1-0-0 మాత్రమే వలయుచో జాతకములు సరసమైనవరకు పంపబడును.

(164) గ్రేట్ యిండియన్ జ్యోతిషిహాలయము,

ఖింకోట, విశాఖపట్నంజిల్లా

త్వరపడుడు! మోసపోకుడు!!

ఇనుభకములు, చట్టములు, చదరములు, విల్లుచట్టములు, మేకులు, ఇనుపరేకులు, కాయలెకులు, ఇనుపగొట్టములు, కళా యిగొట్టములు, జ్యోర్జరేకులు, సీసపుడ్లలు మొదలైన ఉత్కృష్ట ఇనుముసామానులున్ను, చేతిమాట్లా, నెమలిమాట్లా, సీమెంటున్ను మిల్లుసామగ్రిలున్ను నమ్మకముగాను, సరసముగాను, చిక్కును.

పలయువారు యీ క్రింది చిరునామాపై దయచేసి వ్రాయుకోవలెను.

వి. ఎలిరాజులు అండు కంపెనీ,

(353) నెం 4 రు ఎర్రబాలు శెట్టిపేటి,

బార్లిబాస్, మద్రాసు

అమృతమునకు

ఈ దిగువ తెలుపబడిన రక్తస్థ హరన్సు లైఫ్ టైపు "ఆర్" మా నెయంత్రములు ప్రత్యేకముగా తగ్గుదల ధర ప్రకారము విక్రయించబడును.

45 బి. హెచ్. పి. ఎఫ్ ఓ ఆర్ మద్రాసు రూ 6850 నికరమైనధర

55 " " " 7800

85 " " " 10750

110 " " " 18000

కొన్ని మెషినులుమాత్రమే అమృతమునకు నిర్దేశముగా నున్నవి. (886)

Massey & Co. Ltd.,

Post Box No. 55, Madras.

